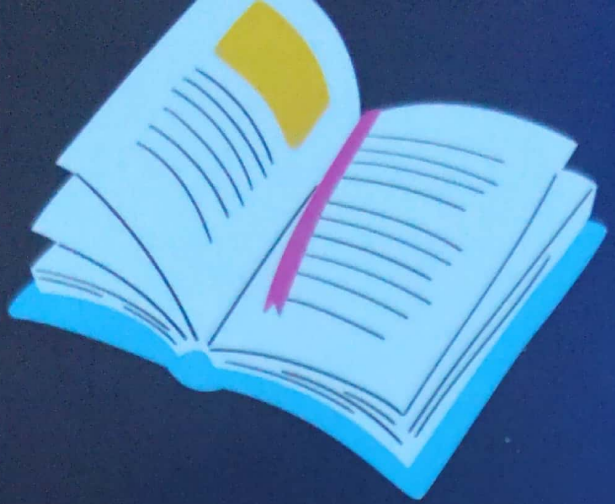

MARIUS DANIEL

EDITURA ARTEDU

LIMBA ROMÂNĂ
BACALAUREAT
2025/2030

- TEORIE SUBIECTUL I + II
- TOATE ESEURILE- SUBIECTUL III
- EXERCIȚII REZOLVATE+EXPLICATII

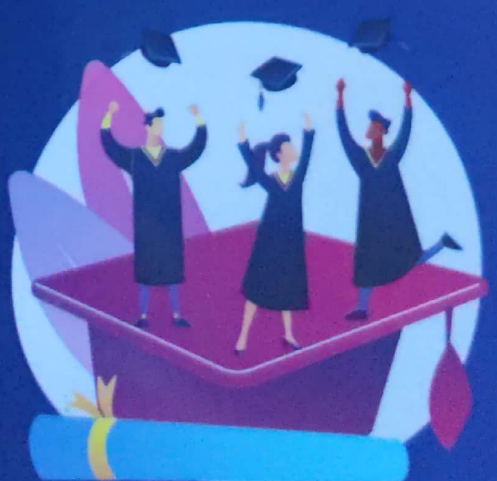

GHID COMPLET

ISBN 978-973-0-38703-2

Scanned with OKEN Scanner

Conform programei de examen 2024/2026.

Bun venit într-o lume a cunoașterii și a descoperirii, în care cuvintele devin instrumente magice pentru a-ți construi viitorul! Ești pregătit să explorezi o carte specială, creată cu grijă de profesori colaboratori pasionați de limba și literatura română? **Acesta este ghidul suprem pentru a-ți înfrunta examenul de bacalaureat cu încredere și a obține rezultate excepționale!**

În viața fiecărui elev, există momente în care se cer eforturi sporite și determinare pentru a-ți atinge obiectivele academice. Noi, autorii acestei cărți, suntem aici să-ți oferim susținerea și instrumentele necesare pentru a-ți atinge potențialul maxim în limba și literatura română. Fiecare pagină este o comoară de cunoaștere și de strategii eficiente, concepute special pentru a-ți consolida abilitățile lingvistice și analitice necesare în timpul examenului de bacalaureat.

Această carte este rezultatul muncii colective a unor profesori pasionați și experimentați, care și-au unit forțele pentru a-ți oferi cel mai complet și bine structurat ghid de pregătire. Fiecare profesor colaborator și-a adus expertiza și cunoștințele în această carte, astfel încât tu, dragă elev,

Scanned with OKEN Scanner

să beneficiezi de o abordare cuprinzătoare și inovatoare în învățarea și înțelegerea limbii și literaturii române.

Este cea mai bună alegere pe care o poți face pentru a te pregăti pentru examenul de bacalaureat. Ea este plină de strategii de analiză literară, de sfaturi practice pentru redactarea eseului și de exemple relevante pentru a-ți consolida abilitățile de exprimare scrisă. Fiecare capitol este conceput pentru a te ghida pas cu pas prin complexitatea materiei și pentru a-ți oferi instrumentele necesare pentru a aborda cu încredere fiecare subiect.

O invitație la descoperirea frumuseții și profunzimii limbii române, a operei literare și a puterii de a-ți exprima gândurile și ideile într-un mod coerent și captivant. Îți oferim posibilitatea de a dezvolta un stil personal și de a-ți îmbogăți vocabularul, ajutându-te astfel să te evidențiezi în timpul examenului.

Așadar, deschide paginile acestei cărți și lasă-te învăluit într-un univers fascinant al cunoașterii și al înțelegerii. Fiecare lecție, exercițiu și sfat îți vor oferi oportunitatea de a te pregăti în mod eficient și de a-ți îndeplini obiectivele academice. Îți dorim succes în examenul de bacalaureat și suntem convinși că această carte va fi ghidul tău de încredere pe drumul spre succes!

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Câteva sfaturi înainte să te apuci de învățat! secretele succesului în învățare: Nutriție, strategie și pasiune pentru elevi. 8

Subiectul I 11

Structura unui text argumentativ 11

Model de text argumentativ! 15

Subiectul II 22

Curente literare 22

Mijloace de caracterizare a personajelor 31

Rolul indicațiilor 33

Genul liric 34

Genul epic.....35

Genul dramatic 35

Expresivitatea verbului.....36

Modurile de expunere.....37

Subiectul III 59

Luceafarul - Mihai Eminescu 1883 59

Povestea lui Harap-Alb - Ion Creangă - 1877.....77

Harap-Alb - Caracterizare - Povestea lui Harap-Alb.....82

Relatia dintre doua personaj Harap-Alb:.....92
O scrisoare pierdută - Ion Luca Caragiale – 1884 97
Ștefan Tipătescu - Caracterizare - O scrisoare pierdută.....105
RELAȚIA DINTRE DOUĂ PERSONAJE – Stefan Tipatescu- Zoe- O scrisoare pierduta 108
Moara cu noroc - Ioan Slavici - 1881.....110
Caracterizare de personaj-Ghita (Moara cu Noroc).....117
„Moara cu noroc". Relația dintre două personaje.....119
Plumb - George Bacovia - 1916 122
Eu nu strivesc corola de minuni a lumii - Lucian Blaga 126
Testament - Tudor Arghezi - 1927 131
Riga Crypto și Lapona Enigel - Ion Barbu - 1924 145
Baltagul - Mihail Sadoveanu - 1930 150
Vitoria Lipan - Caracterizare - Baltagul.....164
Relația dintre Vitoria si Gheorghita 167
Ion - Liviu Rebreanu - 1920.....169
Ion - Caracterizare.....173
Ion – Relația dintre personaje – Ion și Ana.....175
Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război - Camil Petrescu – 1930 178
Caracterizarea lui Gheorghidiu.....182
Eseu Relația dintre personaje: Ștefan Gheorghidiu și Ela 185
Enigma Otiliei - George Călinescu – 1938.....188

Scanned with OKEN Scanner

Costache Giurgiuveanu - Caracterizare - Enigma Otiliei 196

Tema și viziunea despre lume „Morometii" de Marin Preda201

Caracterizare de personaj. Ilie Moromete 219

Relația complexă între doua personaje din romanul "Morometii" de Marin Preda.....221

Iona – Marin Sorescu 223

Leoaica tanara, iubirea – Nichita Stanescu.....230

Cum imi gestionez emotiile inainte de examen?.....252

Sfaturi pentru elevi, inainte de examen!.....253

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Câteva sfaturi înainte să te apuci de învățat! secretele succesului în învățare: Nutriție, strategie și pasiune pentru elevi.

Învățarea nu este doar un proces necesar pentru obținerea succesului academic, ci și o oportunitate de a descoperi și explora lumea înconjurătoare. Pentru a-ți atinge potențialul maxim în această călătorie a cunoașterii, trebuie să acorzi atenție și celorlalte aspecte ale vieții tale. În acest articol, vom explora sfaturi prețioase pentru elevi, care vizează nutriția sănătoasă, strategiile eficiente de învățare și cultivarea pasiunii pentru descoperirea și dezvoltarea personală. Aceste elemente sunt cheia pentru o învățare frumoasă și de succes.

Nutriția sănătoasă pentru un creier înflăcărat: Alimentația corectă joacă un rol crucial în furnizarea energiei necesare creierului pentru a funcționa în mod optim. Asigură-te că mănânci un mic dejun echilibrat, care să includă proteine, cereale integrale și fructe. În timpul zilei, evită alimentele bogate în zahăr și carbohidrați

rafinați, deoarece acestea pot duce la scăderea energiei și a concentrației. Alege gustări sănătoase, precum fructe proaspete, nuci și semințe, care îți vor oferi nutrienții necesari pentru o minte alertă.

Crează un mediu propice pentru învățare: Asigură-te că ai un mediu de învățare liniștit și bine organizat. Alege un loc de studiu în care să te simți confortabil și fără distracții, precum televizorul sau telefonul mobil. Menține ordinea în jurul tău și folosește materialele și resursele necesare la îndemână. Un mediu plăcut și organizat te va ajuta să te concentrezi și să te simți motivat să înveți.

Stabilește obiective și creează un plan de învățare: Înainte de a începe să înveți, stabilește obiective clare și realiste. Împarte materia în părți mai mici și stabilește un plan de învățare pe termen scurt și pe termen lung. În acest fel, vei avea o viziune mai clară asupra progresului tău și vei fi mai motivat să îți atingi obiectivele. Asigură-te că acorzi timp suficient pentru revizuire și practică, pe lângă învățarea inițială.

Folosește metode de învățare variate și interactive: Fiecare persoană are un stil de învățare preferat. Explorează diferite metode și tehnici de învățare, precum citirea, sublinierea, notarea sau explicația cu propriile cuvinte. Utilizează resurse suplimentare, precum înregistrări audio, videoclipuri sau aplicații de învățare

Scanned with OKEN Scanner

online, pentru a diversifica experiența ta de învățare. De asemenea, implică-te activ în procesul de învățare, prin discuții, dezbateri sau împărtășirea ideilor cu colegii de clasă. Această interacțiune te va ajuta să îți consolidezi cunoștințele și să îți dezvolți abilitățile de comunicare.

Cultivă pasiunea pentru învățare și descoperire: Învățarea nu trebuie să fie un simplu proces de memorare și repetare, ci o oportunitate de a-ți descoperi pasiuni și de a explora subiecte care te fascinează. Alege să studiezi lucruri care îți stârnesc curiozitatea și entuziasmul, iar învățarea va deveni o plăcere, nu o obligație. Găsește legături între materiile studiate și viața reală, și încearcă să îți dezvolți o înțelegere profundă și aplicată a cunoștințelor dobândite.

Concluzie: Învățarea este o călătorie captivantă, în care nutriția sănătoasă, strategiile eficiente de învățare și pasiunea pentru descoperire sunt elemente esențiale pentru succesul academic și personal. Fiecare sfat prezentat în acest articol are rolul de a te încuraja să te implici în procesul de învățare și de a-ți oferi instrumentele necesare pentru a atinge excelența. Fii dedicat, încrezător și deschis la noi experiențe, iar reușitele vor veni firesc pe parcursul călătoriei tale de învățare.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul I

Argumentarea reprezintă modalitatea prin care susținem sau demonstrăm un punct de vedere referitor la o anumită temă. Ea constă în justificarea logică a unei opinii pe care dorim să o promovăm. Procesul argumentării implică următorii pași esențiali: susținere, demonstrare și întărire.

Scopul argumentării constă în convingerea (persuadarea) interlocutorului sau cititorului în ceea ce privește validitatea opiniei exprimate. O opinie fără argumente nu constituie o argumentare, ci reprezintă o afirmație nejustificată (fără validitate).

Structura unui text argumentativ constă în:

Enunțarea ipotezei: formularea unui enunț clar care cuprinde teza/ideea ce urmează să fie demonstrată, precum și exprimarea propriei opinii față de aceasta. Pot fi folosite verbe de opinie precum "a crede" sau "a considera".

Argumentarea propriu-zisă (Formularea argumentelor): enunțarea a două sau mai multe argumente pro și/sau contra ipotezei formulate și susținerea lor prin exemple, citate, prezentarea unor întâmplări, opinii de

autoritate, comparații care evidențiază ideea susținută. Argumentele sunt punctate prin formulări pregnante, care anunță importanța lor și solicită atenția interlocutorului/cititorului, precum "pentru că", "deoarece", "faptul se explică prin", "de exemplu", "la fel ca", "având în vedere faptul că", "spre deosebire de", "în primul rând", "în al doilea rând", "într-o ordine de idei", "în altă ordine de idei" etc.

Formularea concluziei: întărirea ipotezei prin reluarea sa într-un mod nuanțat, în cazul în care argumentarea a demonstrat teza formulată inițial, sau contrazicerea ipotezei în cazul în care argumentarea a susținut o altă ipoteză. Se pot utiliza diverse cuvinte persuasive precum "în mod sigur", "evident", "clar", "prin urmare", "așadar", "în concluzie" etc.

Conectorii logici reprezintă elemente esențiale în organizarea discursului argumentativ. Aceștia pot fi cuvinte, expresii și locuțiuni, verbe și propoziții care ajută la conectarea și structurarea argumentelor. Iată câțiva conectori logici specifici textului argumentativ:

Conectori care introduc teza:"Părerea mea este că..." "Voi arăta că..."

Conectori care leagă argumentele de tezele susținute: "Prin urmare...", "Așadar..." ,"În consecință...", "Fiindcă...", "Deoarece...", "Întrucât..."

Scanned with OKEN Scanner

Conectori care introduc argumente (justificatori): "Căci...", "Pentru că...", "De fapt...", "Dovadă că...", "Cum...", "Având în vedere că...", "De altfel..."

Conectori care introduc primul argument: "În primul rând...""Mai întâi de toate...""Să începem prin...""Trebuie amintit mai întâi că...""Prima remarcă se referă la...""Să pornim de la..."

Conectori care introduc următoarele argumente: "În al doilea rând...""În plus...""În continuare...""La fel...""Pe de o parte... pe de altă parte...""Nu numai... ci și..."

Conectori care introduc ultimul argument: "În fine...""Pentru a termina...""În ultimul rând...""Nu în ultimul rând..."

Conectori care leagă argumentele între ele: "Și...""Dar...""Însă...""Ci...""Sau..."

Conectori care introduc concluzia: "Deci...""În concluzie...""Așadar..."Iată de ce...""Ei bine..."

Acești conectori pot fi folosiți în funcție de relația logică pe care dorim să o exprimăm între secvențele discursive. De exemplu, putem utiliza conectori de analogie pentru a evidenția o asemănare, conectori de exemplificare sau ilustrare pentru a oferi exemple relevante, conectori de explicare pentru a clarifica o idee, conectori de opoziție

Scanned with OKEN Scanner

pentru a exprima o contradicție, conectori de concesie pentru a admite o excepție, conectori de cauzalitate pentru a argumenta un efect al unei cauze, și conectori de consecință pentru a evidenția rezultatele sau consecințele unui argument.

Producerea unui text argumentativ implică următoarele etape:

1)Citiți cu atenție subiectul: Înțelegeți situația de comunicare, identificați enunțiatorul, destinatarul, momentul, locul, motivul și scopul comunicării. Stabiliți tema și conturați teza pe care doriți să o susțineți.

2)Căutați argumente: Identificați argumente solide care să susțină teza propusă. Găsiți exemple relevante pentru fiecare argument pe care să le dezvoltați ulterior.

3)Clasificați argumentele: Ordonați argumentele de la cele mai puțin convingătoare la cele mai convingătoare, astfel încât să evidențiați în mod eficient opinia pe care o susțineți.

4)Structurați textul argumentativ: În compunerea textului, plasați în același paragraf fiecare argument și exemplele potrivite pentru a le susține. Asigurați-vă că discursul argumentativ este clar și împărțiți textul în paragrafe corespunzătoare.

Scanned with OKEN Scanner

5)Utilizați conectorii logici corect: Folosiți cu precizie conectorii logici pentru a lega ideile și a evidenția relațiile logice dintre argumente și exemple.

6)Introducere și concluzie: Nu uitați să includeți o introducere în care să vă prezentați teza și să captați atenția cititorului. De asemenea, adăugați o concluzie care să reitereze teza și să rezume argumentele principale.

Respectarea acestor etape vă va ajuta să produceți un text argumentativ coerent, bine structurat și convingător.

Model de text argumentativ!

Cerință: Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să susții importanța lecturii în dezvoltarea personală a individului.

Lectura - O comoară pentru dezvoltarea personală

În era tehnologiei avansate și a divertismentului instant, importanța lecturii în dezvoltarea personală a individului nu poate fi neglijată. Lectura nu este doar o activitate recreativă, ci și o sursă inepuizabilă de cunoaștere, imaginație și creștere intelectuală. Prin urmare, susțin că lectura joacă un rol crucial în formarea noastră ca ființe umane și în evoluția noastră pe plan personal.

Scanned with OKEN Scanner

În primul rând, lectura deschide porțile către lumi necunoscute și ne oferă oportunitatea de a explora diverse perspective și experiențe. Prin intermediul cărților, putem călători în timp și spațiu, învățând despre culturi, societăți și epoci diferite. Lectura ne permite să ne îmbogățim vocabularul și să dezvoltăm abilități de gândire critică și analitică. De asemenea, cărțile ne oferă modele de eroi și eroine, personaje cu care ne putem identifica și de la care putem învăța lecții valoroase despre compasiune, curaj și perseverență.

În al doilea rând, lectura stimulează imaginația și creativitatea noastră. Cărțile sunt ca niște chei magice care ne deschid porți către lumi fantastice și universuri imaginare. Ele ne permit să visăm și să ne dezvoltăm abilități de gândire abstractă. Lectura ne ajută să ne eliberăm de constrângerile cotidianului și să ne lăsăm imaginația să zboare liber. Prin această explorare a lumiilor imaginare, ne dezvoltăm capacitatea de a găsi soluții noi și de a gândi în mod creativ.

În plus, lectura ne oferă un refugiu în momentele de stres și agitație. În lumea virtuală în care trăim, în care suntem mereu conectați și expuși la informații rapide și superficiale, lectura ne oferă o oază de liniște și concentrare. În timp ce ne pierdem în paginile unei cărți captivante, uităm de griji și ne conectăm cu noi înșine. Lectura are un efect calmant și terapeutic, ajutându-ne să

Scanned with OKEN Scanner

ne relaxăm și să ne încărcăm bateriile mentale și emoționale.

În concluzie, lectura este o comoară neprețuită pentru dezvoltarea personală a individului. Ea ne oferă cunoaștere, imaginație și evadare din cotidian. Prin intermediul cărților, descoperim lumi noi, ne dezvoltăm abilități intelectuale și ne conectăm cu partea noastră creativă. Lectura este un companion fidel în călătoria noastră personală și ne însoțește pe drumul autodescoperirii și creșterii. Prin cultivarea obiceiului lecturii, ne deschidem ușa către o viață mai bogată și mai înțeleaptă.

Subiectul 1 după noua structură se împarte în două părți **A și B.**

Partea A are ca suport un fragment extras dintr-o operă literară sau non-literară și presupune rezolvarea a cinci cerințe. Pentru a putea rezolva corespunzător cerințele trebuie să citești cu atenție textul, deoarece toate răspunsurile se află acolo.

1. Prima cerință -Indică- vizează explicarea unei structuri regăsite în text. De exemplu, luam testul 01 de antrenament: Indică sensul din text al secvenței fără oprire. Aici trebuie să identifici în text structura respectivă și să deduci ce sens are ea. Răspunsul trebuie să fie scurt și la obiect. Totul se bazează pe logica ta și pe cunoașterea sinonimelor.

Scanned with OKEN Scanner

2. Cerința numărul 2 -Menționează- explorează un anumit paragraf. Ți se cere să menționezi anumite aspecte care sunt regăsite in text și să le menționezi.

3. Cerința numarul 3 -Precizează- această cerință exploatează în profunzime tot un anumit paragraf. În general elevului i ți se cere să precizezi anumite aspecte din textul suport și să justifici răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat.

4. Cerința numarul 4 -Explică- această cerință intra mult mai în adâncimea textului, apelând pentru rezolvare la informațiile expuse în întregul fragment. Aici ți se cere în general să oferi din text două idei, trăsături, aspecte care țin de întregul conținut.

5. Cerința numărul 5 -Prezintă- această cerință are un grad de dificultate mai ridicat, deoarece presupune analiza unei anumite secvențe precizate în cerință.

Punctaj: pentru fiecare dintre cele 5 cerințe vei primi câte 6 puncte. În total 30 de puncte.

Scanned with OKEN Scanner

VERBELE FOLOSITE ÎN CERINȚE INDICĂ, MENȚIONEAZĂ, PRECIZEAZĂ, EXPLICĂ, PREZINTĂ

Atenție mare la verbele folosite în cadrul enunțurilor de la Subiectul I

1. Indică	**Indică** = scrieți răspunsul clar, dar fără alte explicații. Fără citat.
2. Menționează	**Menționează** = o propoziție simplă în care doar numești ceea ce se cere. Fără citat.
3. Precizează	**Precizează** =acesta este urmat adesea de verbul ***JUSTIFICĂ***, **DOAR** aici folosiți un **CITAT** extras din textul dat. **Răspunsul presupune să stabilești și să arăți în mod precis și succint aspectul impus de cerință.**
4. Explică	**Explică** = scrieți fraze ample care să evidențieze aspectul cerut, însă aici dezvoltați conceptul pe baza textului. Nu depășiți 30-35 de cuvinte. Fără citat. **Vizează înțelegerea textului, asumarea creativă a unui punct de vedere, remarci personale.**
5. Prezintă	**Prezintă** = de obicei, în 30-50 de cuvinte. Aici expuneți în detaliu aspectul cerut, cu argumentele/ ideile subordonate necesare, astfel încât să vă încadrați în limita de cuvinte, dar să nu vă lipsească concepte esențiale. Citatul este permis, dar nu este recomandat; **parafrazarea** este cheia unui răspuns de punctaj maxim. **Presupune un răspuns concentrat pe un subiect bine individualizat; informațiile despre răspuns se găsesc în textul suport/ pornind de la cerință.**

Scanned with OKEN Scanner

Partea B presupune construirea un text argumentativ. În primul rând să recapitulam câteva dintre noțiunile importante care ne pot ajuta să redactăm un eseu punctat corespunzator.

Miza textului argumentativ este de a îi permite elevului să își expună propria viziune în legătură cu anumite aspecte. Structura acestui text se divide în trei mari elemente:

Ipoteza- Ea presupune enunțarea ideii principale (o propoziție cu caracter general). Totodata se fixează elementele care urmează a fi demonstrate într-un mod argumentat. Este recomandata utilizarea unui conector precum, Sunt de parere că, In opinia mea, Consider că, Eu cred că.

Argumentele- Ele au scopul de a relua ideea principala enunțata în teza și de o dezvolta pe baza a două argumente.

Atentie!! Conform noii structuri elevul trebuie sa apeleze la fragmentul expus in partea A pentru a oferi un argument. Cel de al doilea argument poate fi preluat din cultura generala sau experiența proprie.

Este recomandat a se utiliza un conector precum, In primul rand, In al doilea rand, Un prim exemplu care sa sustina teza este, Un al doilea argument menit sa intareasca sustinerea tezei il constituie

Scanned with OKEN Scanner

Concluzia - Ea trebuie sa demonstreze valabilitatea argumentelor expuse. Se pot folosi urmatorii conectori: In concluzie, Conform celor enuntate în rândurile precedente, Se demonstreaza, Se afirma.

REPERE PENTRU REDACTAREA TEXTULUI DE TIP ARGUMENTATIV ÎN 5 PAȘI SIMPLI:

1. *Subiectul I. B.* Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi ..... *(problematica pusă în discuție)!*..... raportându-te atât la fragmentul extras din textul .....cât și la experiența personală sau culturală. *(15-20 de rânduri),*

2. Utilizează **mijloacele lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri!** *(corect din punct de vedere gramatical)*

3 · ***Caută argumentele convingătoare pentru a-ți susține opinia exprimată anterior!*** Fiecărui argument asociază-i, într-un alineat distinct, în mod gradat (de la cel mai puțin la cel mai convingător argument), un exemplu potrivit prin care să valorifici experiența ta existențială sau culturală! Utilizează corect conectorii logici!

4 · Nu te abate de la tema propusă! Formulează corespunzător o concluzie pertinentă!

5· Respectă normele limbii literare (registrul stilistic adecvat, normele de exprimare, de ortografie și de punctuație) și limitele de spațiu indicate!

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul II

Curente literare

Umanismul este curentul literar al Umanismului a apărut în timpul Renașterii (sec. al XIV-lea - al XVI-lea) și s-a extins la nivel european. Umanismul promova o cultură laică și urmărea dezvoltarea armonioasă a personalității umane, inspirându-se din valorile Antichității greco-latine. Umanismul punea accentul pe rațiune, libertate, demnitate și perfectibilitatea ființei umane. În învățământ, se acorda importanță disciplinelor umaniste precum limbile vechi, retorica, istoria și filozofia. Creațiile Antichității serveau drept sursă de inspirație, iar conceptul de mecenat și anticlericalismul erau prezente în această perioadă. Printre reprezentanții Umanismului se numără Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Niccolo Machiavelli, Francois Rabelais, William Shakespeare, Miguel de Cervantes și Erasmus din Rotterdam.

Umanismul românesc s-a manifestat în secolele al XVI-lea - al XVIII-lea. Umaniștii români, în special domnitori și boieri, au promovat învățământul și au susținut tipografiile în limba română. Educați în străinătate, în Polonia, Italia sau Constantinopol, aceștia au fost preocupați de studiul istoriei neamului și de originea latină a poporului român și a limbii române, contribuind astfel la istoriografia românească. Umaniștii români argumentau pentru originea comună a tuturor românilor, romanitatea

Scanned with OKEN Scanner

poporului și continuitatea elementului roman în Dacia. De asemenea, se implicau în politica antiotomană și promovau ortodoxia în Europa. Printre reprezentanții Umanismului românesc se numără Nicolaus Olahus, Petru Cercel, Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Dosoftei și Dimitrie Cantemir.

Iluminismul este un curent ideologic și cultural apărut în secolul al XVIII-lea în Franța și răspândit în Europa. Se caracterizează prin cultul rațiunii și al științei, având ca idee principală emanciparea popoarelor prin cultură. Iluminismul are trăsături antifeudale, antidespotice, raționaliste și materialiste, fiind anticlerical și laic. Nu este un curent literar, ci ideologic și cultural. Printre reprezentanții Iluminismului se numără Voltaire, Denis Diderot, Jean-Jacques Rousseau, Daniel Defoe, Jonathan Swift și Johann Wolfgang Goethe.

Iluminismul românesc este o mișcare culturală și ideologică care a avut loc între anii 1760-1830. În Țara Românească și Moldova, mișcarea a avut puține ecouri din cauza domniilor fanariote. În schimb, în Transilvania, Iluminismul a avut o coordonată specifică în cadrul mișcării cunoscute sub numele de Școala Ardeleană. Aceasta a avut ca trăsături încercarea de a demonstra științific latinitatea limbii române, continuitatea elementului roman în Dacia și unitatea poporului român. Cărturarii ilumiști au încercat să purifice limba română de elementele lexicale care nu aveau

Scanned with OKEN Scanner

origine latină și au pledat pentru accesul poporului la educație și emancipare prin cultură. Printre reprezentanții Școlii Ardelene se numără Samuil Micu-Klein, Petru Maior, Gheorghe Șincai și Ion Budai-Deleanu.

Pasoptismul:

Perioada pașoptistă (1830-1860) este marcată de revoluția din 1848 și are ca obiective modernizarea societății românești, independența politică, libertatea națională și unirea provinciilor române. Această perioadă marchează începutul literaturii române moderne. Pașoptismul este caracterizat de un mesianism cultural și revoluționar, un spirit critic, deschidere spre Occident, lupta pentru impunerea unui specific național și conștiință civică și patriotică. Ion Heliade-Rădulescu și Mihail Kogălniceanu sunt două personalități importante în îndrumarea mișcării. Ion Heliade-Rădulescu, prin articolele sale din Curierul românesc, a contribuit la debutul unei întregi generații de scriitori pasoptiști precum Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu și Cezar Bolliac. Mihail Kogălniceanu, ca redactor al revistei Dacia literară, a promovat literatura românească, publicând opere ale celor mai valoroși scriitori ai vremii, printre care Costache Negruzzi, Vasile Alecsandri și Grigore Alexandrescu. Programul revistei a evidențiat trăsăturile

Scanned with OKEN Scanner

romantismului românesc, precum aspirația spre originalitate, refugiul în trecutul istoric, aprecierea valorilor naționale și folclorului, îmbogățirea limbii literare cu termeni populari, arhaici sau regionali. Reprezentanți ai pașoptismului includ Costache Negruzzi, Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu, Alecu Russo, Ion Ghica, Grigore Alexandrescu, Ion Heliade-Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Gheorghe Asachi, Cezar Bolliac, Andrei Mureșanu, Vasile Cârlova, Matei Millo și Costache Caragiale.

Romantismul este o orientare ideologică, artistică și literară care a dominat prima jumătate a secolului al XIX-lea în Europa și a avut o influență semnificativă în literatura română. A apărut ca o reacție împotriva raționalismului și a clasicismului, promovând individualitatea, originalitatea și spontaneitatea. Romantismul a pus accentul pe sentiment, fantezie și exprimarea subiectivității, respingând convențiile sociale și artistice impuse de clasicism.

Această mișcare literară a fost favorizată de contextul social și istoric al epocii, inclusiv revoluțiile burghezo-democratice și lupta pentru independență și libertate națională. De asemenea, a fost influențată de filozofia idealistă germană, cu autori precum Schelling, Fichte, Hegel și Schopenhauer.

Scanned with OKEN Scanner

Romantismul se remarcă prin trăsături precum accentul pe individualitate și originalitate, predominanța sentimentului și a fanteziei, revolta împotriva convențiilor sociale și artistice, libertatea creativă, amestecul genurilor și stilurilor literare, precum și fascinația pentru mister și excepțional. De asemenea, romantismul se manifestă prin predilecția pentru mit și simbol, inspirația din folclor și natură, precum și evadarea din realitate în lumi imaginare sau stări onirice.

În literatura română, romantismul a fost susținut și promovat de scriitorii pașoptiști, care au adus în prim plan valori precum expresivitatea, subiectivitatea și exaltarea sentimentelor. Printre reprezentanții romantismului se numără nume precum Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, George Coșbuc și Ion Creangă. Aceștia au abordat teme precum iubirea, natura, trecutul istoric și destinul uman într-un stil caracterizat de melancolie, reverie și pasiune.

Romantismul a marcat o schimbare semnificativă în literatura și gândirea secolului al XIX-lea, punând accent pe subiectivitate, originalitate și libertatea creativă, și a rămas un curent literar și cultural de referință în istoria literaturii europene și române.

Realismul este un curent literar care a apărut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea ca o reacție împotriva romantismului. Acest curent pune accent pe reprezentarea

Scanned with OKEN Scanner

obiectivă și veridică a realității, înlocuind idealizarea și fantezia cu o abordare mai sobră și autentică. Realismul explorează moravurile unei epoci, influența mediului asupra individului și aspectele societății burgheze. Personajele sunt tipice pentru anumite categorii sociale, iar destinul lor este influențat de mediu, epocă și moștenire. Scriitorii realiști utilizează tehnici de analiză psihologică și descrieri minuțioase pentru a dezvălui profunzimea personajelor. Printre reprezentanții importanți ai realismului se numără Balzac, Tolstoi, Dickens, Cehov și Caragiale. Acest curent literar a avut o influență semnificativă în evoluția literaturii și continuă să fie studiat și apreciat și în prezent.

Naturalismul este o doctrină estetică în strânsă legătură cu realismul, concentrându-se pe aspectele dure și brutale ale realității umane. Acest curent reduce adesea ființa umană la aspectele sale strict biologice, acordând o importanță deosebită stărilor fizice și manifestărilor instinctuale. Scriitorii naturaliști explorează influența eredității și a mediului social asupra comportamentului uman. Émile Zola este unul dintre cei mai cunoscuți reprezentanți ai naturalismului, iar în literatura română influențe naturaliste se regăsesc în operele lui I.L.Caragiale, Barbu Ștefănescu Delavrancea și Liviu Rebreanu.

Simbolismul, pe de altă parte, este un curent literar apărut în Franța în a doua jumătate a secolului al

Scanned with OKEN Scanner

XIX-lea. Înlocuind retorismul romantic și impersonalitatea parnasiană, simbolismul aduce o perspectivă interiorizată și folosește sugestia și simbolul. Temelor predilecte în simbolism includ orașul provincial, moartea, angoasa, solitudinea și nevroza. Acest curent literar se remarcă prin utilizarea sugestiei, a simbolurilor care leagă tangibilul de intangibil, a sinesteziei și a teoriei corespondențelor. Simbolismul românesc este teoretizat de Alexandru Macedonski și Ştefan Petică, iar reprezentanți importanți sunt Ion Minulescu și George Bacovia.

Modernismul este o tendință de înnoire în arta și literatura secolului XX, caracterizată prin negarea tradiției și impunerea unor noi principii de creație. Include curente artistice precum simbolismul, expresionismul, dadaismul și suprarealismul. În literatura română, modernismul este promovat de Eugen Lovinescu prin revista și cenaclul literar Sburătorul. Trăsăturile modernismului cuprind înnoirea prozodiei, utilizarea limbajului simbolic, originalitatea metaforei, imagini care combină concretul cu abstractul, ermetismul și sintaxa contorsionată. Speciile literare abordate includ jurnalul, romanul-eseu și colajul de scrisori sau documente.

Reprezentanți ai modernismului sunt Joseph Conrad, Marcel Proust, James Joyce, Virginia Woolf, Eugen Lovinescu, Ion Barbu, Camil Petrescu, Ilarie Voronca, Tudor Vianu și Mircea Eliade.

Scanned with OKEN Scanner

Tradiționalismul, în schimb, este o atitudine și sensibilitate care se bazează pe valorile naționale și se hrănește din trecut. Această orientare se manifestă în primele decenii ale secolului XX și în perioada interbelică, avându-i drept teoreticieni pe Nicolae Iorga, Garabet Ibrăileanu și Nichifor Crainic. Literatura tradiționalistă se axează pe natură, sat, religie și mitologie autohtonă. Sămănătoriștii se concentrează pe natură și sat, în timp ce poporanismul promovează apropierea de popor și luminarea acestuia. Tradiționalismul interbelic își propune etnicizarea credinței și se împarte într-o sensibilitate metafizică și o lirică a răzvrătirii și vitalității.

Reprezentanți ai tradiționalismului sunt Alexandru Vlahuță, George Coșbuc, Șt. O. Iosif, Duiliu Zamfirescu, Mihail Sadoveanu, Calistrat Hogaș, Octavian Goga, Lucian Blaga, Vasile Voiculescu, Aron Cotruș și Radu Gyr.

Avangarda este caracterizată de negație și nonconformism, fiind un stil de viață ce urmărește să șocheze. Spiritul ludic și mobilitatea sunt alte trăsături importante, iar avangarda se manifestă în diverse domenii artistice, precum literatura, arte plastice, muzică, cinematografie și arhitectură.

Curente avangardiste includ abstracționismul, cubismul, dadaismul, expresionismul, fauvismul, futurismul și suprarealismul.

Scanned with OKEN Scanner

Expresionismul apare în Germania în jurul anului 1910 și se manifestă în literatură, cinematografie și arte plastice. Literatura expresionistă explorează subconștientul și se caracterizează prin patos și interes pentru aspectele tainice și obscure ale lumii. Lucian Blaga este unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai expresionismului românesc.

Neomodernismul, sau al doilea modernism, este un curent literar care s-a dezvoltat ca o reacție împotriva realismului socialist. Aparține generației de scriitori din anii '60, cunoscuți sub numele de "șaizeciști". Printre poeții reprezentativi se numără Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Ion Alexandru și Adrian Păunescu. Trăsăturile liricii neomoderniste includ întoarcerea la izvoarele modernității interbelice, discursul subiectiv cu limbaj metaforic, reinstaurarea elementelor epice, libertatea limbajului, ambiguitatea și răsturnarea firescului. Reinterpretarea miturilor și explorarea abstracțiilor în formă concretă sunt alte caracteristici ale acestui curent.

Scanned with OKEN Scanner

Mijloace de caracterizare a personajelor:

Mijloacele de caracterizare a personajelor pot fi utilizate pentru a construi și dezvălui trăsăturile și personalitățile acestora într-o operă literară. Există două metode principale de caracterizare: directă și indirectă.

Caracterizarea directă implică prezentarea clară a trăsăturilor unui personaj de către narator sau chiar de către personajul însuși. Naratorul poate oferi detalii despre aspectul fizic, comportamentul sau gândurile personajului, iar personajul poate face o autocaracterizare prin care își descrie propriile trăsături și emoții. De asemenea, tehnica reflectării poliedrice sau a oglinzilor paralele poate fi utilizată pentru a prezenta perspective diferite asupra unui personaj prin ochii altor personaje sau prin prisma naratorului.

Caracterizarea indirectă se realizează prin intermediul acțiunilor, gândurilor, limbajului, vestimentației, numelui și mediului în care trăiește personajul. Gândurile și sentimentele personajului pot oferi indicii importante cu privire la caracterul său, iar limbajul utilizat poate dezvălui anumite trăsături ale personalității. Vestimentația și numele pot sugera anumite aspecte ale personajului, iar acțiunile pe care le întreprinde și modul în care interacționează cu ceilalți pot contribui la conturarea imaginii sale. Tehnica basoreliefului constă în construirea

Scanned with OKEN Scanner

celorlalte personaje într-un mod care să reflecte figura personajului central.

În cazul personajului Otilia din romanul "Enigma Otiliei", locul și rolul său în operă sunt importante, devenind un personaj eponim cu o prezență complexă și enigmatică. Caracterizarea sa directă este realizată de narator și se confundă cu viziunea personajului reflector, Felix. Autocaracterizarea este evidentă în maturitatea pe care o dovedește Otilia atunci când își recunoaște defectele. Caracterizarea indirectă se realizează prin gândurile și sentimentele personajelor secundare, cum ar fi Aglae, Aurica, Olimpia, Titi, Costache și Stănică, care oferă perspective și păreri diferite despre Otilia. De asemenea, caracterizarea indirectă se reflectă prin faptele și gesturile enigmatice ale lui Otilia, prin relația sa cu celelalte personaje și prin mediul în care trăiește.

Prin citate și scene semnificative, trăsăturile personajului Otilia pot fi ilustrate și evidențiate. Ultima imagine a Otiliei, fotografia din care Felix nu o mai recunoaște, subliniază complexitatea și schimbarea ei. Otilia este un personaj memorabil, cu o imagine a feminității surprinzătoare, conform viziunii autorului.

În concluzie, Otilia este un personaj complex și enigmatic, ale cărui trăsături sunt dezvăluite prin diverse modalități de caracterizare. Prin utilizarea tehnicilor de

Scanned with OKEN Scanner

caracterizare, autorul reușește să creeze o imagine vie și memorabilă a acestei figuri feminine în romanul "Enigma Otiliei".

Rolul indicațiilor scenice într-o piesă de teatru este de a oferi ghidaj și îndrumări esențiale actorilor pentru a interpreta și juca textul dramatic în mod corespunzător. Aceste indicații sunt importante nu doar în cadrul reprezentației scenice, ci și în lectura textului, ajutând cititorul să-și imagineze evenimentele și personajele în mintea sa.

Indicațiile scenice cuprind informații succinte referitoare la mimica, gesturile, comportamentul, limbajul personajelor, precum și detalii despre acțiunea desfășurată (spațiu, timp etc.). Ele pot fi grupate în două categorii: indicații externe și indicații interne.

Indicațiile externe includ elemente precum titlurile pieselor, care pot sugera subiectul și provoca o reprezentare imaginară în mintea cititorului sau spectatorului. De asemenea, indicatiile externe se referă la specia dramatică a piesei (comedie, tragedie, dramă, farsă etc.), oferind un cadru de interpretare și spațiu de manevră imaginară.

Alte indicații externe se referă la personajele dramatice și pot fi prezentate sub forma unor liste de nume, furnizând informații importante despre personaje și

Scanned with OKEN Scanner

oferind o caracterizare succintă a acestora. De asemenea, există și indicații care delimitează diferite secțiuni ale piesei, cum ar fi începutul sau finalul unei piese, ale unui act sau ale unei scene, precum și indicații intermediare care marchează schimbări de spațiu sau timp în cadrul acțiunii.

Indicațiile interne sunt parte integrantă a acțiunii scenice și sunt amplasate înainte, în interiorul sau la sfârșitul replicilor. Acestea includ indicații comportamentale care acoperă elemente precum gesturile, intonația, atitudinea, jocul scenic, mișcarea în spațiul scenic, ritmul vorbirii și direcția adresării. De asemenea, indicatiile interne pot include informații despre mimica personajelor și pot reda mișcările și emoțiile ascunse, dar relevante pentru jocul actorilor. Există și indicații care exprimă punctul de vedere al autorului, inclusiv atunci când este exprimată ironia, aprecierea sau deprecierea.

În concluzie, indicațiile scenice au un rol esențial în piesa de teatru, oferind atât actorilor, cât și cititorilor/spectatorilor informații necesare pentru a înțelege și a interpreta corespunzător textul dramatic și acțiunea scenelor. Aceste indicații contribuie la crearea unei experiențe teatrale autentice și bogate.

Genul liric este reprezentat de operele literare în care autorul exprimă direct gândurile și sentimentele sale. În aceste opere, autorul prezintă realitatea așa cum o

Scanned with OKEN Scanner

percepe și o simte, aducând în prim plan peisaje, fenomene, tablouri, gânduri și sentimente. Eul liric, vocea poetului, comunică direct sentimentele și ideile prin procedee artistice și figuri de stil. Pentru a identifica o operă lirică, se pot analiza trăsăturile specifice, cum ar fi utilizarea pronumelor și verbelor la persoana I.

Genul epic cuprinde operele literare în care autorul exprimă indirect sentimentele prin povestirea unor fapte și întâmplări, prin intermediul personajelor. În aceste opere, autorul nu se dezvăluie direct, ci relatează povestea prin intermediul unui narator sau prin vocea personajelor. Momentul subiectului este respectat în desfășurarea acțiunii, iar personajele sunt diversificate în funcție de specia operei (de exemplu, în schiță sunt prezentate mai puține personaje față de un roman).

Astfel, genul liric se remarcă prin exprimarea directă a gândurilor și sentimentelor autorului, în timp ce genul epic se bazează pe povestirea indirectă a unor întâmplări și fapte prin intermediul personajelor. Aceste două genuri literare oferă o varietate de opere care pot fi analizate și interpretate în cadrul studiului literaturii.

Genul dramatic reprezintă operele literare destinate reprezentării pe scenă în fața unui public. Aceste opere sunt caracterizate de prezentarea personajelor și a

Scanned with OKEN Scanner

obiceiurilor într-un mod care stârnește râsul în cazul comediei, având întotdeauna un final vesel.

Pentru a identifica o operă dramatică, se pot urmări câteva aspecte relevante. Modul principal de expunere în acest gen este dialogul, iar uneori poate fi folosit și monologul. Opera dramatică este structurată în acte, care la rândul lor cuprind scene. În cadrul operei, autorul oferă indicații scenice pentru a orienta jocul actorilor. Rolurile din opera dramatică sunt interpretate de actori sub îndrumarea unui regizor.

Aceste sunt elementele definitorii ale genului dramatic, unde opera literară este adaptată pentru reprezentarea scenică, având dialogul, actele, scenele și indicațiile scenice ca elemente specifice.

Expresivitatea verbului

Verbul are un rol central în comunicare, fiind partea de vorbire cea mai importantă. El exprimă diverse acțiuni și stări, având diferite valori și roluri în cadrul comunicării.

Valențele temporale ale verbului sunt esențiale pentru exprimarea diferitelor acțiuni și intenții. Prin

Scanned with OKEN Scanner

indicativ se exprimă acțiuni reale, conjunctivul indică acțiuni realizabile sau posibile, iar condițional-optativul exprimă acțiuni dorite sau condiționate. Imperativul este folosit pentru a transmite îndemnuri sau rugăminți, gerunziul exprimă acțiuni în desfășurare, iar infinitivul și supinul exprimă numele acțiunii.

Timpurile verbale au și valori stilistice specifice. Prezentul conferă acțiunii un caracter continuu și dinamic, oferind impresia că se desfășoară sub ochii receptorului. Imperfectul este timpul preferat în literatura de amintiri, evocând succesiunea de evenimente trecute și durata acțiunii. Perfectul simplu are valoare narativă sau descriptivă, indicând un trecut recent sau caracterul punctual al acțiunii. Perfectul compus înscrie evenimentele într-un trecut trecut, oferind indicii subiectivității și separând planul naratorului de planul personajelor. Viitorul sugerează siguranța, condiționarea intențiilor și are valoare perspectivă, deschizând orizontul temporal și spațial.

Acestea sunt valorile stilistice ale timpurilor verbale, prin care se exprimă moduri diferite de înțelegere și prezentare a acțiunilor și stărilor într-un context literar.

Modurile de expunere sunt modalități prin care se transmite informația în operele literare, având caracteristici și funcții specifice în cadrul comunicării literare.

Scanned with OKEN Scanner

Narațiunea este un mod principal de expunere în operele epice. Ea implică prezența unui povestitor, a personajelor și a unei acțiuni. Narațiunea relatează fapte și întâmplări, având un subiect bine definit și plasând acțiunea într-un context spațio-temporal. În cadrul narațiunii, se pot evidenția conflicte care pun în mișcare acțiunea, iar acțiunea este redată prin predominanța verbelor. Narațiunea poate fi realizată la persoana I (narator subiectiv) sau la persoana a III-a (narator obiectiv).

Descrierea este un mod de expunere care prezintă trăsăturile caracteristice ale unui obiect, unei persoane sau unui colț din natură. Descrierea poate fi de tip tablou, concentrându-se pe detaliile vizuale, sau de tip portret, evidențiind trăsăturile fizice sau morale ale unei persoane. În descriere, se folosesc frecvent substantive, adjective și verbe statice la modul indicativ, cu accent pe timpurile prezent și imperfect. De asemenea, se utilizează imagini artistice și figuri de stil, iar cadrul temporal și spațial este prezentat în detaliu. Descrierea poate fi împletită cu narațiunea, dialogul sau monologul.

Dialogul este un mod de expunere prezent atât în genul dramatic, cât și în cel epic. În dialog, există cel puțin două personaje care comunică direct între ele, exprimând idei, informații, opinii și explicații. Dialogul dinamizează narațiunea, conferindu-i un caracter viu și sugestiv. Prin dialog, se pot evidenția diverse valori expresive, precum

Scanned with OKEN Scanner

sentimente, atitudini, întreruperi sau ezitări ale personajelor. De asemenea, dialogul poate fi o sursă a comicului prin contrastul dintre ceea ce declară personajul și ceea ce gândește în realitate. El poate fi, de asemenea, un mijloc de caracterizare indirectă a personajelor.

Monologul este un mod de expunere prezent în diverse tipuri de opere literare, cum ar fi epic, liric și dramatic. Există monologul interior, în care personajul vorbește în gând cu sine însuși, și monologul teatral, în care personajul vorbește singur, pe scenă, în fața spectatorilor. Monologul nu implică replici sau destinatar, se desfășoară în situații restrânse și poate fi marcat prin exclamații. El are un caracter personal și intim, fiind exprimat la persoana I și fiind formal marcat prin ghilimele. Monologul poate lua forma unei confesiuni sau a unei povestiri.

Perspectiva narativă

Textul fragmentar, selectat din opera X de Y aparţine genului epic, iar o trăsătură esenţială o reprezintă perspectiva narativă care este: obiectivă (persoana a III-a)/ subiectivă (persoana I), acţiunea/ întâmplările fiind relatate de un narator obiectiv (persoana a III-a)/ subiectiv (persoana I), semnificativi fiind indicii morfologici utilizaţi (verbe şi pronume la persoana I/ a III-a-exemple).

Scanned with OKEN Scanner

Naratorul în aceste perspective poate fi:

-omniscient, omniprezent, homodiegetic, subiectiv, intradiegetic, narator-personaj (persoana I);

-omniscient, obiectiv, neimplicat în acţiune, martor la evenimente, heterodiegetic, extradiegetic (persoana a III-a).

Comentarea ideii poetice prin evidenţierea relaţiei cu textul şi mijloacele artistice

Textul liric X de Y se centrează pe tema...(morţii, trecerii inexorabile a timpului, naturii, comuniunii omului cu natura, iubirea, iubirea pierdută, arta poetică, condiţia poetului, creaţia), specifică unui poet, care vrea să sensibilizeze cititorul. Încă din incipitul poeziei se remarcă X (ce figură de stil?- metafora ,,muzică de toamnă''sugestie a unei atmosfere sumbre, melancolice). În aceeaşi ordine de idei, Y (epitetul ,,note dulci''evidenţiază speranţa eului liric, însă dispare orice posibilitate de salvare).

Întreaga creaţie reprezintă o chintesenţă a mesajului poetic, astfel, Z transmite sentimente de...faţă de...care se află în deplin acord cu elementele...

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Rolul indicaţiilor scenice

Indicaţiile scenice oferă îndrumări esenţiale pentru transpunerea textului în spectacol, sprijinind jocul actorilor. Acestea constituie o caracteristică esenţială a genului dramatic. În textul fragmentar prezentat selectat din opera Z, acestea au rolul/notează succint detalii privind decorul (ex.de citate), elemente nonverbale, precum: limbajul trupului, gesticulaţia, mimica, mersul-exemple pentru fiecare. Totodată, acestea surprind şi elementele paraverbale, care fac referire şi la manifestările involuntare ale unor emoţii, ale unor stări de spirit: tremurul vocii, râsul, bâlbâiala, oftatul, geamătul, mormăiala ezitantă, suspinele, tusea, plânsul în timpul vorbirii, văicărelile, ridicarea vocii-dai exemple de citate pentru fiecare.

Textul dramatic fragmentar selectat din opera X este semnificativ pentru prezentarea acestor indicaţii scenice, care conferă informaţii preţioase nu doar în jocul scenic, ci şi în lectura propriu-zisă, ajutând cititorul să-şi reprezinte mintal evenimentele şi personajele.

Scanned with OKEN Scanner

Exemple de subiecte tip II:

1. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul de mai jos, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.
2. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.
3. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului *în următorul fragment* Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.
4. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, **fragmentul** dat, evidențiind relația dintre cele două personaje, așa cum reiese din text
5. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, evidențiind rolul stilistic al verbelor **la indicativ, timpul prezent**
6. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificația **textului** următor, evidențiind **două** particularități ale artei poetice
7. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **titlului** textului următor, evidențiind **relația** acestuia cu **mesajul poetic** *sau* Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **relația** strânsă dintre **mesajul poetic** și **mijloacele artistice** Vezi: • ! Arta poetică. Relatia dintre ideea poetica si mijloacele artistice
8. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **textului** următor, evidențiind caracterul său de **artă poetică**, prin **două** particularități
9. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **textului** următor, evidențiind două particularități ale textului dramatic
10.Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **textului** următor, evidențiind două trăsături specifice genului dramatic, *sau* / evidențiind faptul că aparține genului dramatic/ comediei

11.Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **fragmentului** următor, evidențiind **particularitățile tradiționalismului** *sau/* evidențiind **două trăsături specifice basmului cult** ; *sau/* două trăsături ale liricii tradiționale, *sau/* liricii romantice, / sau/ **prozei romantice** *sau/* **două trăsături ale realismului;** două trăsături ale **comediei, două trăsături specifice prozei moderne subiective** *sau/* **două mijloace de caracterizare folosite în text** *sau/* **două trăsături ale modernismului,** *sau/* două trăsături ale neomodernismului *sau/* două trăsături ale romantismului *sau/* **două trăsături ale prozei moderne** sau prozei literare *sau/* caracterul de proză modernă
12.Comentează, în minimum 50 de cuvinte, apartenența **fragmentului** la **genul epic**, valorificând două trăsături
13.Comentează, în minimum 50 de cuvinte, **versurile** date, evidențiind faptul că textul poetic aparține **romantismului** *sau/* simbolismului
14. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **textului** următor, evidențiind **două** trăsături specifice **liricii simboliste**
15. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **textului** următor, evidențiind **rolul stilistic al verbelor la imperfect** /sau evidențiind **rolul stilistic al interogațiilor retorice**
16.Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **textului** următor, evidențiind **rolul stilistic al descrierii literare** sau/ evidențiind două procedee artistice diferite
17. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **titlului** următor, atât la **nivel stilistic,** cât și la **nivel structural**
18. Comentează, în minimum 50 de cuvinte, **fragmentul** dat, evidențiind rolul expresiv al utilizării **imperfectului**
19.Comentează, în minimum 50 de cuvinte, **textul** de mai jos, evidențiind rolul expresiv al **alternanței timpurilor verbale**
20.Comentează, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile **fragmentului** dat, evidențiind rolul **stilistic al verbelor la imperativ în relație cu cele la indicativ prezent**

Pas 1: identifică curentul literar (romantismul, simbolismul, realismul, modernismul, neomodernismul (trebuie să cunoști minim câteva trasaturi de baza a fiecarui curent literar)

Pas 2: să analizezi fragmentul, fie ca este vorba de poezie sau proza tinand cont de curentul literar

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Pas 3: Caracterizarea unui personaj, ideea poetica și mijloacele artistice, de evidențiat trăsăturile genului dramatic, să prezinți indicațiile scenice, sau rolul dascaliilor, sa analizezi poezia tinand cont de timpurile verbale.

RELAȚIA DINTRE IDEEA POETICĂ ȘI MIJLOACELE ARTISTICE

SUBIECTUL al II-lea 10 puncte

Comentează, în minim 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind relația strânsă dintre ideile poetice și mijloacele artistice:

Eu urc spre culme... Mi-a rămas în urmă
Norodul prins în putreda-i osândă,
Înfrigurata patimilor turmă,
Cu chiot lung de-ntrecere flămândă...
Eu urc... Acolo jos, în adâncime,
Aud viața ce-și întinde hora;
E necurmatul cântec din vechime.
Îl știu... Mai bine n-o să-l știe nime,
Căci am băut din cupa tuturora
Și l-am plătit cu lacrimi și cu rime...

Octavian Goga, *Din larg*

Răspunsurile pot fi organizate în 3 pași simpli:

Poezia lui Octavian Goga are în centru tema trecerii ireversibile a timpului. *(pas 1 identificarea temei)*

Pas 2 După ce identificăm tema
putem spune si ipostaza in care se află eul liric:
de contemplator, de îndrăgostit; pe urmă privim per ansamblu poezia

Această poezie impresionează prin forța lirismului, astfel că aceasta capătă un profund lirism subiectiv, iar textul dobândește caracter confesiv. Acest lucru este evidențiat prin folosirea pronumelor la persoana I („eu", „mă") și al verbelor de pers. I („știu", „am băut", „am plătit"). Eul liric își expune încercarea de a ieși din prezentul deprimant pentru a atinge eternitatea „urc spre culme".

Strofa a doua se bazează pe opoziția dintre atitudinea ascensională a eului liric și tentația de a pătrunde în zonele profunde ale ființei sale („Eu urc... Acolo jos, în adâncime / Aud viața ce-și întinde hora").

Pas 3 Figuri de stil

Ca figuri de stil se remarcă personificarea, dar și metafora „necurmatul cântec din vechime" care face referire la inspirația transmisă de strămoși.

Finalul strofei surprinde condiția artistului consumat prin jertfa cerută de propria creație „Și l-am plătit cu lacrimi și cu rime...".

În primul rând să înțelegem conceptele, ce este o idee poetica?

Conform dicționarului limbii romane ideea este:

1. Orice formă a cunoașterii logice Si: concept, noțiune.

2. Principiu, teză cuprinzătoare, teză fundamentală, concepție, gândire, fel de a vedea. ♦ Opinie, părere, gând, convingere, judecată.

3. Concepție de bază care determină conținutul unei opere literare, artistice sau științifice; deci ideea poetică înseamnă ce anume (o opinie, părere, un gând, o convingere) transmite poetul prin acel text.

Ce inseamna mijloace artistice? În momentul în care transmiți un mesaj ai nevoie de un mod pentru a

Scanned with OKEN Scanner

transmite mesajul, mijloacele artistice se referă la cum și prin ce anume transmite poetul ideea, mijloacele artistice cuprind totalitatea elementelor ce ar putea accentua starea, de a infrumuseta, de a da o nota aparte poeziei precum: figurile de stil, imaginile artistice (auditive, vizuale, olfactive, cromatice etc).

Schemă de răspuns: "Ideea textului este reprezentată de / constă în/ ... şi acest fapt exprimat cu ajutorul/prin ajutorul ... , ceea ce redă ..."

Șablon/ schemă de rezolvare:

Relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice

Poezia...scrisă de...este un text liric în care se exprimă, în mod direct, idei/sentimente de...în legătură cu/generate de...Tema poeziei este...(natura/iubirea împlinită/neîmplinită, timpul, trecutul, trecerea timpului, creația etc.) așa cum reiese din prezența motivelor.../elementelor din câmpul lexical al...

Discursul liric este unul confesiv (dacă identificăm verbe/pronume de persoana I-exemple)/adresat (dacă identificăm verbe/pronume de persoana a II-a-exemple), obiectiv (dacă nu apar mărcile anterioare, persoana I/a II-a), eul liric transmițând...Sentimentele care se degajă din text sunt de...(nostalgie, regret, melancolie, veselie, exuberanță, euforie, admirație, revoltă, neliniște, detașare

Scanned with OKEN Scanner

etc.), eul liric aflându-se în ipostaza ...(meditativului, nostalgicului, romanticului, îndrăgostitului, observatorului, martorului) așa cum reiese din versurile... .

Textul poetic este dominat de expresivitate, aceasta realizându-se prin intermediul figurilor de stil și a imaginilor artistice. Astfel, prin intermediul epitetului/personificării/...(exemple) se sugerează/se face trimitere la/este conturată...(fiecare figură de stil trebuie comentată). De asemenea, imaginile artistice: auditive.../vizuale...indică/semnifică/exprimă...

Întregul mesaj poetic, cu ajutorul mijloacelor artistice, are capacitatea de a exprima încărcătură afectivă/... .

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

PERSPECTIVA NARATIVĂ

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

SUBIECTUL al II-lea [redacted] **(10 puncte)**

Prezentarea perspectivei narative din fragmentul dat **6 puncte**
– precizarea tipului de perspectivă narativă: perspectivă de tip obiectiv – 2 puncte
– prezentarea perspectivei narative indicate, de exemplu: relatare la persoana a III-a, omniscienţă narativă etc.
- **prezentare adecvată şi nuanţată, prin ilustrare cu exemple din fragmentul dat – 4 puncte**
- **prezentare ezitantă, prin raportare la fragmentul dat – 2 puncte**
- **încercare de valorificare a fragmentului/simpla indicare a unor particularităţi ale perspectivei narative, fără raportare la fragmentul dat – 1 punct**

– utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănţuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0 – 1 greşeli – 1 punct; 2 sau mai multe greşeli – 0 puncte); punctuaţia – 1 punct (0 – 1 greşeli – 1 punct; 2 sau mai multe greşeli – 0 puncte) **4 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

Probă scrisă – Limba şi literatura română *Varianta 5*
Barem de evaluare şi de notare *Bacalaureat 2020*
Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică – Toate profilurile (cu excepţia profilului pedagogic)

Menţionează tipul de perspectivă narativă din textul citat.

Perspectiva narativă defineşte punctul de vedere al naratorului.

Perspectivă narativă (punct de vedere, viziune, focalizare) – punctul de vedere din care naratorul povesteşte, unghiul din care priveşte şi interpretează faptele relatate.

Scanned with OKEN Scanner

Perspectiva narativă poate fi:

- **Subiectivă:** când se povesteşte la persoana I, iar naratorul se implică afectiv în relatare;

- **Obiectivă:** când se povesteşte la persoana a III-a, iar naratorul nu se implică în relatare, ci rămâne detaşat, impersonal

- **Omniscientă** – naratorul ştie tot despre personajele sale, acesta fiind omniscient, omniprezent; focalizarea este zero;

Focalizare internă – naratorul este unul dintre personaje, evenimentele fiind relatate dintr-un punct de vedere subiectiv;

Focalizare externă – naratorul este imparţial, ştie mai puţin decât personajele.

Perspectiva narativă este punctul de vedere al naratorului sau viziunea lui asupra lumii.

Perspectivă narativă subiectivă (impreuna cu/avec ;N=P), a naratorului implicat afectiv în evenimentele prezentate. Naratorul joacă şi rolul unui personaj, iar faptele nu sunt prezentate cronologic, ci într-o ordine

personală dictată de propria conştiinţă. Naratorul comunică la persoana I şi se concentrează asupra propriului univers sufletesc, iar, din acest motiv, lumea prezentată se înfăţişează cititorului dintr-un singur unghi. Această perspectivă e specifică prozei psihologice şi memorialistice.

Perspectiva obiectivă, „dindărăt/ derriere" (N>P), presupune un narator ce ştie mai multe decât personajele şi redă evenimentele fără să se implice. El este un narator omniscient. Acest gen de perspectivă este specifică prozei realiste din secolul al-XIX-lea.

Perspectiva impersonală, “din afară/dehors” (N<p), presupune="" un="" narator="" ce="" ştie="" mai="" puţin="" decât="" personajele,="" el="" fiind="" doar="" martor="" al="" evenimentelor="" pe="" care="" nu="" le="" comentează,="" lăsând="" cititorului="" misiunea="" de="" a="" da="" semnificaţie="" textului

N- naratorul

P- personajul

Scanned with OKEN Scanner

PERSPECTIVA VIZIUNEA NARATIVĂ

Perspectiva narativă — unghiul din care sunt percepute şi înţelese situaţiile şi evenimentele narate. Cu alte cuvinte, perspectiva — denumită adesea şi punct de vedere, viziune sau focalizare — se referă la cine, de pe ce poziţie şi în ce fel percepe şi interpretează faptele povestite. Important este în primul rând raportul dintre narator şi personaj privind capacitatea acestora de a cunoaşte şi de a înţelege faptele relatate.

Unii cercetători disting trei tipuri esenţiale de perspectivă/viziune narativă:

(3 viziuni narative)

- N > P. „din spate" (par derrière), focalizare zero (naratorul cunoaşte mai multe lucruri decât personajul / personajele sale);

- N = P. „împreună cu" (avec), focalizare internă (naratorul cunoaşte tot la fel de multe lucruri ca și personajul / personajele, iar de cele mai multe ori personajul este și narator);

- N < P. „din afară" (du dehors), focalizare externă (naratorul cunoaşte / ştie mai puţine lucruri decât personajul / personajele sale).

Scanned with OKEN Scanner

- N > P. „din spate" (par derrière), focalizare zero (naratorul cunoaşte mai mult decât personajul); este caracteristică pentru naraţiunile la persoana a III-a cu naratori omniscienţi şi omniprezenţi — care ştiu tot şi se află mereu la faţa locului —, cea de a doua apare în naraţiunile la persoana I, în care naratorul este totodată şi personaj, ultima este specifică pentru naraţiunile relatate de martori care povestesc doar ce au putut vedea, auzi şi înţelege ei înşişi, fără a putea cunoaşte nemijlocit, de exemplu, gândurile şi sentimentele personajelor principale.

Persoana narativă — este cel mai adesea persoana a III-a sau persoana I, naraţiunile la persoana a II-a fiind extrem de rare. În naraţiunile la persoana I se foloseşte de regulă perspectiva „împreună cu", deşi aceasta poate apărea şi în naraţiunile la persoana a III-a, atunci când naratorul se transpune în situaţia personajului şi priveşte evenimentele narate prin ochii acestuia (asociat frecvent cu stilul indirect liber). Totodată, datorită distanţei în timp dintre momentul relatării şi momentul în care s-au desfăşurat întâmplările relatate, se poate ca şi în cazul naraţiunii la persoana I perspectiva naratorului să difere de cea a personajului. Este, de exemplu, cazul evocării unor experienţe trăite în copilărie, pe care povestitorul adult le vede într-o altă lumină faţă de cum le-a perceput, ca personaj, pe când era copil (ex. Ion Creangă, Amintiri...).

Scanned with OKEN Scanner

Mic dicţionar de termeni naratologici:

auctorial: referitor la autor

diegeză: povestire, naraţiune

intradiegetic: care face parte din povestire

extradiegetic: care nu face parte din povestire

autodiegetic: care spune el însuşi povestea la persoana I şi este personaj, protagonistul întâmplărilor

homodiegetic: care spune el însuşi povestea la persoana I, dar este doar martor sau ascultător

heterodiegetic: care povesteşte la persoana a III-a şi nu este personaj

Instanţele naraţiunii AUTOR – NARATOR – PERSONAJ - CITITOR

Autorul este persoana care scrie opera, el are o existenţă reală, iar numele său se află pe copertă.

- autorul concret = real, cu numele scris pe copertă

Scanned with OKEN Scanner

- autorul abstract = creat de opera literară

Naratorul este vocea autorului în text, fără a se confuda însă cu autorul.

In text, poate fi: obiectiv sau subiectiv.

- naratorul extradiegetic (viziune auctorială) - instanţă narativă anonimă; de ex., în romanul tradiţional

- naratorul intradiegetic – narator-personaj - instanţă narativă numită (Ex.: Ştefan Gheorghidiu, personaj care îşi spune povestea)

- naratorul autodiegetic povesteşte la persoana I şi este personajul întâmplărilor narate (Nică, Ştefan Gheorghidiu)

- naratorul homodiegetic – povesteşte la persoana I, este un martor neutru, un martor-actant sau ascultător.

- naratorul heterodiegetic – povesteşte la persoana a III-a şi nu este personaj

- naratorul omniscient/demiurg – ex. în romanul tradiţional

- naratorul uniscient sau colportor

- naratorul creditabil (personaj sigur, ale cărui spuse contează ca sigure)

Scanned with OKEN Scanner

- naratorul necreditabil

Cititorul

- cititorul concret = cel care citeşte
- cititorul abstract/naratarul = ideea abstractă de cititor.

Funcţiile instanţei narative:

- funcţia narativă sau de reprezentare: aceea de a povesti;
- funcţia de control sau de regie: introduce vorbirea personajelor, prin verbe dicendi (spuse, făcu, adăugă, întrebă etc.), indică intonaţia şi alte detalii scenice;
- funcţia de interpretare (facultativă): de exprimare a opiniei/atitudinii faţă de cele narate: discretă (la Rebreanu, romancier obiectiv, care nu îşi exprimă direct atitudinea faţă de personaje) ori mai mult sau mai puţin accentuată (de pildă, accentuată la Nicolae Filimon, care nu-şi ascunde aversiunea faţă de personajul său, Dinu Păturică, în romanul Ciocoii vechi şi noi).

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, **perspectiva narativă** din fragmentul de mai jos.

Costi își trase scaunul lângă geamuri. Auzi subt el glasuri, însă nu vedea pe nimeni.
„Trebuie să fie tante Mathilde...", se gândi el vesel. „Cu cine vorbește?" Glasul ei grav e întovărășit de ciripiri subțirele. Fără îndoială sunt domnișoarele lui Nacovici, care s-au întors de la Iași, în vacanța de Paști. Spun întâmplări nostime de la școală. Câteodată își coboară glasurile, ca să nu-i supere somnul lui.
Dar el nu doarme.
Feri într-o parte ceașca și se plecă pe fereastră, zâmbind. Acuma le vedea. Stăteau pe scaune de
trestie, în fața duduii Matilda. Aveau pe masă, între ele, cafeaua cu lapte. Laurenția privea într-o parte, c-un
aer de mâhnire. Tristă i se păru și Rățușca, totuși mușca cu dinții ei albi dintr-o felie de cozonac.
– Spune, draga mea, ce s-a întâmplat? întreba duduia Matilda.
Costi se retrase binișor la locul lui și întinse urechea.
– Nu vrea să spuie; i-i rușine, zise Rățușca.
– Ba am să spun, tresări Laurenția.

Mihail Sadoveanu, *Venea o moară pe Siret*

Schemă de rezolvare a subiectului în care se cere perspectiva narativă:

Avem 2 variante: obiectivă / subiectivă

♦ Obiectivă:

Perspectiva narativă în textul dat este una obiectivă (acest gen de perspectivă este specifică prozei realiste din secolul al-XIX-lea); constă în prezența unui narator omniscient și omniprezent, care relatează la persoana a III-a, având focalizare zero (nu se implică în relatarea întâmplărilor și nu exprimă opinii despre personaje, /sau nu prezintă faptele din punctul lui de vedere), subiectivitatea fiind inexistentă.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, în text ne este prezentat ... (rezumatul textului - iar pe aici în timp ce povestești aduci exemple care dovedesc faptul că naratorul este omniscient). Mai mult decât atât, fiind o narațiune obiectivă, sunt prezente verbele și pronumele personale la persoana a III-a.

♦ Subiectivă:

Perspectiva narativă în textul dat este una subiectivă (naratorul își exprimă propria opinie, este implicat în lumea fictivă), constă în prezența unui narator subiectiv, care relatează la persoana I, având focalizare internă. Astfel (rezumatul textului - cu dovezi care atestă că naratorul este prezent doar în anumite locuri). Mai mult decât atât, fiind o narațiune subiectivă, sunt prezente verbe și pronume personale la persoana I (exemple). Naratorul la persoana I poate fi: personaj (este personaj principal), martor (este personaj secundar) sau colporator (vorbește din auzite).

Perspectiva narativă poate fi: externă (naratorul este obiectiv, nu își exprimă punctul de vedere, este detașat), internă (se prezintă gândurile personajelor, drama lor interioară) sau zero (se prezintă gândurile personajelor fără a se face intervenții din partea naratorului.

Scanned with OKEN Scanner

Posibil răspuns:

În fragmentul Venea o moară pe Siret de Mihail Sadoveanu, perspectiva narativă este una obiectivă care constă în prezența unui narator omniscient și omniprezent, relatarea făcându-se la persoana a III-a singular "Puiu doarme în fotoliu", și plural "Îi pare rău" având focalizare zero, subiectivitatea fiind inexistentă.

Astfel, în text ne este prezentat o întâmplare a naratorului în timp ce se afla în capitală, în sufrageria familiei Cristian. Descrierea locului de către narator demonstrează faptul că este unul omniscient, după cum se poate observa, el cunoaște totul despre personaje și acțiune. Perspectiva narativă este una internă, prezentându-se gândurile și descrieriile personajelor; mijlocul de caracterizare fiind directă, făcută de către narator PUIU ... E un băiat de saptesprezece ani. Crescut parcă numai în sus. Nu are deloc alura sportivă a băieților de vârsta lui.) și drama lor interioară CATINCA (observându-l): Aaa! Dormeai?... (Îi pare rău că l-a trezit asa de brusc.) / PUIU: Ei, aș! Unde vezi că dormeam? Învățam. Învățam... cu ochii închiși.. Mai mult decât atât, fiind o narațiune obiectivă, sunt prezente verbele și pronumele personale la persoana a III-a singular și plural.

Scanned with OKEN Scanner

Subiectul III

Luceafarul - Mihai Eminescu 1883

Poemul ***Luceafărul*** *a* apărut în 1883, în *Almanahul Societăţii Academice Social-Literare* **România Jună** din Viena, fiind apoi reprodus în revista ***Convorbiri literare***

Poemul este inspirat din basmul românesc ***Fata în grădina de aur,*** cules de austriacul Richard Kunisch. Basmul cuprindea povestea unei frumoase fete de împărat izolată de tatăl ei într-un castel, de care se îndrăgosteşte un zmeu. Fata însă se sperie de nemurirea zmeului şi-l respinge. Zmeul merge la Demiurg, doreşte să fie dezlegat de nemurire, dar este refuzat, întors pe pământ, zmeul o vede pe fată, care între timp se îndrăgostise de un pământean, un fecior de împărat, cu care fugise în lume. Furios, zmeul se răzbună pe ei şi îi desparte prin vicleşug. Peste fată el prăvăleşte o stâncă, iar pe feciorul de împărat îl lasă să moară în Valea Amintirii.

Eminescu valorifică iniţial acest basm în perioada studiilor berlineze, într-un poem intitulat tot ***Fata în grădina de aur,*** dar modifică finalul. Răzbunarea nu i se pare potrivită cu superioritatea fiinţei nemuritoare, aşa că zmeul din poemul lui Eminescu rosteşte cu amărăciune către cei doi pământeni; *„Fiţi fericiţi— cu glasu-i stins a spus -/ Atât de fericiţi, cât viaţa toată/ Un chin s-aveţi— de-a nu muri deodată.".*

Scanned with OKEN Scanner

Între 1880 şi 1883, poemul este prelucrat în cinci variante succesive, schema epică devenind pretextul alegoric al meditaţiei romantice.

Alături de sursele folclorice ale poemului (basmele prelucrate; ***Fata-n grădina grădina de aur, Miron şi frumoasa fără corp*** şi mitul zburătorului), poetul valorifică surse mitologice şi izvoare filozofice (antinomiile dintre geniu şi omul comun, din filozofia lui Arthur Schopenhauer).

IPOTEZA

Poemul romantic ***Luceafărul*** de Mihai Eminescu este o alegorie pe tema geniului, dar şi o meditat asupra condiţiei umane duale (omul supus unui destir pe care tinde să îl depăşească).

ARGUMENTARE

Cea mai veche interpretare a poemului îi apar- f ţine lui Eminescu însuşi, care nota pe marginea unui manuscris: *„în descrierea unui voiaj în Ţările romane, germanul K. (Kunisch) povesteşte legenda Luceafărului. Aceasta este povestea. Iar înţelesul alegoric ce i-am dat | este că, dacă geniul nu cunoaşte nici moarte şi numele J lui scapă de noaptea uitării, pe de altă parte aia* pe] *pământ nici e capabil de a ferici pe cineva, nici capabil de a fi. fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc".*

Din acest punct de vedere, *Luceafărul* poate fii considerat o

Scanned with OKEN Scanner

alegorie pe tema romantică a locuk geniului în lume, ceea ce înseamnă că povestea,! personajele, relaţiile dintre ele sunt transpuse într-o suită de metafore, personificări şi simboluri. Poemul reprezintă o **meditaţie asupra destinului geniului în lume,** văzut ca o fiinţă solitară şi nefericită, opusă] omului comun.

O altă interpretare (Tudor Vianu) socoteşte *„personajele"* poemului drept *„voci"* ale poetului, măştile lui, în sensul că eul poetic se proiectează în diverse ipostaze lirice, corespunzătoare propriilor contradicţii. Privind astfel lucrurile, se poate spune că poetul s-a proiectat nu numai sub chipul lui Hyperion - geniul, ci şi sub chipul lui Cătălin, reprezentând aspectul teluric al bărbatului, sau al Demiurgului, exprimând aspiraţia spre impersonalitatea universală, şi chiar sub chipul Cătălinei, muritoarea care tânjeşte spre absolut.

Poemul e de substanţă lirică cu schemă epică, ţesute în structura dramatică, ce accentuează lirismul.

- **Schema epică** a poemului este reprezentată de elementul narativ preluat din basm şi care e pretext pentru reflecţia filosofică.
- **Caracterul dramatic** este conferit de succesiunea de scene ale structurii, unde dialogul predomină. Intensitatea trăirilor sufleteşti ţine tot de caracterul dramatic al poemului.

Scanned with OKEN Scanner

- **Substanţa lirică** provine din faptul ca poemul proiectează problematica geniului în raport cu societatea, iubirea şi cunoaşterea.

În esenţă, poemul este un **monolog liric**, dialogul accentuând înălţimea ideilor care-i conferă caracterul filozofic.

- **Viziunea romantică** e dată de structură, de temă, de relaţia geniu-societate, de cosmogonii, de alternarea planului terestru cu planul cosmic, de motivul luceafărului, de amestecul speciilor (elegie, meditaţie, idilă, pastel), de metamorfozele lui Hyperion.

Elementele clasice sunt: echilibrul compoziţional, simetria, armonia şi caracterul gnomic.

Tema poemului este **romantică:** problematica geniului în raport cu lumea, iubirea şi cunoaşterea.

Compoziţional, *Luceafărul* este structurat în patru părţi. În prima şi în ultima parte, cele **două planuri**, terestru şi cosmic, interferează, pe când în părţile a doua şi a treia, ele se separă net, partea a doua fiind consacrată planului terestru, *Cătălinei ce acceptă iubirea lui Cătălin*, iar partea a treia planului cosmic, unde Demiurgul îi dezvăluie lui

Scanned with OKEN Scanner

Hyperion motivele pentru care nu poate da curs rugăminţii de a-l transforma în muritor.

Începutul poemului se află sub semnul basmului. **Timpul** este anistoric, mitic *(illo tempore): „A fost odată ca-n poveşti/ A fost ca niciodată".* Cadrul abstract este umanizat. Portretul fetei de împărat, realizat prin superlativul absolut de factură populară „o *prea frumoasă fată,* scoate în evidenţă o autentică unicitate terestră. Fata de împărat reprezintă pământul însuşi, iar comparaţiile: *„Cum e Fecioara între sfinţi/ Şi luna între stele"* propun o posibilă dualitate: puritate şi predispoziţie spre înălţimile astrale.

Partea întâi

Primele şapte strofe constituie uvertura poemului, **partea întâi** fiind o splendidă poveste de iubire, unde atmosfera este în concordanţă cu mitologia română, iar **imaginarul poetic** e de factură romantică. Fata de împărat e văzută în mişcare abia perceptibilă, pentru că totul se petrece în planul visului. Fata contemplă Luceafărul de la fereastra dinspre mare a castelului. La rându-i, Luceafărul, privind spre *„umbra negrului castel,* o îndrăgeşte pe fată şi se lasă copleşit de dor.

Semnificaţia alegoriei este că fata pământeană aspiră spre absolut, iar spiritul superior simte nevoia compensatorie a materialităţii. Pe de altă parte, iubirea fetei are un accent de cotidian, conferit de construcţia simetrică *„îl vede azi, îl vede mâni/ Astfel dorinţa-i gata".*

Scanned with OKEN Scanner

În **antiteză**, iubirea Luceafărului are nevoie de un lung proces de „cristalizare", cum ar spune Stendhai: *„El iar privind de săptămâni/ îi cade dragă fata.* Cadrul este întunecat, nocturn, specific romantic, favorabil visului.

Motivul serii şi **al castelului** accentuează romantismul conferit de prezenţa Luceafărului:

„Şi căi de viu s-aprinde el/

în orişicare sară,/

Spre umbra negrului castel/

Când ea o să-i apară".

Mişcările sunt de mare fineţe şi au loc în plan oniric, dezvăluind suavitatea sentimentului de iubire exprimat prin motivul zburătorului: *„Şi pas cu pas în urma ei/ Alunecă-n odaie".*

Planul terestru alternează cu cel cosmic:

„Şi când în pat se-ntinde drept/

Copila să se culce,/

I-atinge mâinile pe piept,/

I-nchide geana dulce".

Motivul zburătorului apare alături de simbolul oglinzii.

Ca şi în *Floare albastră* sau **în *Dorinţa,*** atracţia îndrăgostiţilor unul pentru celălalt este sugerată mai întâi de o chemare, menită să scoată în evidenţă dorul şi puterea sentimentului. La chemarea fetei:

„O, dulce-al nopţii mele domn,/

Scanned with OKEN Scanner

De ce nu vii tu?

Vină!",

Luceafărul se smulge din sfera sa, spre a se întrupa prima oară din cer şi mare, asemenea lui Neptun (în concepţia lui Platon), ca un *„tânăr voievod,* totodată *„un mort frumos cu ochii vii.* În aceasta ipostază angelică, **Luceafărul are o frumuseţe construită după canoanele romantice:** *„păr de aur moale", „umerele goale", „umbra feţei străvezii.*

În contrast cu paloarea feţei sunt ochii, care ilustrează prin scânteiere viaţa interioară. Strălucirea lor este interpretată de fată ca semn al morţii:

„Luceşti fără de viaţă [...]/

Şi ochiul tău mă-ngheaţă".

Ea înţelege incandescenţa din ochii Luceafărului ca semn al glacialităţii şi refuză să-l urmeze. Luceafărul, în schimb, vrea să-i eternizeze iubirea:

„Colo-n palate de mărgean/

Te-oi duce veacuri multe,/

Şi toată lumea-n ocean/

De tine o s-asculte."

Urmând repetatei chemări-descântec: *„Cobori in jos, luceafăr blând,/ Alunecând pe-o rază",* cea de-a doua întrupare va fi din soare şi noapte.

Cosmogonia este redată în tonalitate majoră:

„Iar ceru-ncepe a roti/

în locul unde piere".

Scanned with OKEN Scanner

În **antiteză** cu imaginea angelică a primei întrupări, aceasta este circumscrisă demonicului, după cum o percepe fata:

„O, eşti frumos, cum numa-n vis/

Un demon se arată". Imaginea se înscrie tot în canoanele romantismului: părul negru, *„marmoreele braţe", „ochii mari şi minunaţi.* Pentru a doua oară, paloarea feţei şi lucirea ochilor, semne ale dorinţei de absolut, sunt înţelese de fată ca atribute ale morţii: *„Privirea ta mă arde".*

Deşi unică între pământeni, fata refuză din nou să-l urmeze: *„Dară pe calea ce-ai deschis/ N-oi merge niciodată!",* recunoscând că nu poate răspunde cu aceeaşi intensitate pasiunii lui: *„Privirea ta mă arde"* şi că nu-l poate înţelege: *„Deşi vorbeşti pe înţeles/ Eu nu te pot pricepe".*

Dragostea lor semnifică atracţia contrariilor.

Luceafărul formulează sintetizator diferenţa care-i separă: *„eu sunt nemuritor,/ Şi tu eşti muritoare",* dar, din iubire, acceptă supremul sacrificiu cerut de fată, prin aceasta afirmându-şi superioritatea faţă de ea. Dacă fata/ omul comun nu se poate înălţa la condiţia nemuritoare, Luceafărul/ geniul este capabil, din iubire şi din dorinţa de cunoaştere absolută, să coboare la condiţia de muritor:

„Da, mă voi naşte din păcat/

Primind o altă lege;/

Cu vecinicia sunt legat,/

Ci voi să mă dezlege".

Scanned with OKEN Scanner

Partea a doua, idila dintre fata de împărat, numită acum Cătălina şi pajul Cătălin, simbolizează repeziciunea cu care se stabileşte legătura sentimentală între exponenţii lumii terestre. Este o altă ipostază a iubirii, opusă celei ideale. Asemănarea numelor sugerează apartenenţa la aceeaşi categorie: a omului comun. Cătălina recunoaşte asemănarea, dincolo de statutul social:

„încă de mic/

Te cunoşteam pe tine,/

Şi guraliv şi de nimic,/

Te-ai potrivi cu mine...".

Portretul lui Cătălin este realizat în stilul vorbirii populare, în antiteză cu portretul Luceafărului, pentru care motivele şi simbolurile romantice erau desprinse din mit, abstracte, exprimând nemărginirea, infinitul, eternitatea. Aşadar Cătălin devine întruchiparea teluricului, a mediocrităţii pământene:

„viclean copil de casă",

„Băiat din flori şi de pripas,/

Dar îndrăzneţ cu ochii,

„cu obrăjei ca doi bujori.

Ca mod de expunere predominant este dialogul. Idila se desfăşoară sub forma unui joc. Pentru a o seduce pe Cătălina, Cătălin urmează o tehnică asemănătoare cu aceea a vânării păsărilor în evul mediu, timpul predilect al romanticilor.

Scanned with OKEN Scanner

Cei doi formează un cuplu norocos şi fericit, supus legilor pământene, deosebite de legea după care trăieşte Luceafărul.
Chiar dacă acceptă iubirea pământeană, Cătălina aspiră încă la iubirea ideală pentru Luceafăr:

„O, de luceafărul din cer/

M-a prins un dor de moarte".

Acest *„dor de moarte"* ilustrează dualitatea fiinţei pământene, aspiraţia specific umană spre absolut, dar şi atracţia către fiinţa inaccesibilă. Pasiunea ei este generată şi de obstacolul impus de apartenenţa la condiţii diferite, de dorinţa specific romantică de a transforma imposibilul în posibil:

„Dar se înalţă tot mai sus,/

Ca să nu-l pot ajunge.//

Pătrunde trist cu raze reci/

Din lumea ce-l desparte.../

In veci îl voi iubi şi-n veci/

Va rămânea departe...".

Puterea de sacrificiu a omului de geniu în numele împlinirii idealului absolut este ilustrată de intensitatea sentimentului de iubire, care duce la renunţarea la nemurire.

Scanned with OKEN Scanner

Partea a treia

Partea a treia ilustrează planul cosmic şi constituie cheia de boltă a poemului. Această parte poate fi divizată la rândul ei în trei secvenţe poetice: zborul cosmic, rugăciunea, convorbirea cu Demiurgul şi liberarea.

Spaţiul parcurs de Luceafăr este o călătorie regresivă temporal, în cursul căreia el trăieşte în sens invers istoria creatiunii:

„Şi din a chaosului văi,/

Jur împrejur de sine,/

Vedea, ca-n ziua cea de-ntâi,/

Cum izvorau lumine".

Zborul cosmic potenţează intensitatea sentimentelor, lirismul, setea de iubire ca act al cunoaşterii absolute. Amplificarea acestui zbor culminează cu imaginea Luceafărului ca fulger *(„Părea un fulger ne-ntrerupt/ Rătăcitor prin ele")*, amintind dinamismul luminii, pură energie surprinsă în curgerea ei prin timp şi spaţiu. Punctul în care el ajunge este spaţiul demiurgic, atemporal, momentul dinaintea naşterii lumilor: *„Căci unde-ajunge nu-i hotar,/ Nici ochi spre a cunoaşte,/ Şi vremea-ncearcă în zadar/ Din goluri a se naşte".*

În dialogul cu Demiurgul, Luceafărul însetat de repaos: *„Şi din repaos m-am născut,/ Mi-e sete de repaos"*, adică de viaţă finită, de stingere, este numit Hyperion (nume de sugestie mitologică, gr. *cel care merge pe deasupra)*. După

Scanned with OKEN Scanner

Hesiod, Hyperion, divinitate simbolică, era fiul Cerului, tatăl Soarelui şi al Lunii, un titan ucis din invidie de alţi titani. După Homer, Hyperion este Soarele însuşi. De remarcat că Demiurgul este cel care rosteşte pentru întâia oară numele lui Hyperion; Demiurgul este cel care afirmă şi cunoaşte cu adevărat identitatea Luceafărului, idee ce accentuează subordonarea acestuia din urmă faţă de Demiurg. Hyperion îi cere Demiurgului să-l dezlege de nemurire pentru a descifra taina iubirii absolute, în numele căreia este gata de sacrificiu: *„Reia-mi al nemuririi nimb/*

Şi focul din privire,/

Şi pentru toate dă-mi în schimb/

O oră de iubire...".

Demiurgul refuză cererea lui Hyperion. Constantin Noica observă că Hyperion cere să devină *altceva,* dar ca să fie altceva trebuie să se nască din nou. Luceafărul însă se născuse o dată cu lumea. Aspiraţia lui este imposibilă, căci el face parte din ordinea primordială a cosmosului, iar ruperea sa ar duce din nou la haos. Demiurgul nu-i poate oferi moartea pentru că astfel ar produce moartea lumii, ceea ce ar coincide cu negarea de sine. Demiurgul îi explică Luceafărului absurditatea dorinţei lui, prilej cu care este pusă în antiteză lumea nemuritorilor şi aceea a muritorilor. Astfel, muritorii nu-şi pot determina propriul destin, se bazează numai pe noroc şi sunt supuşi voinţei oarbe de a trăi (influenţa filozofiei lui Schopenhauer). Omul de geniu, în schimb, este capabil de a împlini idealuri înalte, se află dincolo de timp şi de spaţiu, dincolo de ordinea firească a lumii:

„Ei doar au stele cu noroc/

Scanned with OKEN Scanner

Şi prigoniri de soarte,/

Noi nu avem nici timp, nici loc,/

Şi nu cunoaştem moarte".

Omul se află sub puterea unui destin implacabil căruia nu i se poate sustrage, ceea ce-i dă imposibilitatea de a trece din lumea materială în cea spirituală:

„Părând pe veci a răsări,/

Din urmă moartea-l paşte,/

Căci toţi se nasc spre a muri/

Şi mor spre a se naşte".

În schimb, Demiurgul îi propune lui Hyperion diferite ipostaze ale geniului: a verbului, a cuvântului creator:

„Cere-mi - cuvântul meu de-ntâi,/

Să-ţi dau înţelepciune?,

ipostaza orfică:

„Vrei să dau glas acelei guri,/

Ca dup-a ei cântare/

Să se ia munţii cu păduri/

Şi insulele-n mare?, **ipostaza împăratului:**

„Ţi-aş da pământul în bucăţi/

Să-l faci împărăţie",

a geniului militar/a cezarului:

„Iţi dau catarg lângă catarg,/

Oştiri spre a străbate/

Pământu-n lung şi marea-n larg".

Scanned with OKEN Scanner

Demiurgul păstrează pentru final argumentul zdrobitor, dovedindu-i încă o dată Luceafărului superioritatea sa, chiar şi în iubire, faţă de muritoarea Cătălina:

„Şi pentru cine vrei să mori?/

Întoarce-te, te-ndreaptă/

Spre-acel pământ rătăcitor/

Şi vezi ce te aşteaptă".

Partea a patra

Partea a patra este construită simetric faţă de prima, prin interferenţa celor două planuri: terestru şi cosmic.

Idila Cătălin — Cătălina are loc într-un cadru romantic, creat prin prezenţa simbolurilor specifice, Peisajul este umanizat, specific eminescian, scenele de iubire se petrec departe de lume, sub crengile de tei înflorite, în singurătate şi linişte, în pacea codrului, sub lumina blândă a lunii. Declaraţia de dragoste a lui Cătălin, pătimaşa lui sete de iubire exprimată prin metaforele: *„noaptea mea de patimi, „durerea med, „iubirea mea de-ntîi, „visul meu din urmă"*, îl proiectează pe acesta într-o altă lumină decât aceea din partea a doua a poemului.

Profunzimea pasiunii şi unicitatea iubirii, constituirea cuplului adamic, îl scot pe Cătălin din ipostaza terestră:

„Miroase florile-argintii/

Şi cad, o dulce ploaie,/

Pe creştetele-a doi copii/

Cuplete lungi, bălaie".

Scanned with OKEN Scanner

„îmbătată de amor", Cătălina are încă nostalgia astrului iubirii şi-i adresează pentru a treia oară chemarea, de data aceasta modificată, Luceafărul semnificând acum steaua norocului: *„Cobori în jos, luceafăr blând,/ Alunecând pe-o rază,/ Pătrunde-n codru şi în gând,/ Norocu-mi luminează!".*

Luceafărul exprimă dramatismul propriei condiţii, care se naşte din constatarea că relaţia om-geniu este incompatibilă. Atitudinea geniului este una de interiorizare a sinelui, de asumare a eternităţii şi o dată cu ea a indiferenţei, a ataraxiei stoice. Omul comun este incapabil să-şi depăşească limitele, iar geniul manifestă un profund dispreţ faţa de această incapacitate:

„Ce-ţi pasă ţie, chip de lut,/

Dac-oi fi eu sau altul?".

Geniul constată cu durere că viaţa cotidiană a omului urmează o mişcare circulară, orientată spre accidental şi întâmplător: *„Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece,/ Ci eu în lumea mea mă simt/ Nemuritor şi rece".*

Nivelul fonetic şi prozodic:

- Conservarea unui *ă* etimologic, prezent în graiurile moldoveneşti şi ardeleneşti: „Cum ea pe coate-şi *râzimd;* vocala finală neaccentuată e este redată prin *ă* după consoane dure: „marmoreele *braţă";*

Scanned with OKEN Scanner

î etimologic, conservat în graiul moldovenesc: „Şi tainic genele le plec/ Căci mi le *împle* plânsul"; utilizarea unor fonetisme conservate în graiul moldovenesc şi ardelenesc conferă blândeţea sonorităţii;

- **antiteza dintre planul terestru şi cel cosmic** este sugerată de alternarea tonului minor cu cel major, realizată prin distribuţia consoanelor şi a vocalelor; muzicalitatea elegiacă, meditativă, este dată şi de particularităţile prozodice: ritmul iambic, rima încrucişată, măsura versurilor de 7-8 silabe; sunt prezente asonantele şi rima interioară *[una ~ luna, zare - răsare, plec - împle).*

Nivelul morfologic:

- dativul etic şi dativul posesiv susţin tonul de intimitate; interjecţii, în dialogul Cătălin - Cătălina: *„măr?, „ia";* abundenţa verbelor la imperativ în strofele ce constituie
chemările fetei, forme verbale ce dau tonul de îndrăgire şi ardoare: *„coborî, „pătrunde", „luminează;*
- formele arhaice ale unor verbe accentuează atmosfera fabuloasă specifică basmului: „Şi apa unde-a *fost căzut;*

Scanned with OKEN Scanner

- verbele la imperfect, în episodul călătoriei Luceafărului în spaţiul cosmic, denotă mişcarea eternă şi continuă: *„creşteau", „treceau", „părea", „vedea";*

- verbele la perfect simplu şi la conjunctiv din tabloul al doilea susţin oralitatea stilului, vorbirea populară specifică oamenilor de aceeaşi condiţie: *„se făcu", „să razi, „să-mi dai.*

Nivelul stilistic:

- antiteza structurală;
  alegoria pe baza căreia este construit poemul; epitete ornante: *„Uşor el* trece ca pe prag"; prezenţa metaforelor, mai ales în primul tablou, în cadrul dialogului dintre Luceafăr şi fata de împărat, accentuează ideea iubirii absolute ce se cere eternizată într-un cadru pe măsură: *„palate de mărgean", „cununi de stele";*

- metafore sinestezice în cadrul primului tablou: *„Şi ochii mari şi grei mă dor,/ Privirea ta mă arde";*

- **imagini hiperbolice în portretizarea Luceafărului:** *„Venea plutind în adevăr/ Scăldat în foc de soare";*
  - metonimii utilizate în pasaje cu sens aforistic, în

Scanned with OKEN Scanner

discursul Demiurgului: *„îţi dau catarg lângă catarg/ Oştiri spre a străbate";*
- comparaţii construite prin asocierea unor termeni abstracţi, în prezentarea călătoriei Luceafărului în spaţiul cosmic: *„E un adânc asemenea/ Uitării celei oarbe";*
- antiteza între omul de geniu şi oamenii comuni, antiteză pe baza căreia îşi construieşte discursul Demiurgul: *„Ei doar au stele cu noroc/ Şi prigoniri de soarte,/ Noi nu avem nici timp, nici loc,/ Şi nu cunoaştem moarte";*
- oximoronul ce ia un aspect apropiat de antiteză: *„Ţesând cu recile-i scântei/ O mreajă de văpaie".*

CONCLUZIA

Pentru ilustrarea condiţiei geniului, poemul ***Luceafărul*** - sinteză a operei poetice eminesciene -armonizează atât teme, motive, elemente de imaginar poetic, atitudini romantice, procedee artistice cultivate de scriitor, cât şi simbolurile eternităţii/ morţii şi ale temporalităţii/ vieţii.

Scanned with OKEN Scanner

Povestea lui Harap-Alb - Ion Creangă - 1877

Basmul este un gen literar vast, care depășește în importanță romanul și cuprinde aspecte precum mitologia, etica, știința și observația morală. Potrivit Dicționarului de termeni literari, basmul este o specie a epicii populare și culte, care se prezintă în formă proză sau versuri și relatează întâmplări fantastice cu personaje imaginare aflate în luptă cu forțele nefaste, pe care reușesc să le învingă.

Caracteristicile basmului includ tema luptei dintre forțele binelui și răului, prezența unor motive specifice cum ar fi împăratul fără urmași, superioritatea mezinului, călătoria inițiatică, recompensa eroului și căsătoria. De asemenea, basmul are formule inițiale, mediane și finale, prezintă două tărâmuri, unul real și unul ireal, și îmbină planurile realității cu cele fantastice. Personajele din basm includ adjuvanți, donatori și animaliere, iar prin intermediul lor se întruchipează valori etice precum binele și răul. Timpul și spațiul în basm sunt vagi și nedeterminate, iar cifrele și obiectele magice sunt adesea folosite. Basmul are și un caracter moralizator și educativ, în care binele învinge iar răul este pedepsit.

Scanned with OKEN Scanner

Există o specie literară numită basm cult, în care autorul preia tiparele narative ale basmului popular, dar le reorganizează conform viziunii sale artistice și propriului stil. Poveștile lui Ion Creangă, publicate în revista "Convorbiri literare" între 1875 și 1878, reprezintă o parte foarte cunoscută a creației sale. Basmul "Povestea lui Harap-Alb" a fost publicat în revista "Convorbiri literare" pe 1 august 1877 și a fost considerat de criticul Garabet Ibrăileanu "o adevărată epopee a poporului român".

Titlul basmului, "Povestea lui Harap-Alb", este explicit și anunță că textul va prezenta întâmplări din viața protagonistului. Prin folosirea termenului "poveste", se face referire la caracterul fictiv și nerealist al întâmplărilor narate. În titlu, apare și numele personajului principal, Harap-Alb, care i-a fost dat de Spân în momentul în care acesta din urmă i-a jurat că îl va sluji până la moarte și înviere.

Tema basmului se concentrează pe lupta dintre forțele binelui și răului, iar în cazul acestui basm se adaugă și tema destinului pe care personajul principal trebuie să-l îndeplinească prin parcurgerea unui drum inițiatic, în care trebuie să descopere lumea și să se descopere pe sine.

Un episod ilustrativ pentru tema basmului este cel al coborârii fiului de crai în fântâna, care simbolizează viața și moartea. Fiul de crai este convins de Spân să-l însoțească

Scanned with OKEN Scanner

la primul obstacol dificil de trecut, pădurea labirint, unde "un loc unde i se închide calea și încep a i se încurca cărările". În această situație, fiul de crai cade în capcana pregătită de Spân. Naratorul subliniază diferența dintre cele două personaje: "Fiul craiului, boboc în felul său la trebi de aieste, se potrivește Spânului...". Pe de altă parte, Spânul are o experiență îndelungată în exploatarea slăbiciunilor altora, în timp ce fiul de crai, protejat în casa părintească, ignoră răul. Schimbarea identității reprezintă începutul inițierii sale, iar numele oximoronic pe care îl primește oglindește noblețea sufletească a slugii și contrastul dintre esență și aparență. Jurământul făcut pe ascuțișul sabiei, care este un simbol heraldic cavaleresc, marchează finalul

inițierii și intrarea în sfera sacrului. La ieșirea din fântână, Harap-Alb este nevoit să înfrunte sarcinile dificile ale unei noi etape existențiale.

Un alt episod relevant este finalul basmului, în care are loc pedepsirea răufăcătorului și restabilirea echilibrului. Harap-Alb a parcurs toate etapele inițierii, a devenit îndurător și tolerant, a învățat prudența, răbdarea și valoarea ajutorului, a învățat să evite capcanele. Deși este o încercare dificilă, își duce promisiunea făcută Spânului și îl conduce pe fata împăratului Roș. Spânul pune la cale planuri de răzbunare și "icnește în sine". Însă, când este deconspirat, capul lui Harap-Alb este retezat. Cu toate acestea, este aruncat de calul său din înălțimile cerului și

Scanned with OKEN Scanner

moare. Harap-Alb reînvie prin intermediul apei vie și apei moarte oferite de fata împăratului Roș și este pregătit să conducă împărăția. Filozofia de viață a lui Spân, care spunea că "dacă dobitoacele n-ar fi fost înfrânate, de demult ar fi sfâșiat pe om", este infirmată. Harap-Alb demonstrează milă și prietenie față de cei mai puțin norocoși. Triumful moral al binelui restabilește ordinea și normalitatea în lume, într-o concluzie pozitivistă a autorului.

În "Povestea lui Harap-Alb", tema basmului este dezvoltată prin intermediul unor motive specifice ale lumii basmului popular. Printre acestea se numără motivul împăratului fără urmași (Împăratul Verde), motivul superiorității mezinului (Harap-Alb), motivul podului (care reprezintă trecerea într-un alt orizont existențial), motivul călătoriei inițiatice, motivul inversării rolurilor, motivul probelor (proba milei, proba curajului, probele Spânului, probele Împăratului Roșu, proba fetei), motivul recompensării eroului și motivul căsătoriei.

Naratorul basmului este obiectiv, omniscient și omniprezent, relatând la persoana a III-a. Cu toate acestea, obiectivitatea nu este totală, deoarece în text apar câteva intervenții subiective și adresări directe către cititori, precum "Dar iar mă întorc și zic: mai știi cum vine vremea?". Spre deosebire de basmul popular, narațiunea se îmbină cu dialogul, iar acesta din urmă își îndeplinește

Scanned with OKEN Scanner

diverse funcții, cum ar fi dinamizarea acțiunii, contribuția la caracterizarea personajelor și asigurarea progresiei evenimentelor. Astfel, se conferă un caracter scenic textului.

Relația dintre început și final evidențiază o organizare simetrică a textului, în care formula inițială și cea finală stabilesc legătura între universul fabulos al operei și universul real al cititorului.

În concluzie, basmul "Povestea lui Harap-Alb" se încadrează într-o specie literară vastă și complexă, oferind o panoramă a lumii fantastice și morale într-un mod captivant. Această poveste magică transcende limitele timpului și spațiului, oferindu-ne o lecție valoroasă despre lupta dintre bine și rău, despre destinul pe care trebuie să-l îndeplinească personajul principal și despre călătoria inițiatică prin care acesta trebuie să treacă pentru a se descoperi pe sine.

Scanned with OKEN Scanner

Harap-Alb - Caracterizare - Povestea lui Harap-Alb

Ion Creanga, este considerat **creatorul basmului cult** in literature romana, a scris numeroase opera ce au ramas in eternitate, facand parte din categoria marilor clasici. Expresia "monumentala a naturii umane in ipostaza ei istorica ce se numeste poporul roman sau, mai simplu, a poporului roman, insusi, surprins intr-un moment de generala expansiune (G. Calinescu),

Povestile sale pastreaza caracterul realist al intamplarilor iar personajele sunt puternic individualizate si umanizate. Spatiul desfasurarii actiunii este ancorat intro-o realitate sociala si istorica determinate, iar faptele izvorasc din legile firii care guverneaza omenireea.

Povestea lui Harap-Alb, cel mai reprezentativ basm al lui Ion Creanga a fost publicat in revista „Convorbiri literare" la 1 august 1877, a fost reprodus de Mihai Eminescu in ziarul Timpul in acelasi an. A fost tradus in limba germana si publicat in Rumanische Revue in 1886, apoi transpus in italiana, franceza si engleza, incat a capatat repede circulatie europeana. Conform celor mai cunoscute definitii, **tema basmului** este lupta dintre bine si rau, cu triumful binelui. Cu alte cuvinte, eroul lupta pentru impunerea unor valori morale si etice: corectitudine, onoare, iubire liber consimtita, etc... Cel care nu respecta codul este pedepsit, dar si iertat alteori , oferindu-i-se sansa reintegrarii.

Scanned with OKEN Scanner

In basmul cult, lucrurile se pot complica. Nu in totdeauna raul este pedepsit cum se cuvine, sau in orice caz, pedepsirea lui este interpretabila, ca in Ivan Turbinca.

Tema basmului „Harap-Alb" este aceeasi ca a basmelor populare, in genere: triumful binelui asupra raului. „Povestea lui Harap-Alb" e un chip de a dovedi ca omul de soi bun se vadeste de sub orice strai si la orice varsta" (G. Calinescu).

Titlul neobișnuit al basmului evidentiaza dubla personalitate a protagonistului, reprezentata printr-o identitate reala (de tanar print) si una aparenta (de sluga a Spanului); totodata, acesta reflecta, prin contrastul cromatic „negru-alb", armonizarea defectelor si a calitatilor umane, dintre care primele sunt necesare pentru a le verifica pe ultimele.
O alta explicatie a acestui nume (care uneste doua contrarii) ar putea proveni din „nasterea" simbolica a eroului : cea care il ajuta mereu este Sfanta Duminica ; de asemenea atingand „soarele cu picioarele" si „luna cu mana" el este „botezat" intru soare si noapte ca Luceafarul, iar „cununa" pe care si-o cauta prin nori ii v-a aduce un destin imparatesc si unic.

Personajele (oameni, dar si fiinte himerice cu comportament omenesc) sunt purtatoare ale unor valori simbolice: binele si raul in diversele lor ipostaze. Conflictul dintre bine si rau se incheie prin victoria fortelor binelui.

Scanned with OKEN Scanner

Harap-Alb asemenea oricarui Fat-Frumos din basmul popular este: **personaj principal**, fiind prezent in toate momentele subiectului, **pozitiv**, **protagonist**, **real** si nu fabulos (nu are nici o calitate supranaturala ,G. Calinescu asemanandu-l cu un flacau de la tara datorita mentalitatii sale). Este de asemenea un personaj **rotund**; nu este doar fiul de imparat si mezinul mai inzestrat decat ceilalti, ci o **fiinta complexa**, cu defecte si calitati. Desi este atat de mult ajutat de ceilalti si poate fi considerat de lectorul inocent o simpla marioneta, totusi calitatile ii sunt relevate in fraze ezoterice: **inteligent, intelept, bun, sociabil, vesel**. Invata din greseli, progreseaza si cu fiecare secventa este mai aproape de summumul initierii. Daca personajul de basm are firea turnata, Harap-Alb se transforma, **evolueaza**; eroul de basm colinda lumea in cautarea de fapte vitejesti, pe cand Harap-Alb are ca scop desavarsirea sa spirituala. Spre deosebire de eroul de basm care este atotstiutor, intelept, urmeaza intocmai sfaturile, Harap-Alb se caracterizeaza prin **instabilitate psihica** (nu respecta porunca tatalui) si nu are experienta, luandu-se dupa aparente. De asemenea este un **personaj tridimensional**, care iese din tipar, te surprinde (ca atunci cand da calului cu fraul in cap). Calatoria pe care o face pentru a ajunge imparat este o initiere a flacaului in vederea formarii lui pentru a deveni conducatorul unei familii, pe care urmeaza sa si-o intemeieze. El parcurge o perioada de a deprinde si alte lucruri decat cele obisnuite, de a invata si alte aspecte ale unei lumi necunoscute pana atunci, experienta necesara noului adult. Desi inzestrat cu importante calitati, are si slabiciuni omenesti , momente de tristete si disperare, de satisfactii ale invingatorului, toate

Scanned with OKEN Scanner

conducand la desavarsirea lui ca om. Faptele eroului se desfasoara in limita umanului, probele care depasesc sfera realului sunt trecute cu ajutorul celorlalte personaje inzestrate cu puteri supranaturale.

Mezinul, impresionat de dezamagirea tatalui, deoarece ceilalti doi frati nu sunt apti pentru a indeplini misiunea incredintata, se duce in gradina si „incepe sa planga in inima sa". Momentul cheie este cel al intalnirii tanaralui, **aspirant la responsabilitatea de imparat,** cu Sfanta Duminica deghizata in cersetoare, care-l roaga s-o miluiasca. El isi demonstreaza **altruismul,** adica ajutorul dezinteresat dat celor mai umile fiinte. Eroina supranaturala ii va rasplati generozitatea sufleteasca si gestul miluirii unuei fapturi sarace, dezvaluindu-i destinul exceptional care il asteapta: "...putin mai este si ai sa ajungi imparat, cum nu a mai stat altul pe fata papantului, **asa de iubit, de slavit si de puternic**". Cele trei superlative absolute dezvaluie armonia si fericirea in sens uman, implinite prin dragoste, renume si putere. A doua recompensa a consta in indemnul adresat tanarului de a solicita parintelui sau hainele de mire, armele de lupta si calul, alaturi de care repurtase atatea victorii in tinerete. Numai astfel se va produce un transfer de investitura eroica de la tatal catre fiul care-i va reintera performantele. **Demnitatii, sensibilitatii, blandetii,** milostiveniei, Harap-Alb le va adauga **rabdarea si staruinta** in refacerea hainelor destramate si in curatarea armelor ruginite.

Voinicul dupa ce "saruta mana tata-sau", pleaca la drum, luand carte din partea tatalui si, prin dreptul podului (loc de

Scanned with OKEN Scanner

patrundere spre o alta lume; trecerea de la imaturitate la maturitate), „numai iaca ii iese si lui ursul inainte". Acum are loc inceputul maturizarii spirituale cand riscandu-si viata isi dovedeste o calitate: **mila**; (calul se napusti asupra ursului si mezinul ridica buzduganul sa loveasca, dar cand sa izbeasca ursul, un glas de om ii spune: "Dragul tatei, nu da ca eu sunt"). Craiul isi sfatuieste fiul ca in calatoria lui sa se fereasca „de omul ros, iara mai ales de cel span", sa nu aiba de-a face cu ei, caci „sunt foarte sugubeti", dandui si pielea de urs, ca nu se stie cand a prinde bine.

Intalnirea cu spanul este punctul de plecare, cu multiple semnificatii, in devenirea personajului, fiind nevoit sa refaca experienta de viata a tatalui, care calatorise in tinerete prin aceleasi locuri. Codrul in care se rataceste simbolizeaza lumea necunoscuta flacaului care greseste pentru prima oara, incalcand sfatul tatalui sau, acela de a se feri de omul span. Nesocotirea acestor restrictii, ce veneau din experienta de viata a tatalui sau, este momentul care declanseaza un sir nesfarsit de intamplari neplacute si periculoase, care-i pun deseori viata in primejdie: "[...] tata mi-a dat in grija, cand am pornit de acasa, ca sa ma feresc de omul ros, iara mai ales de cel span, cat oi putea; sa n-am de-a face cu dansii nici in clin nici in maneca; si daca n-ai fi span, bucuros te-as tocmi [...]. Din copilaria mea sunt deprins a asculta de tata si tocmindu-te pe tine, parca-mi vine nu stiu cum". Mezinul craiului, **lipsit de experienta**, se teme mai ales pentru ca incalcase promisiunea de a se feri de omul span, simtindu-se vinovat, deoarece el fusese deprins sa asculte sfaturile adultilor care-i doreau binele, asa cum respectase

Scanned with OKEN Scanner

intocmai indrumarile pe care i le daduse „cersetoarea" in alegerea armelor si a calului.

Devenit sluga spanului, isi asuma si numele de Harap-Alb, dovedind in acelasi timp **loialitate si supunere** fata de stapanul sau, intrucat jurase pe palos. El devine robul-tigan, desi era alb, nedumerind astfel si pe unchiul sau, Imparatul Verde, precum si pe fetele acestuia, care simt pentru el o simpatie spontana, cu toate acestea, flacaul nu-si incalca juramantul facut spanului, **isi respecta cuvantul dat**, rod al unei solide educatii capatate in copilarie, de a fi **integru si demn capabil sa-si asume vinovatia**, cu toate urmarile ce decurg din faptul ca nu urmase sfatul tatalui.

Ca in toate basmele si aici se cer trecute probele "focului"- ceea ce face de fapt ca basmul sa devina si un roman de formare. Sfanta Duminica il sfatuieste pe Harap-Alb sa se supuna soartei ca aceasta este oranduita de Dumnezeu: "asa a trebuit sa se intample, si n-ai cum banui: pentru ca nu-i dupa cum gandeste omul, ci dupa cum vre Domnul. Cand vei ajunge si tu mare si tare, ...vei crede celor asupriti pentru ca stii acum ce e necazul, iar pana atunci mai rabda Harap-Alb". Este supus probelor de aducere a salatilor si a capului si pielii cerbului din Padurea Ursului si respectiv din Padurea Cerbului, probe ce „constituie un adevarat elogiu adus omului in lupta cu forte mult mai puternice, dar situate la nivelul inferior al gandirii" (Maria Nastase). Probele la care il supune spanul sunt menite a-l deprinde pe flacau cu greutatile vietii, cu faptul ca omul trebuie sa invinga toate piedicile ivite in viata sa, pregatindu-l pentru

Scanned with OKEN Scanner

viitor, cand va trebui sa-si conduca propria gospodarie si propria familie.

Harap-Alb este ajutat mereu de cel mai bun prieten al sau, calul fabulos si de Sfanta Duminica, cea care ii daduse primele sfaturi in evolutia maturizarii sale. In trecerea acestor probe, **Harap-Alb este umanizat**, el se teme, se plange de soarta, cere ajutorul acelora in care avea incredere, semn ca invatate ceva din experienta sa cu spanul. O experienta determinanta pentru maturizarea lui o constituie intalnirea cu omul Ros, un alt pericol de care ar fi trebuit sa se fereasca, asa cum il sfatuise tatal. Calatoria spre curtea imparatului Ros este un necontenit prilej de initiere a flacaului, deprinzand acum invatatura ca orice om, cat de neinsemnat sau ori de ciudat ar parea, poate fi de folos, tanarul capatand experienta mai ales in cunoasterea speciei umane. Cele cinci personaje supranaturale intalnite in drumul sau spre imparatul Ros, (Gerila "o dihanie de om care se perpelea pe langa foc", Flamanzila" o namila de om", Setila „fiul Secetei, nascut in zodia ratelor si impodobit cu darul suptului", Ochila si Pasari-Lati-Lungila "fiul sagetatorului si nepotul arcasului), ii devin ajutoare de nadejde si-l ajuta in trecerea probelor. Fiecare dintre aceste personaje, conturate uneori cu elemente grotesti ,semnifica omul dominat de trasatura de caracter, viciile pe care oricine le poate avea si pe care flacaul, ca si Ion Creanga insusi, le priveste cu o intelegere bonoma si jovialitate. De aceea Harap-Alb are capacitatea umana de a-si face prieteni adevarati, loiali, care sa-l ajute in orice imprejurare dificila a vietii, acestia folosindu-si tocmai trasaturile dominante, devenite -la nevoie-

Scanned with OKEN Scanner

adevarate talente: "tot omul are un dar si un amar ,si unde prisoseste darul nu se mai baga in seama amarul" (Ochila). Priceperea lui Harap-Alb de a-si face prieteni buni vine dintr-o filozofie straveche de viata, aceea ca omul nu poate trai de unul singur: "ca tovaras era partas la toate, si la paguba si la castig si prietenos cu fiecare pentru ca avea nevoie de dansii in calatoria sa la imparatul Ros". De asemenea, **sufletul lui bun**, dragostea pentru albine si furnici il fac sa le ocroteasca si sa le ajute atunci cand le intalneste in drumul sau, chiar daca pentru asta trebuie sa treaca prin apa ori sa zaboveasca pentru a le construi un adapost. Sigur ca binele pe care Harap-Alb il face se intoarce atunci cand el insusi se afla in impas, craiasa furnicilor si cea a albinelor salvandu-i de asemenea viata.

In aceasta etapa a initierii, Harap-Alb **cunoaste dragostea aprinsa pentru o fata**, care vine, asadar, din aceeasi lume cu el, pregatindu-l pentru casatorie, care este unul din reperele finale ale devenirii sale. Probele de la imparatia fetei trimit spre ritualurile taranesti ale petitului, intre care insotirea mirelui de un alai de tineri, trecerea lor prin foc, alegerea motivata a miresei, ospatul oferit de gazda sunt tot atatea incercari la care il supune viitorul socru si carora mirele trebuie sa le faca fata. Ultima proba la care il supune fata este, de data aceasta, o demonstrare a calitatilor viitoarei sotii, care va sti sa aiba grija de barbatul ei, sa-i stea aproape la bine si la rau, acest fapt fiind ilustrat atunci cand ea ii salveaza viata, trezindu-l din morti cu smicele si apa vie. Aceasta intamplare simbolizeaza idea ca acum Harap-Alb redevine el insusi, fiu de crai, viitorul imparat care-si poate asuma raspunderea inchegarii unei familii si

Scanned with OKEN Scanner

conducerii unei gospodarii, intrucat experienta capatata ii confera statutul de **adult pregatit pentru viata**.

Ca modalitati de caracterizare retinem: **caracterizarea directa, autocaracterizarea** "Razi, tu, razi Harap-Alb", caracterizarea de catre alte personaje, onomastica personajelor, modalitatile de expunere-naratiunea, dialogul,descrierea, monologul interior umorul, ironia si autoironia. Caracterizarea directa este facuta de narator "fiul craiului, boboc in felul sau...", „naiv", „credul", de Sf .Duminica („luminate craisor", "slab de inger", "mai fricos decat o femeie", "gaina plouata"), de cal "nu te stiam asa de fricos", de span "Pentru vrednicia lui mi l-a dat tata" ; autocaracterizarea si **caracterizarea indirecta**: prin nume (oximoronul Harap-negru,Alb), prin limbaj, gesturi, fapte („ca tovaras, era partas la toate, si la paguba si la castig, si prietenos cu fiecare pentru ca avea nevoie de dansii, in calatoria sa la imparatul Ros"; ocoleste nunta de furnici, primejduindu-si viata; dragostea pentru albine si furnici il fac sa le ocroteasca si sa le ajute atunci cand le intalneste in drumul sau,chiar daca pentru asta trebuie sa treaca prin apa sau sa zaboveasca pentru a le construi un adapost) si prin relatiile cu celelalte personaje (stie cum sa se comporte cu cei din jur: cal, albine, furnici si cei cinci voinici, si de aceea primeste ajutorul acestora).

Se poate observa ca **eroul este atipic**, deoarece reuneste, spre deosebire de un Fat-Frumos obisnuit, atat calitati (inteligenta la intrebarea ironica a tatalui, "Dar aista cal tu l-ai ales?", baiatul raspunde, in aceeasi maniera in care i s-a

Scanned with OKEN Scanner

pus intrebarea, ca merge printre straini si nu vrea sa bata la ochi; intelepciune la propunerea calului, sa-l duca ori ca vantul, ori ca gandul,prefera prima varianta,considerand,cu prudenta , ca "daca mi-i duce ca gandul mi-i prapadi"; bunatate - face stup albinelor, ocoleste nunta de furnici; sociabilitate-se imprieteneste usor, este o companie placuta; are o fire vesela „Razi, tu,razi, Harap-Alb!"; rasa nobila –prin tot ce face isi atrage admiratia celor din jur, incat afirmatia lui G.Calinescu se dovedeste indreptatita: "Omul de soi se vadeste sub orice strai"; fidelitatea-isi respecta juramantul si nu divulga identitatea spanului, aduce capul cerbului desi i se fac oferte extrem de tentante), cat si defecte (nesupunere –nu respecta porunca tatalui,ceea ce echivaleaza cu pacatul originar, naivitate -se lasa pacalit de span; slabiciune -nu trece proba labirintului/padurea) primele dominandu-le pe cele din urma.

Pompiliu Constantinescu apreciaza ca „intre amintirile copilariei si „Povestea lui Harap-Alb" este acelasi raport de subsecventa ca intre inceputul si sfarsitul vietii. Creanga nu si-a povestit maturitatea sub forma de memorial; a invaluit-o in mit si a sugrumat-o intr-o experienta fantastica, valabila pentru om in genere; si el a luptat cu spanii, cu primejdiile si nevoile, si el s-a facut frate cu dracul, ca sa treaca puntile vietii, iar nemurirea si-a dobandit-o din apa vie si apa moarta a creatiei lui artistice. Filozofia surazatoare a lui Harap-Alb, subliniaza criticul, a fost filozofia lui pana in pragul mortii, iar intelepciunea ei a fost intelepciunea vietii insasi, eterna si plina de umbre si lumini".

Scanned with OKEN Scanner

Relatia dintre doua personaj Harap-Alb:

Ion Creangă, autorul basmului "Povestea lui Harap-Alb", aparține epocii marilor clasici români, alături de Mihai Eminescu, Ioan Slavici și I.L. Caragiale. Este, de asemenea, un reprezentant al realismului, iar printre operele sale se numără și "Amintiri din copilărie", "Capra cu trei iezi", "Punguța cu doi bani" și altele. Cele două personaje principale din poveste sunt Harap-Alb și Spânul, iar relația dintre aceștia se bazează pe inițiere și mentorat.

Relația dintre cele două personaje este conturată prin intermediul elementelor de structură și compoziție, precum titlul, conflictul, relațiile temporale și spațiale, și perspectiva narativă. Titlul povestirii este direct legat de conținutul său, anticipând tema centrală a basmului: lupta dintre Bine și Rău, înfățișată cu ajutorul triunghiului Binelui. Din punct de vedere morfologic, titlul este alcătuit din substantivul comun articulat cu articol hotărât "Povestea" și substantivul propriu compus "Harap-Alb". Astfel, titlul evidențiază rolul central al personajului eponim, al cărui nume reprezintă un oximoron (Harap înseamnă slugă, roșu, de culoare neagră, în contrast cu Alb, de culoare normală). În plus, titlul subliniază povestea devenirii acestui personaj, care trebuie să parcurgă un traseu inițiatic pentru a-și recăpăta adevarata identitate.

Conflictul povestirii este unul dual, referindu-se pe de o parte la un conflict general, specific basmului (Bine vs.

Scanned with OKEN Scanner

Rău), iar pe de altă parte, la un conflict particular, între Harap-Alb și Spân. Evoluția conflictului se desfășoară în toate probele la care Harap-Alb este supus, care îl duc către maturizare și îl fac mai puternic. Conflictul se înalță într-un mod pozitiv, deoarece Harap-Alb, deși este decapitat de Spân, este ulterior readus la viață de către fiica împăratului, devenind astfel împărat. Spânul este înfrânt, iar echilibrul este restabilit în final.

În ceea ce privește relațiile temporale și spațiale, acestea sunt specifice basmului, începând cu incipitul în care timpul nu este clar precizat ("Amu când era odată"). Spațial, se conturează cele două tărâmuri, cel al realului și cel al fantastului, cu câteva repere semnificative, cum ar fi curtea Craiului, podul, pădurea, fântâna, curtea împăratului Verde, curtea împăratului Roșu.

Perspectiva narativă constă în prezența unui narator omniscient, obiectiv, care relatează la persoana a III-a, cu localizare zero. Cu toate acestea, apar și câteva notații subiective, precum "Boc in felul său". Mai mult decât atât, relația dintre cele două personaje este evidențiată și prin intermediul statutului social, moral și psihologic al acestora.

Harap-Alb este protagonistul basmului, întruchipare a binelui, dar este un erou atipic pentru basm, deoarece lipsește de puteri supranaturale și este construit realist, ca un personaj complex, care învață din greșeli și progresează.

Scanned with OKEN Scanner

Din punct de vedere social, Harap-Alb este întruchipat la început ca fiind moștenitorul Craiului, făcând parte dintr-o familie nobilă. Cu toate acestea, după întâlnirea cu Spânul își pierde acest statut, devenind sluga acestuia, dar mai apoi, spre finalul povestirii, își recapătă adevarata identitate nobilă, devenind împărat. Sub aspect moral, deși este protagonistul basmului, nu este înzestrat doar cu calități, ci și cu defecte. Astfel, înainte de maturizarea sa, dă dovadă de superficialitate, judecând după aparențe, fiind egoist și laș, dar ulterior devine o persoană generoasă, curajoasă și înțeleaptă. Psihologic, reprezintă tipul tânărului în formare, având la început o personalitate slabă, cu o tendință introvertită, devenind apoi o persoană sociabilă, comunicativă, extravertită (un om puternic).

Spânul, ca antagonist, nu este unul tipic, deoarece nici el nu este înzestrat cu atribute miraculoase, neavând un inel magic sau un animal fabulos. În ceea ce privește statutul social al acestuia, se poate observa încă de la început prezența unei persoane trecute prin viață, deoarece acesta știe cum să-l păcălească pe fiul Craiului, preținzând că este sluga pentru a-i fură identitatea. Astfel, odată ajunși la curtea împăratului Roșu, acesta pretinde că el este adevăratul fiu al Craiului, dar în cele din urmă își pierde acest statut, fiind dat de gol de fiica împăratului. Moral, ca orice antagonist, este înzestrat doar cu defecte, caracterizat prin ipocrizie, lăcomie, viclenie, fiind considerat

Scanned with OKEN Scanner

"răul necesar", ghid spiritual, inițiator pentru Harap-Alb. Psihologic, este înzestrat cu o personalitate puternică, chiar dacă este pus în slujba Răului.

Nu în ultimul rând, relația dintre fiul Craiului și Spân este scoasă în evidență și prin intermediul secvențelor semnificative. Una dintre secvențele semnificative de menționat este cea a fântânii, în care Harap-Alb este captiv în urma întâlnirii cu Spânul și este închis într-o fântână din care nu poate ieși decât după ce îi promite Spânului că îl va asculta cu prețul vieții. Spânul îi adresează trei întrebări fundamentale: "Cine ești?", "De unde vii?" și "Încotro te îndrepți?", evidențiind astfel rolul de inițiator pentru naivul fiu al Craiului. Având cu ce scop pornit la drum, îl pune pe tânăr să jure pe armele tatălui său că nu va dezvălui nicio întâmplare, că îl va fi de acum încolo slugă și că se va numi Harap-Alb. Această secvență surprinde lipsa de experiență a tânărului, prin caracterizare directă și indirectă.

O altă secvență semnificativă este cea din deznodământul povestirii, în care Harap-Alb se întoarce la curtea împăratului Verde cu fiica împăratului Roșu. Acesta îl dă de gol pe Spân, care la rândul său se răzbună pe fiul Craiului, tăindu-i capul. Fiica, îndrăgostită de el, îl readuce la viață, cu apa adusă de sântătoasa bună și apa vie, iar Spânul se sfârșește prin a fi omorât de cal.

Scanned with OKEN Scanner

Simbolic, faptul că fiica îl reînvie pe Harap-Alb sugerează că puterea iubirii este capabilă de orice, iar dispariția Spânului evidențiază ideea că maturizarea protagonistului este completă și nu mai are nevoie de ghid. Traiul capului protagonistului simbolizează renunțarea la vechile obiceiuri ale acestuia, capul fiind atât sediul rațiunii, cât și al simțurilor - neînțeleptul devenind om matur.

În opinia mea, tema povestirii, lupta dintre Bine și Rău, se reflectă în relația dintre cele două personaje. În primul rând, înainte de apariția Spânului, fiul Craiului era imatur, superficial și egoist. Odată apărut "răul", împăratul este forțat să se schimbe, fiind supus la numeroase probe inițiatice - aducerea "salatelor" din Grădina Ursului, aducerea pielii cerbului și a fiarei împăratului Roșu. Un bun exemplu în acest sens este întâlnirea cu bătrâna (Sfânta Duminică), în care acesta dă dovadă de egoism, dar spre finalul povestirii își arată latura generoasă, ajutându-i pe ceilalți.

În al doilea rând, fără "ajutorul" Spânului, Harap-Alb nu și-ar fi îndeplinit destinul, neavând calitățile necesare unui viitor împărat. Astfel, Spânul practic îl forțează pe Harap-Alb să se cunoască și să-și depășească limitele, pentru a ajunge demn de a-l urma pe unchiul său la tron.

În concluzie, având în vedere că Spânul îl forțează pe Harap-Alb să se maturizeze și să se inițieze pentru a

Scanned with OKEN Scanner

deveni împărat, putem susține că tema povestirii se reflectă în relația dintre cele două personaje. Textul reprezintă o poveste a lui Ion Creangă, "Povestea lui Harap-Alb", demonstrează, așa cum a fost menționat anterior, caracterul basmului românesc.

O scrisoare pierdută - Ion Luca Caragiale – 1884

Literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea se detașează prin promovarea unei literaturi autentice care să înlocuiască "formele fără fond" , context în care se remarcă scrierile celor patru mari clasici: M. Eminescu, I. Creangă, I. Slavici și I. L. Caragiale. Cel din urmă, dramaturg și prozator excepțional, este considerat cel mai de seamă reprezentant al dramaturgiei noastre, fiind numit "un Molière al romanilor". Opera sa se conturează în două universuri artistice distincte, unul comic și satiric, în manieră realistă, identificat în schițe și cele patru comedii ("O noapte furtunoasă", "Conul Leonida față cu reacțiunea", "O scrisoare pierdută", "D-ale carnavalului"), dar și unul grav, cu accente tragice, reliefat în nuvele și în drama "Năpasta".

Ion Luca Caragiale, se evidențiază în literatura autohtonă drept un spirit critic faţă de societatea vremurilor, Pompiliu Constantinescu observând în lucrările sale "cea mai lucidă inteligenţă satirică românească". Opera **"O scrisoare pierdută"** a fost reprezentată pe scenă în anul **1884** şi este

Scanned with OKEN Scanner

o **comedie**, specie a genului dramatic, care stârneşte râsul prin surprinderea unor moravuri, a unor tipuri umane sau a unor situaţii neaşteptate, cu final fericit. Aparţinând **realismului clasic**, se regăsesc în cadrul său trăsături precum satirizarea unor aspecte sociale, spiritul de observaţie acut, veridicitatea redată de tehnica detaliului semnificativ, echilibrul compoziţional şi tipologiile prezente. Criticul literar Edgar Papu afirma faptul că "O scrisoare pierdută" este o comedie ce "atinge amploarea unei epopei eroi-comice".

Caracterul realist al operei rezidă în principala **sursă de inspiraţie,** respectiv evenimentele de pe scena politică a anului 1883, marcat de problema revizuirii Constituţiei ce a divizat partidul liberal în două grupări: cea moderată, condusă de I. C. Brătianu, şi cea radicală, condusă de C. A. Rosetti.

Tema ilustrează degradarea vieţii politice, sociale şi private, concretizată prin surprinderea unui episod din campania electorală pentru desemnarea unui candidat pentru viitoarele alegeri parlamentare. **Viziunea** autorului este una **realistă**, Caragiale încercând să redea cu acurateţe detalii ale societăţii în care a trăit, utilizând comedia pentru a masca tragedii existente în realitatea imediată, dat fiind faptul că "fondul comediilor lui Caragiale este rece şi cinic"(Mihail Dragomirescu), scrierea sa având funcţie moral-terapeutică.

La nivel morfologic, **titlul** este constituit dintr-un substantiv articulat nehotărât, marcând generalitatea evenimentului şi faptul că acesta se poate repeta în orice context (aspect accentuat şi de pierderile repetate ale

Scanned with OKEN Scanner

aceleiaşi scrisori), şi un adjectiv care înglobează intriga textului literar. Acesta pune în evidenţă contrastul comic dintre aparenţă şi esenţă, numind instrumentul şantajului politic ("o scrisoare pierdută"), documentele intime folosite în acest scop reprezentând un morav des întâlnit în epocă.

Indicaţiile scenice sau didascaliile, singurele intervenţii în text ale autorului, elemente de metatext, sunt o modalitate de explicare suplimentară din partea acestuia, care ajută la interpretarea scenică şi la regia spectacolului teatral. În opera de faţă, acestea punctează gesturile, atitudinea şi trăirile personajelor "(gustă din paharul cu apă)" "(impunător)", "(naiv)", "(aparte)", reprezentând de asemenea o metodă de caracterizare directă a personajelor, de către autor, dar şi descriu ambientul- "anticameră bine mobilată".

În ceea ce priveşte **contextul spaţio-temporal,** acţiunea comediei se desfăşoară "în capitala unui judeţ de munte, în zilele noastre". Reperul spaţial vag, fără a numi cu exactitate elemente toponimice, are efect de generalizare, indicând faptul că evenimentele se pot produce oriunde în ţară. Timpul precizat este sfârşitul secolului al XIX-lea, în perioada campaniei electorale, în interval de trei zile, condiţionat de scopul operei dramatice de a fi pusă în scenă. Relaţiile temporale sunt în cea mai mare parte cronologice, cu excepţia unor situaţii în care perspectiva temporală este discontinuă, remarcându-se alternanţa temporala a întâmplarilor, prin flashback.

Se remarcă un singur tip de **conflict** în operă, respectiv cel **exterior,** cel principal constând în înfruntarea pentru putere politică a două forţe opuse: reprezentanţii

Scanned with OKEN Scanner

partidului aflat la putere (prefectul Ştefan Tipătescu, Zaharia Trahanache şi soţia sa, Zoe) şi gruparea independentă consituită în jurul lui Nae Caţavencu, avocat şi proprietar al ziarului "Răcnetul Carpaţilor". Conflictul are la bază contrastul dintre aparenţa personajelor, ceea ce îşi doresc să pară, şi esenţa lor, ceea ce sunt de fapt. Conflictul **secundar** este redat de grupul Farfuridi-Brânzovenescu, ce se teme de trădarea prefectului.

Există totodată conflicte minore între personaje, analizabile în diferite scene, precum cel dintre Caţavencu şi Tipătescu, în confruntarea din salonul prefectului, în care Caţavencu refuză toate funcţiile propuse de Tipătescu în locul celei de deputat. Tensiunea dramatică este susţinută gradat prin înlănţuirea evenimentelor care conduc spre rezolvarea conflictului, în finalul fericit al piesei, şi prin **tehnica "bulgărelui de zăpadă"** ce constă în amplificarea treptată a conflictului.

Ca **structură,** comedia este împărţită în patru acte şi 44 de scene. Înaintea operei se află o listă cu personajele, cărora autorul le atribuie anumite însuşiri. Textul este conceput ca o succesiune dinamică de replici, iar principalul mod de expunere este dialogul. Coerenţa textului dramatic este asigurată de relaţiile de simetrie şi opoziţie.

Simetria este conferită de existenţa celor două scrisori de amor, folosite drept şantaj politic, subliniind astfel imoralitatea omniprezentă. De asemenea, aceasta se remarcă şi prin opoziţia dintr incipit şi final. Dacă acţiunea începe prin lupta celor două partide politice, ea se încheie cu împăcarea tuturor.

Scanned with OKEN Scanner

Acţiunea operei dramatice este structurată pe **momentele subiectului,** întâmplările prezentate derulându-se concentric în jurul pretextului. Astfel, în primul act, **expoziţiunea** îi înfăţişează în salonul prefectului Ştefan Tipătescu, pe acesta şi pe poliţistul oraşului, Ghiţă Pristanda, discutând articolul semnat de Nae Caţavencu în ziarul "Răcnetul Carpaţilor", iar ulterior despre spionarea adversarilor politici din seara precedentă, precum şi despre numărarea steagurilor puse de poliţist. Venirea lui Trahanache cu vestea deţinerii unei scrisori de amor de către adversarul lor politic declanşează conflictul dramatic principal, reprezentând totodată **intriga**, pierderea scrisorii de amor producându-se înaintea începerii comediei.

Actul al doilea cuprinde **desfăşurarea acţiunii** ce începe cu numărarea voturilor, cu o zi înaintea alegerilor. Se declanşează conflictul secundar, teama grupului Farfuridi-Brânzovenescu de trădarea prefectului. Este evidenţiată o discrepanţă între atitudinile abordate de cei doi actanţi în povestea scrisorii de amor, Tipatescu cerându-i lui Pristanda arestarea lui Caţavencu şi percheziţia locuinţei, în vreme ce Zoe se foloseşte de capacităţile sale de convingere specifice principiului feminin pentru a-l determina pe Tipătescu să susţină candidatura avocatului din opoziţie, în schimbul returnării scrisorii. Prefectul nu acceptă acest compromis politic, Zoe fiind singura care îi promite sprijinul lui Caţavencu. Totuşi, de la centru este primită o depeşă care solicită alegerea unui alt candidat pentru colegiul al II-lea.

În actul III, în sala mare a primărie Farfuridi şi Caţavencu îşi susţin discursurile în cadrul întrunirii

Scanned with OKEN Scanner

electorale. Între timp, Trahanache găsește o poliță falsificată de Caţavencu, pe care intenţionează s-o folosească pentru contraşantaj.

Punctul culminant este atins în momentul în care Trahanache anunţă numele candidatului susţinut de comitet, şi anume Agamiţă Dandanache. În sală are loc o încăierare între politicieni, în care Caţavencu pierde pălăria cu scrisoarea, găsită a pentru a doua oară de Cetăţeanul turmentat.

Actul IV aduce rezolvarea conflictului iniţial deoarece scrisoarea ajunge la Zoe, iar Nae se supune condiţiilor sale. Apare în scenă candidatul susţinut, Agamiţă Dandanache, care îşi relatează istoria, foarte asemănătoare cu cea petrecută în acest context, el găsind la rându-i o scrisoare compromiţătoare pe care o folosise pentru şantaj.

Ca **stil şi limbaj**, Tudor Vianu susţinea că "Limba şi stilul personajelor lui Caragiale alcătuiesc un monument al dezvoltării realismului în literatura noastră". În acest sens, se remarcă varietatea de tipuri de comic prezente în operă. Comicul este o categorie estetică ce stârneşte râsul, având ca sursă contrastul dintre aparenţă şi esenţă, sancţionând defecte umane şi prezentând o gamă largă de reacţii morale.

Comicul de intenţie este fundamentat pe ideea de contrast între aparenţă şi esenţă, identificabil în acţiunile întreprinse de personajele lui Caragiale ce doresc să pară ceea ce nu sunt de fapt, subliniind astfel umorul.

Comicul de moravuri vizează modul de viaţă al unei epoci, surprinzând pe de o parte imoralitatea triunghiului

Scanned with OKEN Scanner

conjugal, iar pe de altă parte coruperea sferei politice, evidenţiată prin şantaj şi falsificare a listelor electorale.

Comicul de situaţie ("qui-pro-quo") susţine tensiunea dramatică prin întâmplări neprevăzute, construite după scheme comice clasice, precum prezenţa triunghiului conjugal, cuplul Farfuridi-Brânzovenescu, involuţia lui Caţavencu, pierderea repetată a scrisorii, coincidenţele, confuzia(lui Dandanache, de exemplu), alegerea lui Dandanache în calitate de deputat.

Comicul de caracter cuprinde tipologiile clasice, reliefând defecte general-umane pe care Caragiale le sancţionează prin umor, fapt evident încă din vorbele sale - "unul e sucit într-un fel, altul în alt fel, fiecare în felul lui, încât nu te mai saturi să-i vezi şi să faci haz de ei". Pompiliu Constantinescu a încadrat personajele într-o tipologie comică: Trahanache- încornoratul, Zoe- cocheta şi adulterina, Tipătescu- Don Juanul, Caţavencu- demagogul, slujitorul- Pristanda, cetăţeanul- Cetăţeanul turmentat.

Comicul de nume evidenţiază trăsătura dominantă de caracter, originea sau rolul personajelor în desfăşurarea evenimentelor. De exemplu, numele Zaharia trimite la "zaharisit", îmbătrânit, marcând astfel vârsta înaintată a personajului, în vreme ce Trahanache provine de la cuvântul "trahana", ce denumeşte o cocă moale, de unde derivă caracterul uşor manipulabil al acestuia. Numele personajelor Farfuridi şi Brânzovenescu indică termeni din arta culinară, subliniindu-le obtuzitatea şi lipsa de caracter.

Comicul de limbaj evidenţiază incultura personajelor şi lipsa de logică, reieşind din etimologii populare sau confuzii paronimice-"bampir", "famelie mare şi

Scanned with OKEN Scanner

renumeraţie mică",din lipsa de proprietate a termenilor, cuvântul capitalist fiind folosit pentru locuitorii capitalei, din ticurile verbale "Ai puţintică răbdare","Curat murdar", truisme "Eu cu cine votez?", sau nonsensuri "Industria noastră e amirabilă, sublimă putem spune, dar lipseşte cu desăvârşire".

Viziunea lui Ion Luca Caragiale este specific realistă, acesta dorind să redea cu acurateţe detalii ale societăţii celei de-a doua jumătăţi a secolului al XIX-lea, folosindu-se de umor cu scopul de a ascunde realităţi dure veşnic valabile sub stratul comic, invitând cititorul să descifreze aceste elemente.

În concluzie, opera "O scrisoare pierdută" este o comedie de moravuri, de factură realistă şi clasică, în cadrul căreia abundă tipurile de comic, autorul satirizând cu ajutorul acestui instrument societatea cu tarele ei, prin prisma vieţii familiale şi a celei politice, punând în evidenţă defecte ale unor personaje conturate prin numeroase modalităţi originale.

Scanned with OKEN Scanner

Ștefan Tipătescu - Caracterizare - O scrisoare pierdută

Ştefan Tipătescu este un personaj cu un statut social înalt în piesa "O scrisoare pierdută" de I.L. Caragiale. El ocupă funcţia de prefect al judeţului şi este prezentat ca fiind superior celorlalţi din punct de vedere al pregătirii, averii şi statutului social. În ciuda poziţiei sale, Tipătescu manifestă aere senioriale şi îşi foloseşte funcţia pentru a-şi câştiga privilegii personale şi avantaje proprii. El ilustrează astfel moravurile specifice clasei politice din acea perioadă, în contextul alegerilor pentru Camera Deputaţilor.

În cadrul partidului, Tipătescu este reprezentantul puterii centrale, în timp ce Zaharia Trahanache este şeful politic al puterii locale. Această dinamică indică ierarhia şi relaţiile de putere existente în sfera politică.

Un aspect important al caracterului lui Tipătescu este legătura sa extraconjugală cu Zoe, soţia lui Trahanache. El îşi manifestă iubirea pentru ea încă de la scurt timp după căsătoria ei cu Trahanache. Tipătescu este prezentat ca un tip donjuanesc, primul amorez, care este redus în manieră clasică la câteva trăsături dominante. Deşi este prezentat ca un om de bună educaţie şi inteligent, el este ironizat pentru relaţia sa extraconjugală prin numele de alint "Fănică", care contrastază cu imaginea sa de stâlp al puterii judeţului.

Scanned with OKEN Scanner

Tipătescu manifestă o anumită deziluzionare în faţa "machiaverlâcurilor" care domină viaţa politică. El emite judecăţi critice şi aspre la adresa celorlalţi personaje, ceea ce îl face purtătorul perspectivei auctoriale şi îi conferă anumite calităţi intelectuale şi afective. Totuşi, el capitulează în faţa ipocriziei politice și acceptă să colaboreze cu Caţavencu pentru a-şi păstra înţelegerea cu Zoe.

Impulsivitatea este o trăsătură dominantă a personajului şi se evidenţiază în reacţiile sale în diverse situaţii. De exemplu, atunci când este informat despre scrisoarea sa de amor către Zoe în posesia lui Caţavencu, el devine derutat, confuz şi nervos. Gesturile sale devin violente şi ameninţătoare, evidenţiindu-şi drepturile absolute pe care şi le atribuie.

În finalul piesei, Tipătescu se confruntă cu dezamăgirea şi constată absurditatea lumii politice în care trăieşte. El contemplă de la distanţă festivităţile de împăcare şi îşi păstrează satisfacţia personală de a-şi fi păstrat superioritatea poziţiei.

Textul dramatic "O scrisoare pierdută" evidenţiază multiple elemente semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a autorului. Acţiunea piesei, caracterizată de o tensiune dramatică crescândă, dezvăluie cutumele politice ale marii burghezii provinciale, iar conflictul principal se

Scanned with OKEN Scanner

desfăşoară între reprezentanţii partidului puterii şi gruparea independentă condusă de Caţavencu. Există şi un conflict secundar între grupul Farfuridi-Brânzovenescu şi Tipătescu, care se tem de trădarea acestuia.

Particularităţile compoziţiei piesei contribuie la ilustrarea temei şi includ răsturnări bruşte de situaţie, elemente-surpriză, anticipări şi amânări. Personajele, deşi caricaturizate, sunt reprezentative pentru realitatea politică a timpului şi subliniază lipsa criteriilor reale de promovare şi aleatoriul metodelor folosite în viaţa politică. Caracterizarea personajului se realizează prin intermediul didascaliilor, observaţiilor celorlalte personaje şi a propriilor acţiuni, gânduri şi simţiri.

În ansamblu, Ştefan Tipătescu reprezintă un personaj cu un statut social înalt, care ilustrează ipocrizia şi deziluzionarea din lumea politică, fiind implicat în conflicte de putere şi în relaţii extraconjugale. Prin intermediul acestui personaj, autorul explorează teme sociale, morale şi psihologice, oferind o perspectivă critică asupra societăţii şi sistemului politic.

Scanned with OKEN Scanner

RELAȚIA DINTRE DOUĂ PERSONAJE – Stefan Tipatescu-Zoe- O scrisoare pierduta

Cuplul Ştefan Tipătescu-Zoe Trahanache din piesa "O scrisoare pierdută" de I.L. Caragiale reflectă viața de familie și moravurile "aristocrației" provinciale, fiind marcat de adulter. Caragiale este considerat cel mai mare creator de tipuri din literatura română, iar personajele sale se încadrează într-o tipologie comică, având trăsături dominante și un repertoriu fix de caracteristici.

Ştefan Tipătescu ocupă funcția de prefect al județului și este prezentat ca superior celorlalți prin pregătire, avere și statut social. El are aere senioriale și își folosește funcția pentru a obține privilegii personale și avantaje proprii. Acesta ilustrează moravurile specifice clasei politice, în contextul alegerilor pentru Camera Deputaților. În cadrul partidului, Tipătescu reprezintă puterea centrală, în timp ce Zaharia Trahanache este șeful politic al puterii locale.

Tipătescu este caracterizat ca un tip donjuanesc, primul amorez, redus în manieră clasică la câteva trăsături dominante. El iubește pe Zoe, soția lui Trahanache, încă de

Scanned with OKEN Scanner

la scurt timp după căsătoria ei cu acesta. Deși Tipătescu este prezentat ca un om de bună educație și inteligent, este ironizat prin numele de alint "Fănică" și este subiectul gurilor rele din partea celorlalte personaje.

Zoe Trahanache este soția lui Zaharia Trahanache, unul dintre "stâlpii" puterii locale, și amanta lui Tipătescu. Ea reprezintă tipul cochetei adulterine, dar și al unei femei puternice, care își impune deciziile asupra soțului și prefectului, manipulând sentimentele de dragoste ale ambilor și jucând comedia sensibilității. Zoe este caracterizată de Trahanache ca o femeie "simțitoare" și de cetățeanul turmentat ca o "damă bună".

Relația dintre Ştefan Tipătescu și Zoe Trahanache evoluează pe parcursul piesei sub influența evenimentelor și a conflictului dramatic. Într-un episod relevant, Zoe încearcă să-l convingă pe Tipătescu să accepte condițiile șantajului lui Cațavencu, trecând de la lacrimi și vulnerabilitate la amenințări energice și jucând cartea șantajului sentimental. Tipătescu este dominat psihologic de Zoe, iar soluțiile sale sunt ignorate de ea. Într-o altă secvență, Zoe îi arată superioritatea sa și-l face pe Tipătescu să se simtă vinovat, iar el recunoaște superioritatea intuiției feminine în chestiunile politice.

Textul dramatic "O scrisoare pierdută" are o structură complexă și folosește diverse elemente de

Scanned with OKEN Scanner

compoziție și limbaj pentru a evidenția relația dintre cei doi. Acțiunea piesei, cu tensiune dramatică crescândă, dezvăluie lipsa criteriilor reale de promovare și aleatoriu metodelor folosite în viața politică. Intrigi, răsturnări bruște de situație, elemente-surpriză și anticipări contribuie la complicarea situației conflictuale.

În concluzie, cuplul Ştefan Tipătescu-Zoe Trahanache din piesa "O scrisoare pierdută" de I.L. Caragiale reprezintă un etalon al moravurilor din înalta burghezie provincială. Prin intermediul acestui cuplu, Caragiale satirizează moravurile societății, imoralitatea din viața conjugala și politică, și evidențiază lipsa de valori autentice în lumea reprezentată.

Moara cu noroc - Ioan Slavici - 1881

Literatura română din a doua parte a secolului al XIX-lea se detaşează prin promovarea unei literaturi autentice, care să înlocuiască "formele fără fond", aspect evidenţiat de scrierile celor patru mari clasici: Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale şi Ioan Slavici.

Afirmându-se la sfârşitul secolului al XIX-lea, **Ioan Slavici** a fost unul dintre scriitorii adepţi ai realismului clasic. Opera **"Moara cu noroc"** a fost publicată în anul 1881 în volumul de debut "Novele din popor" şi este o **nuvelă**, specie genului epic în proză, de dimensiuni medii, cu un singur fir narativ, construcţie riguroasă şi conflict concentrat, în cadrul căreia personajele relativ puţine

Scanned with OKEN Scanner

gravitează în jurul protagonistului. Caracterul acesteia este **realist**,prin temă, tehnica detaliului semnificativ şi perspectiva narativă obiectivă, de factură **psihologică.** În "Istoria literaturii române" Ovidiu Papadima afirma că "<<Moara cu noroc>> e.... prima nuvelă memorabilă construită la noi cu elemente ale psihologiei abisale" , subliniind faptul că accentul este pus pe conflictul interior al personajului principal.

Realismul nuvelei rezidă în principala **sursă de inspiraţie**, respectiv societatea transilvăneană, în special satul, pe care îl cunoştea îndeaproape şi ce reprezintă toposul în care se desfăşoară întâmplările, conflictele şi în care vieţuiesc personajele, ce acţionează ghidate de principii etice specifice. Slavici reuşeşte să înfăţişeze în lucrarea sa un univers "copiat de pe uliţele împodobite ale satului" (Mihai Eminescu).

Tema este de asemenea edificatoare pentru clasificarea operei literare, fiind cea a consecinţelor nefaste şi dezumanizante ale dorinţei de îmbogăţire. Aceasta este tratată într-un mod complex şi poate fi analizată din mai multe perspective. Din perspectiva socială, este prezentată dorinţa lui Ghiţă de a încerca să-şi schimbe statutul social pentru a asigura un trai mai bun familiei sale. Din punct de vedere al scopului moralizator pe care şi-l propune, nuvela prezintă repercusiunile iubirii excesive pentru bani, schiţând un destin implacabil al avarului (fatum). Dezumanizarea lui Ghiţă este exponentul perspectivei psihologice. **Viziunea lui Slavici despre lume** susţine faptul că valorile adevărate sunt cinstea, dragostea pentru familie şi modestia. Încă din primele rânduri ale operei,

Scanned with OKEN Scanner

bătrâna ilustrează această viziune asupra realităţii "Omul să fie mulţumit cu sărăcia sa, căci, daca e vorba, nu bogăţia, ci liniştea colibei tale te face fericit". Tot soacra lui Ghiţă este cea care, în finalul operei, relevă optimismul autorului, marcând ideea conform căreia orice s-ar întâmpla, viaţa merge "mai departe". Totuşi, lumea lui Slavici este una în care faptele rele sunt sancţionate (Ana pentru înclinaţia spre adulter, Ghiţă pentru obsesia pentru bani, Lică pentru crimele comise), el fiind un adevărat moralist.

La nivel morfologic, **titlul** este alcătuit din substantivul comun "Moara", articularea acestuia arătând singurlaritatea istorisirii, care consemnează toposul acţiunii. Asocierea cârciumii cu termenul "noroc" este mai degrabă una ironică, date fiind întâmplările aflate sub semnul ghinionului ce vor avea loc în acest cadru, deşi iniţial "pentru Ghiţă cârciuma era cu noroc".

Acţiunea nuvelei este relatată prin prisma unei **perspective narative** obiective, însoţite de o viziune dindărăt, de către un narator omniscient şi omnipresent(ubicuu). Se remarcă de asemenea tehnica punctului de vedere, bătrâna având rol de personaj-raisonneur(reflector). Interferenţa dintre planul naratorului şi cel al personajelor se realizează prin folosirea stilului indirect liber ("La început se vedea c-a fost prinsă de silă; dar ce avea să facă? La urma urmelor, de ce să nu joace?"). Modul de expunere predominant este naraţiunea la persoana a III-a, ce alternează cu dialogul şi monologul.

Contextul spaţio-temporal este precizat, ca în orice altă nuvelă realistă. Cârciuma de la Moara cu noroc este aşezată la o răscruce de drumuri, izolată. Descrierea

Scanned with OKEN Scanner

reperelor spaţiale este evidenţiată prin **tehnica detaliului semnificativ**, conferind veridicitate celor enunţate "De la Ineu drumul de ţară o ia printre păduri şi peste ţarini la dreapta şi la stânga satelor aşezate prin colţurile văilor.". Acţiunea se desfăşoară pe parcursul unui an, perioadă cuprinsă între două coordonate religioase: de la Sf. Gheorghe până la Paştele din anul următor.

În nuvela psihologică, **conflictul** central este unul moral, **interior**, aparţinând protagonistului. Personajul principal, Ghiţă se luptă cu dorinţa de cinste, alături de familia sa şi cu setea de bani care încearcă să-l domine. Conflictul interior se manifestă şi în plan exterior prin relaţiile pe care hangiul le are pe de o parte cu familia sa, de care se distanţează şi cu Lică Sămădăul, pe de altă parte, pe care îl confruntă.

Alcătuită din **17 capitole**, "Moara cu noroc" prezintă **un singur fir narativ** în cadrul căruia evenimentele se succed în ordine logică şi cronologică, fiind încadrate de **simetria** spuselor bătrânei, ce au rol de teze morale, din începutul şi din finalul operei, aceasta consemnând sfârşitul tragic pus sub semnul sorţii -"aşa le-a fost data". De asemenea, se poate observa prezenţa celor "cinci cruci" în prolog şi în epilog, înfăţişând încă o dată un principiu religios, mai exact conceptul predestinării.

Fiind o operă narativă, **acţiunea este structurată pe momentele subiectului**, ce corespund unui tipar narativ. **Expoziţiunea**, situaţia iniţială, prezintă contextul spaţio-temporal şi familia lui Ghiţă, cel ce hotărăşte să ia în arendă hanul de la Moara cu noroc pentru a strânge bani în scopul unui trai mai bun. Perioada pe care şi-o propune s-o

Scanned with OKEN Scanner

petreacă în acest loc este de 3 ani. La început, afacerile merg bine, cârciuma având un succes nesperat, reflectat în câştigurile obţinute, cei doi soţi bucurându-se de munca lor. Apariţia lui Lică Sămădăul, un personaj controversat, şef al porcarilor şi al turmelor de porci constituie **intriga** nuvelei, momentul ce declanşează conflictul interior al lui Ghiţă, care, tulburat, ia măsuri împotriva lui. Hangiul merge la Arad să cumpere arme, doi câini şi îşi angajează încă o slugă, pe Marţi.

În cadrul **desfăşurării acţiunii** sunt surprinse toate etapele dezumanizării lui Ghiţă. Cârciumarul devine rece, violent, se îndepărtează de familie, în vreme ce afacerea cu Lică este din ce în ce mai profitabilă. Scena ce consemnează transformarea, în mod inconştient, a lui Ghiţă în supusul lui Lică este aceea în care sămădăul îi dă însemnele tuturor celor 23 de turme de porci şi împrumută bani. Dornic să se îmbogăţească, este complicele lui Lică la numeroase nelegiuri, fiind anchetat de două ori în jefuirea arendaşului şi uciderea unei femei şi a unui copil, fiind eliberat pe "chezăşie". Frământările şi neputinţa de a renunţa la înţelegerea încheiată îl fac să-şi ceară iertare de la soţia sa, Ana. Se aliază cu jandarmul Pintea, ce se afla de mult timp pe urmele sămădăului, însă nu îi spune tot adevărul, dorind să păstreze o parte din banii obţinuţi împreună cu cel devenit acum duşmanul său.

Punctul culminant ilustrează apogeul involuţiei lui Ghiţă, care îşi aruncă soţia în braţele lui Lică, şi, dorind să se răzbune pe porcar, merge să-l anunţe pe Pintea că acesta are asupra lui banii furaţi. Femeia se lasă în voia bărbatului, dezgustată de laşitatea soţului său.

Scanned with OKEN Scanner

Deznodământul este unul tragic întrucât planul hangiului nu decurge precum se aştepta. Dându-şi seama că soţia l-a înşelat, Ghiţă o omoară pe Ana, el fiind la rândul său omorât de Răuţ , una din slugile lui, la ordinul lui Lică. Sămădăul se sinucide,izbindu-se cu capul de un stejar, pentru a nu fi prins de Pintea, în vreme ce Moara cu noroc ardea din cauza unui foc provocat de oamenii lui Lică.

Personajele lui Ioan Slavici sunt inspirate din realitatea imediată, fiind exploatate anumite tipologii. Protagonistul, **Ghiţă**, este surprins în procesul său treptat de înstrăinare faţă de propria-i familie şi propriile-i valori. Acesta porneşte de la un simplu cizmar, sărac dar cinstit, un soţ afectuos, pentru ca, în prezenţa posibilităţii de îmbogăţire să-şi dorească să nu fi avut familie- " întâia oară în viaţa lui ar fi voit să n-aibă nevastă şi copii". Este surprins de la libertate la sclavie inconştientă pentru personajul demonic apărut în viaţa sa. Cu toate acestea, alături de el se află până aproape în ultimul moment, **Ana**, soţia sa, o mama grijulie, ce pune familia mai presus de orice, dar care totuşi este şi victimă a celor doi bărbaţi (soţul său ajunge să o considere un obstacol -"Îmi stai în cale", iar sămădăul îi ruinează familia) şi vinovată pentru adulter. La rândul său, Ana trece printr-o tulburare de ordin moral, fără a-i fi însă afectată conştiinţa.

Un alt personaj complex este **Lică Sămădăul**, antagonistul, cel ce strică echilibrul familiei lui Ghiţă. Este un personaj plat, mereu egal cu sine, întrucât toate acţiunile întreprinse sunt situate pe acelaşi făgaş, fiind un amestec de pasiune şi disimulare, bun cunoscător al omului, o persoană vicleană ce acţionează spre bunăstarea

Scanned with OKEN Scanner

sa. Este bun cunoscător al psihologiei umane, ştiind cum să supună, să domine şi să fascineze, manifestând o influenţă asupra tuturor personajelor cu care intră în contact.

Trăsăturile **personajelor** se desprind din fapte, vorbe, gesturi şi din relaţiile cu alte personaje, fiind valorificată astfel **caracterizarea indirectă**. Naratorul realizează portrete sugestive, detaliile fizice surprinzând şi trăsături morale sau statutul social (statutul lui Lică - "porcar, însă dintre cei ce poartă cămaşă subţire şi albă").

Stilul nuvelei este sobru, concis, figurile de stil lipsind cu desăvârşire. Limbajul naratorului şi al personajelor valorifică **limbajul popular şi oralitatea**. Tudor Vianu remarcă modalitatea lui Slavici de a scrie, notând că acesta "introduce oralitatea populară în scrierile sale înaintea lui Creangă", însă îi lipseşte "jovialitatea şi verva". Aceste caracteristici se realizează prin **dialogul** ce conferă dinamism textului, utilizarea **expresiilor şi cuvintelor populare** "dacă e vorba", "muiere" şi a **regionalismelor** "sămădău", "arendaş".

Slavici conturează prin caracterul didactic, moralizator al nuvelei, o utopie în cadrul căreia dreptatea primează, având în vedere sfârşitul operei, în care toate personajele sunt sancţionate pentru faptele lor. Scena în care bătrâna pleacă cu copiii poate semnifica încercarea ei de a impregna în personalitatea lor tiparul ideal, clădit pe valori precum onoarea şi de a-i îndepărta de patima banilor.

În concluzie, "Moara cu noroc" este o nuvelă psihologică întrucât prezintă toate caracteristicile definitorii ale acestei specii, urmărind prin tematica sa dezumanizarea

Scanned with OKEN Scanner

personajului principal din pricina banului, accentul fiind îndreptat către planul tumultului interior, incipitul şi finalul înglobând premisa şi concluzia conflictului.

Caracterizare de personaj-Ghita (Moara cu Noroc)

Ghiță este considerat cel mai complex personaj din nuvelistica lui Ioan Slavici, iar destinul său ilustrează consecințele nefaste ale setei de înavuțire. Personajul este construit treptat, prin surprinderea etapelor transformărilor psihologice și măcinării interioare.

Din punct de vedere social, Ghiță este un cizmar care aspiră să se îmbogățească luând în arendă moara. Din punct de vedere moral, el este un om onest, care trăiește în conformitate cu normele comunității și este un soț și tată iubitor. Din punct de vedere psihologic, Ghiță este un bărbat puternic, care își asumă responsabilitatea pentru întreaga familie, ignorând însă avertismentele bătrânei.

Personajul Ghiță oscilează între două căi simbolizate de Ana (valorile familiei, iubirea) și Lică (bogăția). El se confruntă cu frământări sufletești și ezitări, ceea ce-l face vulnerabil în fața tentațiilor și, în cele din urmă, să sfârșească tragic.

Naratorul adoptă o perspectivă obiectivă și permite personajelor să-și dezvăluie trăsăturile în momente de încordare. El notează gesturile, limbajul și prezintă relațiile

Scanned with OKEN Scanner

dintre personaje, realizând caracterizarea indirectă. Naratorul utilizează, de asemenea, tehnici de investigație psihologică, precum scenele dialogate, monologul interior, stilul indirect liber, notația gesticii, mimicii și tonului vocii.

Ghiță este caracterizat drept capul familiei, un om de acțiune, bun gospodar, harnic și cumsecade, doritor să-și asigure o prosperitate materială pentru a-și putea întreține familia. El se implică într-un traseu sinuos al dezumanizării, în care se confruntă cu frământări sufletești și ezitări, dând dovadă de slăbiciune în fața tentațiilor și sfârșind tragic.

Ghiță primește caracterizări directe din partea altor personaje din nuvelă. Bătrâna îl descrie drept ginere harnic și strângător, în timp ce Lică îl consideră un om de încredere și un partener valoros. Aceste caracterizări directe subliniază trăsăturile pozitive ale lui Ghiță și puterea sa de a influența evenimentele.

De-a lungul desfășurării acțiunii, Ghiță trece prin etape de transformare și degradare umană și psihologică, ajungând să se asemene unui Lică în devenire. Uciderea Anei reprezintă momentul maxim al dezumanizării sale, iar focul de la moară are un rol purificator.

Naratorul adoptă o voce obiectivă și prezintă portretul fizic și moral al personajului Ghiță. Este menționat că Ghiță este înalt, spătos, harnic și sârguitor, un om cu

Scanned with OKEN Scanner

minte. Aceste descrieri directe îl conturează pe Ghiță ca un personaj complex și cu multiple dimensiuni.

Nuvela se încheie cu un epilog, în care bătrâna se întoarce cu cei doi copii și privește ruinele hanului. Replica ei, "se vede că au lăsat ferestrele deschise", indică efectele distructive ale intruziunii unei persoane străine în intimitatea relației lor. Aceasta reafirmă tema destinului implacabil și subliniază consecințele acțiunilor personajelor.

Astfel, nuvela "Moara cu noroc" de Ioan Slavici prezintă personajul complex al lui Ghiță, cu transformări psihologice și o dezvoltare gradată a dezumanizării sale. Caracterizarea se realizează prin intermediul naratorului obiectiv și al dialogurilor, evidențiind trăsăturile morale, psihologice și comportamentale ale personajului.

„Moara cu noroc". Relația dintre două personaje

Nuvela "Moara cu noroc" de Ioan Slavici este o operă realistă cu o tematică socială și psihologică. Construcția subiectului reflectă preferința autorului pentru rigurozitatea clasicismului, iar acțiunea este structurată în 17 capitole.

Una dintre cele două elemente de structură și compoziție abordate în nuvelă este tematica socială și

Scanned with OKEN Scanner

rurală. Autorul explorează transformările lumii tradiționale sub influența noilor relații capitaliste. De asemenea, se evidențiază conflictul exterior dintre mentalitățile tradiționale și cele capitaliste. Un alt element de structură este reprezentat de conflictul interior al protagonistului, Ghiță. El se confruntă cu dorința de a se îmbogăți și impulsul de a rămâne un om cinstit. Astfel, sufletul lui Ghiță este scindat între aceste două forțe contradictorii.

Perspectiva narativă adoptată în nuvelă este obiectivă, cu viziunea dindărăt. Naratorul este omniscient și omniprezent, narațiunea fiind realizată la persoana a III-a.

Modalitățile de caracterizare utilizate în nuvelă sunt atât directe, cât și indirecte. În ceea ce privește caracterizarea lui Lică, autorul recurge la tehnica portretistică, evidențiind imponența personajului prin descrierea fizică. În cazul lui Ghiță, se folosesc mijloace moderne de caracterizare, cum ar fi monologul interior și stilul indirect liber.

Ghiță este un personaj rotund, în timp ce Lică este un personaj plat, deoarece statutul său social, psihologic și moral rămâne neschimbat pe parcursul poveștii. Ghiță traversează o evoluție psihologică de la un caracter puternic și încrezător la unul slab și ușor influențabil sub influența lui Lică. Lică, adaptat la lumea capitalistă, este lipsit de măcinări interioare și adoptă un mod de viață în

Scanned with OKEN Scanner

care banul, afacerile necurate și plăcerea de a ucide cu sânge rece sunt prioritare.

Relația dintre Ghiță și Lică este un aspect semnificativ urmărit pe parcursul întregii povestiri. Ghiță se dovedește a fi un personaj slab și ușor influențabil, în timp ce Lică impune propriile reguli și subordonează partenerii de afaceri. Aceasta duce la prăbușirea morală a lui Ghiță, care își pierde încrederea în sine și sfârșește tragic, fiind implicat într-un jaf și o crimă.

În concluzie, relația dintre Ghiță și Lică în nuvela "Moara cu noroc" este reprezentativă pentru viziunea despre lume a autorului și pentru realismul românesc din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Prin caracterizarea complexă a personajelor și explorarea conflictului interior și exterior, Slavici prezintă o imagine realistă și profundă a societății și a naturii umane.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Plumb - George Bacovia - 1916

Considerat o primă formă de manifestare a modernității în artă simbolismul se cristalizează în Franța sfârșitului de secol al XIX-lea, originile curentului fiind strâns legate de manifestările, în pictură, ale impresionismului. În plan autohton, curentul simbolist marchează prima formă de sincronizare a literaturii române cu cea europeană grație activității desfășurate de Alexandru Macedonski la revista „Literatorul".

Poezia simbolistă „Plumb" de George Bacovia deschide volumul în același titlu, apărut în 1916, definindu-l în totalitate. Așezarea sa în fruntea primului volum publicat de autor îi conferă calitatea de text programatic.

În primul rând, la fel ca Charles Baudelaire, George Bacovia surprinde, în discursul liric, corespondențele dintre elementele ce compun universul: „parfum, muzică, culoare – toate se îngână și-și răspund". Astfel, dacă primul catren se centrează pe imaginea unei naturi reificate sub puterea plumbului (sicriele sunt „de plumb", florile sunt „de plumb", natura întreagă poartă „funerar veșmânt"), în cea

de-a doua strofă este dezvăluită realitatea interioară a ființei, sentimentele eului fiind mortificate sub puterea metalului tanatic („Dormea întors amorul meu de plumb”);

În al doilea rând, poeții simboliști caută să îndepărteze poezia de pictură și să o apropie de muzică, întrucât, așa cum afirma Paul Verlaine, „Muzica înainte de toate!”. George Bacovia aderă la acest principiu estetic de creație, astfel încât, în poezia „Plumb”, repetiția simbolului central „plumb” și a conjuncției coordonatoare a discursului conferă o muzicalitate tristă, apăsătoare și monotonă, asemenea unui marș funebru.

Poezia „Plumb” fructifică o tematică în conformitate cu imaginarul simbolist, în varianta sa decadentă: moartea, iubirea și condiția artistului într-o lume lipsită de aspirații și artificială. Tema morții este surprinsă încă din incipitul discursului poetic, unde verbul la imperfect „dormeau”, alături de epitetul „adânc”, sugerează ideea unui somn continuu, echivalent, în cazul lui Bacovia, cu moartea. În viziunea eului decadent, moartea nu mai este percepută, la fel ca la romantici, un univers compensatoriu, o formă de salvare a ființei. Bacovia anunță „ruptura de utopia romantică”, în sensul în care, pentru el, viața și moartea devin sinonime;

Deoarece deschide volumul de debut al autorului și

Scanned with OKEN Scanner

întrucât conține sugestii referitoare la condiția artistului, opera literară „Plumb" poate fi interpretată și ca o artă poetică implicită. Textul surprinde ipostaza artistului care traversează tripla criză, specifică omului modern. Mai întâi, este observabilă o criză a sinelui, ipostaza unei ființe care își resimte realitatea interioară „de plumb" . Mai apoi, apare ipostaza artistului condamnat la o existență solitară, societatea însăși fiind imaginată ca un cavou. În această lume superficială, artistului nu i se aduce nicio formă de omagiu, coroanele fiind „de plumb". Finalul discursului conține, prin metafora „aripile de plumb", sugestia crizei comunicării ființei cu transcendența.

Titlul anticipează ideea discursului liric, fiind în strânsă corelație cu mesajul transmis de textul poetic. Din punct de vedere fonetic, cuvântul-titlu este format din patru consoane „grele" care închid vocala „u". Este sugerată astfel, ideea de univers închis, de cădere grea, fără ecou, în care ființa se simte captivă, stamnată definitiv la o existență solitară. Din punct de vedere morfologic, cuvântul-titlu este alcătuit dintr-un substantiv comun, nearticulat. În acest fel cititorul este avertizat asupra faptului că universul imaginat de Bacovia este unul al obiectelor, în care orice formă de viață este anulată.

Prima strofă a poeziei descrie planul exterior al realității mortuare format din termenii câmpului lexico-

Scanned with OKEN Scanner

semantic al morții: „sicriu", „cavou", „coroane", „flori". Prin repetare cuvântul-titlu devine un motiv în text fiind remarcat în sintagmele: „sicrie de plumb", „coroane de plumb". Astfel se creează o imagine vizuală rece, încremenită a lumii exterioare, în care manifestările de gingășie și frumusețe florale sunt și ele marcate de împietrire, „sicriele" și „cavoul" contribuie la atmosfera sumbră și de izolare, iar vântul este singurul care provoacă o senzație de mișcare, însă prin stridențele acustice amplifică experiența lugubră.

Al doilea catren propune în primul vers simbolul popular al mortului cu fața întoarsă spre apus, fapt ce sugerează condiția de suferință a eului liric: să trăiască într-un loc blestemat și izolat de unde nu mai este salvare prin iubire: „dormea întors amorul meu de plumb". În această strofă eul liric își privește sentimentul ca un spectator („Stam singur lângă mort"), imagine tragică si absurdă a înstrăinării de sine, încercare de salvare prin strigătul de suspin deznădăjduit la care nu primește niciun răspuns.

Textul poetic se termină cu metafora „aripile de plumb" care presupune zborul în jos, căderea surdă și grea, imposibilitatea salvării.

Poezia este alcătuită din două catrene construite pe baza lexicului „plumb" care este reluat în șase din cele opt

Scanned with OKEN Scanner

versuri ale textului poetic. Realizate prin paralelism, cele două strofe, secvențe poetice corespund celor două planuri de realități: realitatea exterioară, obiectivă, simbolizată de „cimitir" și de „cavou" și realitatea interioară, subiectivă, simbolizată de sentimentul iubirii „amorul meu de plumb", a cărui invocare se face cu disperare, fiind și el condiționat de natura mediului.

In concluzie, Prin atmosferă, muzicalitate, folosirea sugestiei, a simbolului și a corespondențelor, zugrăvirea stărilor sufletești de angoasă, poezia „Plumb" de George Bacovia se încadrează în „estetica simbolistă".

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii - Lucian Blaga

Modernismul s-a manifestat la inceputul secolului al XX-lea ca forma a spiritului novator in arta si in cultura, opunandu-se, astfel, traditionalismului. Modernismul literar cuprinde, in sens larg: simbolismul, expresionismul si avangarda.

Termenul *modernism* a fost impus, la noi, de E. Lovinescu, mentorul grupării şi al revistei *Sburătorul (1919),* care a sustinut sincronizarea literaturii romane cu cea occidentala.

Pornind de la "mutații estetice" lovinesciene, generatia interbelică a poetilor modernisti cultiva o **lirica metafizică, reflexivă,** a eului măcinat de trăiri contradictorii, precum şi **libertatea prozodică**.

Scanned with OKEN Scanner

Expresivitatea şi ambiguitatea limbajului poetic se realizează, în textele moderniştilor, îndeosebi, prin metafore originale, insolite, cu inepuizabile posibilităţi de interpretare.

Lucian Blaga, unul dintre cei trei mari reprezentanţi ai modernismului poetic interbelic, alături de Tudor Arghezi şi de Ion Barbu, este şi creatorul unui univers filozofic original, care stă la baza liricii sale.

Un concept al filozofiei lui Blaga este **„Cunoaşterea".** Autorul o distinge pe cea „paradiziacă", adică raţională, a omului de ştiinţă care urmăreşte să lămurească aspectele lumii înconjurătoare, în felul acesta distrugându-i tainele, de cea „luciferică", a artistului, care protejează misterele, astfel, amplificându-le. De asemenea, Blaga asociază celor două „cunoaşteri" **metaforele** „plasticizantă" şi „revelatorie". Prima inlocuieste expresia directa, fiind o simpla substituire a limbajului denotativ cu limbajul figurat, in timp ce metafora revelatorie are drept rol imbogatirea sensurilor, anularea intelesului obisnuit, revelarea si potentarea unui mister.

- **Elemente de compozitie**

Aceste idei sunt evidenţiate, îndeosebi, în cunoscuta artă poetică „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" care deschide volumul de debut „Poemele luminii" (**1919**).

Titlul poeziei, reluat în **incipit,** conţine o metaforă revelatorie a universului imaginat ca o „corolă" uriaşă

Scanned with OKEN Scanner

alcătuită nu din petale, ci din „minuni", adică din mistere, astfel anticipând **tema cunoașterii**. De asemenea, titlul anunță **caracterul subiectiv** (reflexiv) al lirismului, prin pronumele personal „eu" (reluat de cinci ori pe parcursul poeziei) şi prin verbul negativ la persoana I „nu strivesc".

Astfel, poezia „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" se încadrează în **lirismul de tip subiectiv**. Subiectivitatea limbajului poetic rezultă din tonul confesiv, al "autocomunicării", întreținut de mărcile, foarte frecvente, ale eului liric: verbele la persoana I *nu strivesc, nu ucid, sporesc, îmbogăţesc*; pronumele personal *eu*, adjectivul pronominal posesiv *mea*.

- **Idei poetice**

În prima secvenţă lirică, verbele sinonime „nu strivesc" şi „nu ucid", se raportează la „tainele / ce le-ntâlnesc în calea mea". Astfel, se exprimă opţiunea creatorului pentru „cunoaşterea luciferică". Aceste taine sunt relevate printr-o enumeraţie de simboluri metaforice: "flori", „ochi", „buze", „morminte". „Florile" sunt expresia frumosului, a naturii, a vieţii; „ochii" simbolizează cunoaşterea; „buzele" - rostire şi sărut, deci iubire, iar „mormintele" - taina morţii, destinul postum.

Următoarea secvenţă lirică se bazează pe mai multe **opoziţii semantice**. Prima este reprezentată de structurile poetice "lumina altora" (metaforă a „cunoaşterii paradizicace") şi „lumina mea" (metaforă a „cunoaşterii luciferice"). O altă **opoziţie** se realizează între

Scanned with OKEN Scanner

verbele "sugrumă" şi „sporesc", care exprimă consecinţele celor două tipuri de „cunoaştere". Astfel, verbul „sugrumă", sinonim cu „ucide", „distruge", exprimă apropierea de tainele lumii prin raţiune, cu mijloacele omului de ştiinţă, în vreme ce verbul la persoana I „sporesc", cu sensul „nuanţez", „amplific", defineşte atitudinea artistului.

Urmează o **comparaţie amplă a atitudinii artistului cu imaginea enigmatică a lunii** care, în mod paradoxal, prin lumina ei, „nu micşorează, ci tremurătoare / măreşte şi mai tare taina nopţii". Altfel spus, luminozitatea difuză a astrului nocturn nu identifică obiectele aflate sub propriile-i raze, ci le dilată contururile, dându-le forme nebănuite, misterioase.

Ultimele două versuri ale poeziei alcătuiesc un **enunţ cauzal**: "căci eu iubesc / şi flori şi ochi şi buze şi morminte", prin intermediul căruia Creatorul îşi mărturiseşte sentimentul ce stă la baza opţiunii sale pentru „cunoaşterea luciferică": iubirea faţă de tainele lumii.

4) Incadrarea in curent.

Opera „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" este o poezie modernistă prin **temă, prin procedeele artistice inedite, prin libertatea prozodică.**

Tema cunoaşterii nu doar că este de natură filozofică, ci şi tratată într-o manieră cu totul nouă, originală, de către un poet – filozof.

Metaforele – *corola de minuni a lumii, vraja nepătrunsului ascuns, adâncimi de întuneric, largi fiori de*

Scanned with OKEN Scanner

sfânt mister sunt insolite. De asemenea, **simbolurile misterelor** – *flori, ochi, buze, morminte* – sau **cel al cunoaşterii** – *lumina* –, **comparaţia** amplă care alcătuieşte o secvenţă lirică distinctă dau expresivitate şi originalitate limbajului poetic blagian.

Autorul ignoră, în spirit modernist, toate convenţiile prozodice. Versurile din „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" nu se supun schemei clasice, fiind **albe, deci fără rimă şi inegale, cu un ritm interior. Tehnica ingambamentului,** minuscula folosită la începutul majorităţii versurilor contribuie, de asemenea, la încadrarea poeziei în direcţia modernistă.

- **Incheiere**

În concluzie, „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" sintetizează ideile filozofice ale omului comun, cuprinse în *Trilogia cunoaşterii.* Este este o autobiografie lirică, deoarece exprimă concepţia lui Blaga despre lume şi despre eul creator, precum şi o viziune inedită asupra lumii. Prin acest text poetul atrage atenția asupra tainelor din jurul nostru, precum și asupra modului în care le putem percepe: fie judecându-le, găsindu-le un rost logic, fie bucurându-ne de frumusețea lor, fără a încerca să le descifrăm.

Scanned with OKEN Scanner

Testament - Tudor Arghezi - 1927

Testament de Tudor Arghezi face parte din seria **artelor poetice moderne** ale literaturii române din perioada interbelică, alături de ***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*** de Lucian Blaga şi ***Joc secund*** de Ion Barbu. Poezia este aşezată în fruntea primului volum arghezian, ***Cuvinte potrivite*** (1927), şi are rol de **program** (manifest) **literar,** realizat însă cu mijloace poetice.

ENUNŢAREA ARGUMENTELOR

Este o **artă poetică,** deoarece autorul îşi exprimă propriile convingeri despre arta literară, despre menirea literaturii, despre rolul artistului în societate.
Este o **artă poetică modernă,** pentru că în cadrul ei apare o triplă problematică, specifică liricii moderne: transfigurarea socialului în estetic, estetica urâtului, raportul dintre inspiraţie şi tehnica poetică
Se poate vorbi despre o permanenţă a preocupării argheziene de a formula crezul poetic, ***Testament*** fiind

Scanned with OKEN Scanner

prima dintre artele poetice publicate în diferite volume: ***Flori de mucigai, Epigraf, Frunze pierdute*** etc.

DEZVOLTAREA ARGUMENTELOR

Tema poeziei o reprezintă creaţia literară în ipostaza de meşteşug, creaţie lăsată ca moştenire unui fiu spiritual. Textul poetic este conceput ca un monolog adresat de tată unui fiu spiritual căruia îi este lăsată drept unică moştenire „cartea", metonimie care desemnează opera literară. Discursul liric având un caracter adresat, **lirismul subiectiv** se realizează prin atitudinea poetică transmisă în mod direct şi, la nivelul expresiei, prin mărcile subiectivităţii: pronumele personale, adjectivele posesive, verbele la persoana I şi a Ii-a singular, alternând spre diferenţiere cu persoana a III-a, topica afectivă (inversiuni şi dislocări sintactice), în poezie, eul liric apare în mai multe ipostaze: *eu/ noi, eu/ tatăl -fiul* (în dialogul imaginar iniţial), *„de la străbunii mei până la tine"* (în relaţia „străbunii" - eu - tu), *Robul - Domnul* (în finalul poeziei). **Titlul** poeziei are o dublă accepţie: una denota-tivă şi alta conotativă. în sens propriu (denotativ), cuvântul-titlu desemnează un act juridic întocmit de o persoană prin care

Scanned with OKEN Scanner

aceasta îşi exprimă dorinţele ce urmează a-i fi îndeplinite după moarte, mai cu seamă în legătură cu transmiterea averii sale. Aceasta este însă accepţia laică a termenului. în accepţie religioasă, cuvântul face trimitere la cele două mari părţi ale ***Bibliei, Vechiul Testament şi Noul Testament,*** în care sunt concentrate învăţăturile proorocilor şi apostolilor adresate omenirii. Din această accepţie re ligioasă derivă şi sensul conotativ al termenului pe care îl întâlnim în poezie. Astfel creaţia arghezianăă devine o moştenire spirituală adresată urmaşilor-cititori sau viitorilor truditori ai condeiului.

Textul poetic este structurat în şase strofe cu număr inegal de versuri, încălcarea regulilor prozodice fiind o particularitate a modernismului. Discursul liric este organizat sub forma unui monolog adresat/ dialog imaginar între *tată* şi *fiu,* între *străbuni* şi *urmaşi,* între *rob* şi *Domn,* t ot atâtea ipostaze ale eu-lui liric. Metafora *„carte"* are un loc central în această artă poetică, fiind un **element de recurenţă.**

Termenul *„carte"* are rol în organizarea materialului poetic şi semnifică, pe rând, în succesiunea secvenţelor poetice: realizarea ideii poetice a acumulărilor spirituale;

Scanned with OKEN Scanner

poezia este rezultatul trudei, *„treaptă"*, punct de legătură între predecesori şi urmaşi, valoare spirituală, rezultat al sublimării experienţei înaintaşilor - *„hrisovul cel dintâi; „cuvinte potrivite"; „Slova de foc şi slova făurită/ împerecheate-n carte se mărită"* (definiţie metaforică a poeziei, în egală măsură har şi meşteşug); *„Robul a scris-o, Domnul o citeşte"* (relaţia autor - cititor).

***„Cartea"/* creaţia poetică** şi **poetul/ creatorul/ „eu"** se află în strânsă legătură, verbele la persoana I singular având drept rol definirea metaforică a actului de creaţie poetică, a **rolului poetului:** *am ivit, am prefăcut, făcui, am luat, am pus, am făcut, grămădii, iscat-am.* Concreteţea sensului verbelor redă truda unui meşteşugar dotat cu talent şi plasticizează sensul abstract al actului creator în plan spiritual. Determinantele verbale (pronume, substantive) sunt în general la genul feminin, desemnând produsul: poezia *(„domniţa")* şi *„cartea".*

Organizarea materialului poetic se realizează şi prin seria **relaţiilor de opoziţie** în care intră *„cartea"* sau ipostaze ale sale:

- *„Ca să schimbăm acum întâia oară / Sapa-n condei şi*

Scanned with OKEN Scanner

brazda-n călimară" (instrumentele muncii ţărăneşti şi ale muncii intelectuale);

- izvoarele creaţiei poetice şi poezia însăşi sunt redate prin metafore/ sintagme poetice dispuse în serii opuse: *„Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite/ Eu am ivit cuvinte potrivite"; „Făcui din zdrenţe muguri şi coroane"; „Veninul strâns l-am preschimbat în miere", cenuşa morţilor*
- *Dumnezeu de piatră;*
- *„Din bube, mucegaiuri şi noroi/ Iscat-am frumuseţi şi preţuri no?;*
- *„Slova de foc şi slova făurită/ împerecheate-n carte se mărită"* (definiţie metaforică a poeziei, în egală măsură har şi meşteşug);
- *„Robul a scris-o, Domnul o citeşte"* (relaţia autor -cititor).

Incipitul, conceput ca o adresare directă a eului liric către un fiu spiritual, conţine ideea moştenirii spirituale, *„un nume adunat pe-o carte",* care devine simbol al identităţii obţinute prin cuvânt. Condiţia poetului este concentrată în versul: *„decât un nume adunat pe-o carte",* iar poezia apare ca *bun* spiritual şi peren: *„Nu-ţi voi lăsd drept bunuri după moarte...".*

Formula de adresare, vocativul *„fiule",* desemnează un

Scanned with OKEN Scanner

potenţial cititor, poetul identificându-se, în mod simbolic, cu un tată, cu un mentor al generaţiilor viitoare. De asemenea, poetul se înfăţişează ca o verigă în lanţul temporal al generaţiilor, cărora, începând cu fiul evocat în poem, le transmite moştenirea, opera literară. Cartea este *„o treaptă"* în desăvârşirea cunoaşterii.

In **strofa a doua,** *„cartea"*, creaţia elaborată cu trudă de poet, este numită *„hrisovul vostru cel dintâi,* cartea de căpătai a urmaşilor. *„Cartea" - „hrisov"* are pentru generaţiile viitoare valoarea unui document fundamental, asemeni Bibliei sau unei mărturii istorice, un document al existenţei şi al suferinţei strămoşilor; *„Al robilor cu saricile pline/ De osemintele vărsate-n mine".*

Ideea centrală din **cea de-a treia strofa** este transformarea poeziei într-o lume obiectuală. Astfel *„sapa"*, unealtă folosită pentru a lucra pământul, devine *„condei,* unealtă de scris iar *„brazda"* devine *„călimară"*, munca poetului fiind numai ca material întrebuinţat altfel decât a înaintaşilor lui ţărani; asupra cuvintelor el aplică aceeaşi trudă transformatoare prin care plugarii supuneau pământul. Poetul este, prin urmare, un născocitor, care transformă *„graiul lor cu-*

Scanned with OKEN Scanner

ndemnuri pentru vite", în *„cuvinte potrivite",* metaforă ce desemnează poezia ca meşteşug, ca trudă, şi nu ca inspiraţie divină. Efortul poetic presupune însă un timp îndelungat, necesar transfigurării artistice şi trudei asupra cuvintelor, sugerat prin paralelismul dintre munca fizică *(„Sudoarea muncii sutelor de ani)* şi aceea spirituală *(„frământate mii de săptămâni).*

In viziunea lui Arghezi, prin artă, cuvintele se metamorfozează, păstrându-şi însă forţa expresivă, idee exprimată prin oximoronul din versurile: *„ Veninul strâns l-am preschimbat în miere, / Lăsând întreagă dulcea lui putere".*

Strofa a patra debutează cu o confesiune lirică: „Am. *luat ocara şi torcând uşure/ Am pus-o când să-mbie, când să-njure".* Poetul poate face ca versurile lui să exprime imagini sensibile, dar şi să stigmatizeze răul din jur *(„să înjure"),* arta având funcţie cathartică şi, în acelaşi timp, moralizatoare. Prin intermediul poeziei, trecutul se sacralizează, devine îndreptar moral, iar opera literară capătă valoare justiţiară: *„Am luat cenuşa morţilor din vatră/ Şi am făcut-o Dumnezeu de piatră, / Hotar înalt, cu două lumi pe poale, / Păzind în piscul datoriei tale".*

Scanned with OKEN Scanner

In strofa a cincea apare ideea transfigurării socialului în estetic prin faptul că durerea, revolta socială sunt concentrate în poezie, simbolizată prin „vioară", instrument mult mai reprezentativ pentru universul ţărănesc decât clasica liră: *„Durerea noastră surdă şi amară/ O grămădii pe-o singură vioară, / Pe care ascultând-o a jucat/ Stăpânul ca un ţap înjunghiat.* Arghezi introduce în literatura română **estetica urâtului,** concept pe care îl preia de la scriitorul francez Charles Baudelaire. Prin unicul său volum de poezie, ***Florile răului,*** Baudelaire lărgeşte conceptul de frumos, integrându-i înţelegerea răului, a urâtului. Arghezi, la rândul lui, consideră că orice aspect al realităţii, indiferent că este frumos sau urât, sublim sau grotesc, poate constitui material poetic: *„Din bube, mucegaiuri şi noroi/ Iscat-am frumuseţi şi preţuri nof.* Prin Mersurile sale, Arghezi este un poet modern, potrivit opiniei lui Hugo Friedrich, care afirma în cartea ***Structura liricii moderne,*** capitolul ***Estetica urâtului,*** referitor la poetica baudelaireiană: *„diformul produce surpriza, iar acesta declanşează «atacul neaşteptat.» Mai violent decât pană acum, anormalitatea se anunţă ca principiu al poeziei moderne, odată cu una din*

Scanned with OKEN Scanner

cauzele ei: iritarea împotriva banalului şi tradiţionalului care, în ochii lui Baudelaire, sunt conţinute şi în frumuseţea stilului mai vechi. Noua «frumuseţe», care poate coincide cu urâtul, îşi dobândeşte neliniştea prin includerea banalului - odată cu deformarea în bizar - şi prin «împletirea oribilului cu bufonescuh?

De asemenea, pentru Arghezi, poezia reprezintă şi un mijloc de răzbunare a suferinţei înaintaşilor: *„Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte/ Şi izbăveşte-ncet pedepsitor/ Odrasla vie-a crimei tuturor"*

Ultima strofa evidenţiază faptul că muza, arta contemplativă, *„Domniţa"*, „pierde" în favoarea meşteşugului poetic: *„întinsă leneşă pe canapea,/ Domniţa suferă în cartea mea"*

Poezia este atât rezultatul inspiraţiei, al harului divin *„slova defod,* cât şi rezultatul meşteşugului, al trudei poetice *„slova făurită": „Slova de foc şi slova făurită/ împărechiate-n carte se mărită/ Ca fierul cald îmbrăţişat în cleşte".*

Condiţia poetului este redată în versul *„Robul a scris-o, Domnul o citeşte";* artistul este un *„rob",* un truditor al condeiului şi se află în slujba cititorului, *„Domnul.*

Scanned with OKEN Scanner

Relevarea unor elemente înnoitoare ale limbajului poetic, prezente în poezie:

Nivelul lexico-semantic

- acumularea de cuvinte nepoetice, care dobândesc valenţe estetice (de exemplu: *„bube, mucegaiuri şi noroi, „ciorchin de negf);*
- valorificarea diferitelor straturi lexicale în asocieri surprinzătoare:

-arhaisme *(hrisov),* regionalisme *(grămădii),* cuvinte şi expresii populare *(gropi, răpi, pe brânci, plăvani, vite, zdrenţe),* termeni religioşi *(cu credinţă, icoane, Dumnezeu,izbăveşte),* neologisme *(obscur);*

-seriile antonimice:*„ când să-mbie, când să-njure"* sugerează diversele tonalităţi ale creaţiei poetice argheziene; *„Făcui din zdrenţe muguri şi coroane"* exprimă ideea transfigurării artistice a unor aspecte ale realităţii degradate sau efectul expresiv al cuvintelor triviale (ambiguitatea expresiei poetice); obiecte ale existenţei ţărăneşti arhaice conferă tonului solemnitate: *hrisov, sarici, oseminte;* instrumente de muncă/ viaţa rurală: *sapa, brazda, plăvani, vite;*

-instrumentele poetului/ viaţa spirituală: *condei,*

Scanned with OKEN Scanner

călimară;

- metafore asociate termenului *poezie: cuvinte potrivite, leagăne, versuri şi icoane, muguri şi coroane, miere, cenuşa morţilor din vatră, hotar înalt, o singură vioară, biciul răbdat, ciorchin de negi, slova de foc şi slova făurită.*

Termeni care desemnează elemente spaţiale: metaforele spaţiului sălbatic, haotic, *„răpi şi gropi adânci,* exprimă truda, căutarea, efortul acumulărilor treptate şi plasează *cartea - treaptă* (spaţiu determinat al cunoaşterii, univers coerent) într-o scară evolutivă; spaţii deschise; muntele *{piatra, piscul, „hotar înalt, cu două lumi pe poale"),* pădurea *(ramura);* spaţiul închis, interiorul *(vatră, canapea).*

Nivelul morfosintactic

- dislocarea topică şi sintactică: *„Şi dând în vârf, ca un ciorchin de negi,/ Rodul durerii de vecii întregi;* jocul timpurilor verbale;

- un singur verb la viitor, formă negativă: *„nu-ţi voi lăsa",* plasat în poziţie iniţială în poezie (incipitul) susţine **caracterul testamentar (programatic) al poeziei;**

-negaţia are sens afirmativ;

Scanned with OKEN Scanner

-verbele - persoana I singular alternează cu persoana I plural, ceea ce redă relaţia poetului cu strămoşii, responsabilitatea creatorului faţă de poporul al cărui reprezentant este *(să schimbăm - eu am ivit);*

- utilizarea frecventă a verbelor la persoana I singular, timpul trecut, pentru definirea metaforică a actului de creaţie poetică, **rolul poetului:** *am ivit, am pre-făcut, făcui, am luat, torcând, am pus-o, am făcut-o, o grămădii, iscat-am, a scris-o.* Concreteţea sensului verbelor redă truda unui meşteşugar dotat cu talent şi plasticizează sensul abstract al actului creator în plan spiritual. Determinantele verbale (pronume, substantive) sunt în general la genul feminin, desemnând produsul: poezia *{domniţa)* şi *cartea;*

- verbele la prezent înfăţişează **efectele şi esenţa poeziei.**

Nivelul stilistic

- materialitatea imaginilor artistice, conferind forţa de sugestie a ideii, se realizează prin fantezia metaforică, asocierile semantice inedite;

-înnoirea metaforei, comparaţia

Scanned with OKEN Scanner

inedită *(„împerecheate-n carte se mărită/ Ca fierul cald îmbrăţişat în cleşte")*, epitetul rar *(„seara răzvrătită", „dulcea lui putere", „torcând uşure", „Dumnezeu de piatră", „durerea... surdă şi amară")*, oximoronul *(„Veninul strâns l-am preschimbat în miere,/ Lăsând întreagă dulcea lui putere");*

- enumeraţia ca figură de stil (de exemplu: *„bube, mucegaiuri şi noroi)* şi principiul enumerativ ca modalitate de juxtapunere a succesivelor definiţii poetice ale actului de creaţie sau al surselor de inspiraţie.

Nivelul fonetic; elemente de prozodie

- sonorităţi dure ale unui lexic colţuros, sugerând asprimea existenţei şi truda căutării;
- versificaţia (între tradiţie şi modernitate): strofe inegale ca număr de versuri, cu metrica şi ritmul variabile, în funcţie de intensitatea sentimentelor şi de ideile exprimate, dar se conservă rima împerecheată.

CONCLUZIE

Opera literară ***Testament*** de Tudor Arghezi este o **artă poetică modernă** pentru că poetul devine, în

Scanned with OKEN Scanner

concepţia lui Arghezi, un născocitor, iar poezia presupune meşteşugul, truda creatorului.

Pe de altă parte, creaţia artistică este atât produsul inspiraţiei divine, cât şi al tehnicii poetice.

Un alt argument în favoarea modernităţii poeziei este faptul că Arghezi introduce în literatura română, prin această creaţie literară, **estetica urâtului,** arta devenind un mijloc de reflectare a complexităţii aspectelor existenţei şi o modalitate de amendare a răului.

Valorificarea diferitelor straturi lexicale în asocieri surprinzătoare, strofele inegale ca număr de versuri, cu metrica şi ritmul variabile, sunt tot atâtea argumente în favoarea modernităţii poeziei

Poezia ***Testament*** de Tudor Arghezi este o **arta poetică de sinteză** pentru orientările poeziei interbelice, cu elemente tradiţionaliste şi moderniste.

Scanned with OKEN Scanner

Riga Crypto și Lapona Enigel - Ion Barbu - 1924

Poezia „Riga Ciypto şi lapona Enigel" face parte din volumul „Joc secund" publicat în anul 1930. Subintitulată „baladă" răstoarnă totuşi acest concept tradiţional, realizându-se în viziune modernă, ca un amplu poem de cunoaştere şi poem alegoric.

Modernismul este un curent literar constituit la sfârşitul secolului al XIX-lea, promovat în literatura română de Eugen Lovinescu prin revista „Sburătorul". Prin intermediul acestei reviste se promovează o orientare bazată pe ideea sincronizării literaturii române cu literatura europeană, prin imitaţie şi adaptare. Modernismul presupune atitudini anticlasice, antiacademice, antitradiţionale şi anticonservatoare şi se bazează pe ruptura faţă de trecut şi pe negarea valorilor din etapa anterioară. Revista „Sburătorul" şi cercul literar format în jurul acesteia condamnă tradiţionalismul, misticismul ortodoxist şi ostilitatea faţă de civilizaţie. Printre poeţii care şi-au publicat creaţiile în paginile revistei se numără Tudor Arghezi, Lucian Blaga şi Ion Barbu. Modernismul presupune o mare variaţie tematică, poeţii care se încadrează în această tipologie fiind preocupaţi în primul rând de căutarea unor noi teme, de a da naştere unui nou limbaj poetic, care nu mai respectă canoanele anterioare, de a evolua de la epic la liric şi de reducerea la lirism.„Riga

Scanned with OKEN Scanner

Ciypto şi lapona Enigel" de Ion Barbu este o poezie modernă prin următoarele trăsături: raportarea polemică la tehnicile poetice ale înaintaşilor, cultivarea ambiguităţii şi a echivocului specifice limbajului poetic modern, promovarea poeziei ca act de cunoaştere, folosirea unor motive ale literaturii anterioare în contexte inedite.

Poemul pare un cântec bătrânesc de nuntă, dar este o poveste de iubire din lumea vegetală, o baladă fantastică în care întâlnirea are loc în spaţiul oniric (ca în „Luceafărul"). Structura narativă implică interferenţa genurilor. Scenariul epic este dublat de caracterul dramatic şi de lirismul măştilor, personajele având semnificaţie simbolică.

„Luceafăr întors", poemul prezintă drama cunoaşterii şi incompatibilitatea dintre două lumi/două regnuri.

Titlul baladei face trimitere la marile poveşti de dragoste din literatura universală, „Romeo şi Julieta", „Tristan şi Izolda". La Barbu însă membrii cuplului sunt antagonici, personaje romantice excepţionale, care fac parte din regnuri diferite. Fiecare se află în lumea lui pe o treaptă superioară, dar povestea de dragoste şi întregirea cuplului sunt imposibile, mai ales din cauza aspiraţiilor fiecăruia.

La nivel formal poezia este structurată în două părţi, fiecare dintre ele reprezentând câte o nuntă. Se împrumută formula narativă specifică genului epic, şi anume

Scanned with OKEN Scanner

„povestirea în ramă". Prima nuntă este una posibilă, reală care constituie cadrul pentru cea de-a doua nuntă, cea fantastică care va avea un final nedorit, riga Crypto fiind nevoit să accepte căsătoria cu măselariţa.

Prima parte, cu rolul de prolog, cuprinde primele patru strofe şi conţine dialogul menestrelului cu un „nuntaş fruntaş" la „spartul nunţii". Nuntaşul îl roagă pe menestrel să zică „încetinel" povestea craiului Crypto şi a lui Enigel. Portretul menestrelului este fixat prin trei epitete „trist", „aburit", „mult îndărătnic", iar invocaţia este repetată de trei ori, ceea ce determină ruperea lui de lumea cotidiană şi intrarea intr-o stare de graţie necesară zicerii unei poveşti exemplare.

Partea a doua conţine povestea propriu-zisă dintre riga Crypto şi lapona Enigel şi se constituie din mai multe secvenţe poetice: portretul şi împărăţia lui Crypto, prezentarea locului natal al lui Enigel şi oprirea ei din drum în poiana lui Crypto, întâlnirea celor doi, chemările adresate de Crypto fetei şi primele refuzuri din partea acesteia, refuzul categoric al fetei şi relevarea idealului său, încheierea întâlnirii celor doi şi pedepsirea lui Crypto din final. Modurile de expunere sunt descrierea, dialogul şi naraţiunea.

In debutul părţii a doua sunt prezentate personajele: în lumea lui, Crypto este un ales şi are statut superior: „împărăţea peste bureţi / Crai Crypto, inimă ascunsă". Deşi

Scanned with OKEN Scanner

admirat, are parte şi de adversităţi, deoarece este bârfit, supuşii săi îl consideră „sterp" şi „nărăvaş" deoarece nu-i înţeleg aspiraţia de a-şi depăşi condiţia de ciupercă. Spaţiul definitoriu al existenţei lui Crypto este umezeala perpetuă, un spaţiu impur, amestec de elemente primordiale apă şi pământ. Enigel, fiinţa la care visează aparţine regnului uman vine „din ţări de gheaţă urgisită", spaţiu rece ceea ce explică aspiraţia ei la soare şi lumnină. Această aspiraţie o face deosebită în lumea sa. Singura asemănare dintre cele două fiinţe este astfel statutul superior pe care îl are fiecare în lumea lui.

In drumul ei spre sud, „**lapona mică,** liniştită", Enigel se opreşte în poiana lui Crypto, unde este rugat de acesta să rămână alături de el în lumea umedă şi răcoroasă a plantelor pădurii. întâlnirea dintre cei doi se realizează prin intermediul visului, motiv romantic care face trimitere la poemul „Luceafărul" al lui Eminescu. Regele ciupercă încearcă să o ademenească pe Enigel prin trei chemări, care constituie un element de simetrie al poeziei. Aceste chemări sunt urmate de trei refuzuri ale fetei. Imposibilitatea nuntirii dintre cei doi este exprimată prin intermediul opoziţiei soare/umbră, care subliniază de fapt relaţia fiecăruia cu universul. Incompatibilitatea peste care **niciunul dintre ei nu poate trece fără să se piardă pe sine.** Ciypto se teme de lumina soarelui, „eu de soare mult mă tem", în timp ce lapona aspiră spre acesta: „Mă-nchin la soarele-nţelept". Fiinţa superioară îşi dă seama că iubirea lor nu este posibilă şi că opoziţia dintre soare şi întuneric, dintre raţiune şi instinct nu va putea fi niciodată anulată.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a-şi continua drumul spre soare şi cunoaştere lapona refuză descântecul rigăi, ce se întoarce în mod brutal împotriva acestuia şi îl distruge. El cade victima neputinţei şi îndrăznelii de a a-şi depăşi limitele, de a încerca să intre într-o lume care îi este inaccesibilă. **Atributele luminii despre care vorbeşte Enigel au efect distrugător asupra lui Crypto**. Oglindirea ritualică produce degradarea. Finalul este trist. Riga Crypto se transformă într-o ciupearcă otrăvitoare, obligat să nuntească cu ipostaze degradate ale propriului regn:„Cu Laurul-Balaurul / Să toarne- n lume aurul /.../Cu măselariţa mireasă / Să-i ţie de împărătească." încercarea fiinţei inferioare de a-şi depăşi condiţia este pedepsită cu nebunia.

Aşadar, **condiţia omului obişnuit,** comun este tragică prin neputinţa acestuia de a aspira la valori spirituale superioare, precum şi setea de absolut de care este stăpânit omul superior, ce aspiră către cunoaştere, lumina spirituală fapt ce a lacut ca balada „Riga Crypto şi lapona Enigel"să fie numită „un luceaiar întors". Incompatibilitatea celor două fiinţe ce aparţin la două lumi diferite din „Luceafărul" eminescian este şi ideea acestei balade, numai că omul superior este fata (lapona Enigel), iar fiinţa inferioară este regele ciupercă, Riga Crypto.

In concluzie „Riga Crypto şi lapona Enigel", de Ion Barbu este o poezie modernă, în care autorul îşi prezintă viziunea despre lume dintr-o dublă perspectivă. La nivelul formei polemizează cu literatura înaintaşilor, alegând să scrie o baladă. Se pot remarca şi elemente specifice liricii barbiene, cum ar fi motivul soarelui, motivul increatului,

Scanned with OKEN Scanner

motivul oglindirii. Limbajul este o sinteză a limbajului poetic anterior, folosind atât cuvinte populare, care subliniază caracterul de baladă al poeziei, cât şi metafore simbol, care atrag atenţia asupra sensului alegoric. Prin intermediul acestui poem, Barbu neagă o întreagă tradiţie literară: înlocuind ideea impusă în literatură că dragostea este un miracol în sine, poetul prezintă drama incompatibilităţii şi legea nemiloasă a iubirii.

Baltagul - Mihail Sadoveanu - 1930

Mihail Sadoveanu,"Ceahlaul literaturii romane", cum l-a numit Geo Bogza, "stefan cel Mare al literaturii romane" cum i-a spus G.Calinescu, are o opera monumentala a carei maretie consta in densitatea epica si grandoarea compozitionala

Viata satului romanesc (tema spiritualitatii satului romanesc) este principala tema a epicii sadoveniene, intrucat "taranul roman a fost principalul meu erou", marturisea Sadoveanu intr-un discurs tinut la Academia Romana. Taranul sadovenian este locuitorul de la munte, moldoveanul cu viata aspra ca si meleagurile prapastioase pe care este sortit sa traiasca (asa cum ilustreaza prozatorul in legenda de la inceputui romanului "Baltagul").

Puternic individualizat in literatura romana, taranul lui Sadoveanu se particularizeaza prin cateva trasaturi

Scanned with OKEN Scanner

specifice:

- taranul, ca pastrator al lumii vechi, arhaice si patriarhale;

- taranii moldoveni sunt oameni blajini si intelepti, cu un acut simt al dreptatii si al libertatii, aparatori ai unor principii de viata fundamentale statornicite din vremi imemoriabile;

- rabdatori in suferinta, tin in sufletul lor dureri nestinse, se retrag in mijlocul naturii sau rabufnesc cu violenta, implinindu-si dreptatea, mentinand nealterat sentimentul demnitatii umane;

- universul sufletului taranesc se compune din adevar, dreptate, demnitate si iubire patimasa: "Fa-te si tu ce-i putea, dar mai ales un om cumsecade sa te faci! Sa nu rapesti munca saracului [...], sa nu-ti bati joc de nevoiasul care varsa lacrimi pe brazda" ("La noi in Viisoara")

- inclinatia lor catre confesiune, placerea de a povesti intamplari din "vreme adanca"

Romanul "Baltagul" de Mihail Sadoveanu (1880-1961) a aparut in noiembrie 1930 si este un adevarat "poem al naturii si al sufletului omului simplu, o «Miorita» in dimensiuni mari" (George Calinescu). Versul moto, "Stapane, stapane,/ Mai chiama si-un cane", argumenteaza viziunea mioritica asupra mortii, careia Sadoveanu ii da o

Scanned with OKEN Scanner

noua interpretare, aceea a existentei duale ciclice, succesiunea existentiala" de la viata la moarte si din nou la viata

Romanul "Baltagul" a fost scris in numai 17 zile si publicat in noiembrie 1930, cand Mihail Sadoveanu implinea 50 de ani, fiind primit cu "un ropot de recenzii entuziaste" de catre exegetii vremii. Romanul are ca surse de inspiratie balade populare de la care Sadoveanu preia idei si motive mitologice romanesti: "Saiga" (setea de implinire a actului justitiar, de infaptuire a dreptatii ce domina toate faptele eroinei), "Dolca" (ideea profundei legaturi a omului cu animalul credincios), "Miorita" (tema, motivul, conflictul, discursul epic simplu, conceptia asupra mortii sunt numai cateva dintre cele mai semnificative elemente ale baladei ce se regasesc si in roman). Tema romanului ilustreaza lumea arhaica a satului romanesc, sufletul taranului moldovean ca pastrator al lumii vechi, al traditiilor si al specificului national, cu un mod propriu de a gandi, a simti si a reactiona in fata problemelor cruciale ale vietii, aparand principii de viata fundamentale, statornicite din vremuri imemoriabile.

Semnificatia titlului.

Mit si traditie

Titlul este simbolic, intrucat in mitologia

Scanned with OKEN Scanner

autohtona baltagul este arma magica si simbolica menita sa implineasca dreptatea, este o unealta justitiara. Ea este, in basmele populare, furata de fortele malefice (zmei) si redobandita de personajul pozitiv. Principala trasatura a baltagului este ca, atunci cand este folosit pentru infaptuirea dreptatii, acesta nu se pateaza de sange: "...unealta raului se dovedeste a fi, intoarsa, arma binelui [...]. Baltagul da prilej Vitoriei Lipan ca, prin abile intrebari, sa-l ispiteasca pe Calistrat Bogza afara din tacerea sa pentru a vorbi si a se demasca; in sensul basmului arhaic, baltagul este unealta magica, insusita de raufacator si recucerita de erou. Obiectul pare investit cu puteri uimitoare: atata vreme cat se afla in posesia lui, raufacatorul se pastreaza ascuns; pierzandu-l, el apare cu adevarata sa infatisare. Cartea lui Sadoveanu se cheama «Baltagul» asa cum se cheama unele basme «Nuielusa fermecata» sau «Palosul nazdravan»". (Petru Mihai Gorcea - "Nesomnul capodoperelor - Basmul eternei repetitii. Insemnari sadoveniene")

Cuvantul "baltag" poate veni si de la grecescul "labrys", care inseamna secure cu doua taisuri, dar si labirint. In roman este vizibil simbolul labirintului ilustrat de drumul serpuit pe care il parcurge Vitoria Lipan in cautarea sotului, atat un labirint interior, al framantarilor sale de la neliniste la banuiala apoi la certitudine, cat si un labirint exterior, al drumului sapat in stancile muntilor pe care il parcursese si Nechifor Lipan.

Scanned with OKEN Scanner

Acest labirint, cu drumurile sale serpuite, aminteste curgerea continua a vietii spre moarte si a mortii spre viata: Vitoria porneste in cautarea sotului din interior, din intuneric pentru a putea ajunge in exterior, la lumina. In mitologia universale, labirintul este casa securii duble, sugerand dualitatea existentiala, adica un simbol al vietii si al mortii.

Centrul acestui labirint este rapa dintre Suha si Sabasa, unde zac osemintele lui Nechifor Lipan. Structura romanului evidentiaza doua componente: una simbolica-mitica si cealalta epica-realista, care se interfereaza pe parcursul intregului roman. Romanul "Baltagul" este o opera epica, deoarece naratorul omniscient isi exprima indirect sentimentele si conceptiile prin intermediul personajelor si al actiunii.

Modalitatea narativa se remarca prin absenta marcilor formale ale naratorului si relatarea la persoana a III-a, fapt ce argumenteaza detasarea acestuia de evenimente.

Timpul in care are loc actiunea este limitat si cronologic, intamplarile se petrec din toamna pana in primavara, dar nu este precizata perioada, deoarece Vitoria Lipan traieste intr-un timp mitic romanesc, un timp spiritual al credintelor si datinilor stravechi, care au valabilitate in orice epoca.

Scanned with OKEN Scanner

Perspectiva spatiala este reprezentata de meleagurile accidentate si stancoase ale muntilor din Moldova, ilustrand viata aspra a muntenilor.

Actiunea este complexa, iar structura este mai complicate decat la povestire sau la nuvela. In cele saisprezece capitole, precedate de o legenda fascinanta, sunt povestite, in principal, actiunile Vitoriei Lipan de a afla adevarul despre absenta sotului ei si de a implini dreptatea, prin pedepsirea raufacatorilor.

Specific romanului este si conflictul interior al eroinei, ilustrat prin zbuciumul profund al sufletului ei chinuit de incertitudine, in care se manifesta un drum launtric sinuos, de la neliniste la adevar, numit labirint interior, care contureaza un personaj mult mai complex decat in povestire sau nuvela.

Cele saisprezece capitole ale romanului evidentiaza trei idei esentiale:

- primele 6 capitole cuprind asteptarea femeii dominate de neliniste si speranta, de semne rau prevestitoare, se prezinta gospodaria Lipanilor, oamenii si obiceiurile locului;
- capitolele 7-13 ilustreaza cautarile Vitoriei pe drumul parcurs de Nechifor Lipan, in care sunt trimiteri la obiceiuri si traditii (botez, nunta), precum si descrierea locurilor abrupte ale munfilor.
- ultima parte (14-16 capitole) evidentiaza gasirea ramasitelor pamantesti ale lui Nechifor, ritualul

Scanned with OKEN Scanner

inmormantarii, demascarea criminalilor, infaptuirea actului justitiar, si ideea de ciclicitate existentiala a vietii catre moarte si din nou la viata, "sa luam de coada toate cate-am lasat".

Constructia subiectului

Incipitul il constituie legenda privind randuielile pe care Domnul-Dumnezeu le-a stabilit pentru toate neamurile omenesti, dupa facerea lumii. Legenda o spunea Nechifor Lipan "la cumatrii si nunti", de la care era nelipsit in vreme de iarna si aceasta poveste ii vine in minte nevestei lui, Vitoria, din memorie afectiva, ea avand aici rolul de narator-mesager. Legenda este o prezentare a locuitorilor din "muntii tarilor de sus", a trasaturilor aspre de caracter generate de traiul in locuri stancoase, a vietii dure a muntenilor, carora Dumnezeu le harazise sa stapaneasca ce au si in plus le daruise "o inima usoara ca sa va bucurati cu al vostru".

Actiunea romanului este simpla, subiectul avand un singur fir epic si anume drumul parcurs de Vitoria Lipan in cautarea sotului sau, Nechifor. Efortul cautarii urmeaza un traseu diflcil si sinuos, Vitoria parcurgand un drum al nelinistilor si al zbuciumului sufletesc, sub forma labirintului interior si altul, un labirint exterior, pe cararile serpuite si inguste ale muntilor, dorind sa afle adevarul si sa implineasca dreptatea.

Scanned with OKEN Scanner

In Magura Tarcaului, Vitoria Lipan este ingrijorata ca ceva rau s-a intamplat cu barbatul ei, Nechifor Lipan, care plecase la Dorna sa cumpere o turma de oi si nu se intorsese cum ar fi trebuit si nici nu daduse vreo stire. Niciodata pana acurn el nu intarziase atat de mult (73 de zile), desi zabovise, uneori, la vreo petrecere, caci ii placea cantecul si vinul bun. Femeia incerca sa ajunga pana la el cu gandurile, ii auzea in mintea ei numai glasul, dar "nu putea sa-i vada chipul"

Lipanii aveau atata avere "cat le trebuia" si, din cei sapte copii "cu cat ii binecuvantase Dumnezeu", mai traiau doi: o fata, Minodora si un baiat, Gheorghita. Framantandu-se pentru intarzierea barbatului ei, Vitoria crede ca are primul semn rau, care "a impuns-o in inima", atunci cand il viseaza pe "Nechifor Lipan calare, cu spatele intors catra ea, trecand spre asfintit o revarsare de ape", iar alta data il visase "trecand calare o apa neagra [...] era cu fata incolo", ceea ce inseamna ca ceva rau s-a intamplat cu Nechifor.

Atunci cand cocosul "se intoarse cu secera cozii spre focul din horn si cu pliscul spre poarta", Vitoria intelege ca Nechifor "nu vine", deoarece "cucosul da semn de plecare", iar "nourul catre Ceahlau e cu bucluc". Incercand sa gaseasca raspuns la semnele rau-prevestitoare, Vitoria se duce la preotul Danila, care ii promite ca va face o slujba si va citi la biserica pentru ca

Scanned with OKEN Scanner

Dumnezeu "sa faca lumina si are sa-ti aduca pace". Femeia se duce si la baba Maranda, vrajitoarea satului, care ii spune ca Nechifor si-a gasit "una cu ochii verzi si cu sprancenele imbinate", oferindu-se sa faca vraji ca sa-l aduca inapoi. Vitoria refuza, pentru ca vrea ca mai intai sa faca "rugaciunile cele de cuviinta la Maica Domnului", apoi sa tina "post negru douasprezece vineri in sir" si pana atunci poate ca vine si Lipan acasa. Banuiala ca s-a intamplat o nenorocire o devora ca "un vierme neadormit", se inchide in sine, sa caute in interiorul ei lumina calauzitoare: "Se desfacuse incet-incet de lume si intrase oarecum in sine", ilustrand labirintul interior. Concentrarea profunda a Vitoriei era atat de mare, incat "timpul statu", fiind insemnat numai cu "vinerile negre, in care se purta de colo-colo, fara hrana, fara apa, fara cuvant cu broboada cernita peste gura". Desprinsa de realitatea inconjuratoare, ea "se socotea moarta, ca si omul ei care nu era langa dansa", ceea ce inseamna ca de la banuiala ajunsese la certitudine si se hotaraste sa plece in cautarea adevarului, sa afle ce s-a intamplat cu sotul ei: "Daca a intrat el pe celalalt taram, oi intra si eu dupa dansul". Vitoria pune ordine in gospodarie cu o luciditate impresionanta: pe Minodora o duce la manastire, vinde agoniseala pentru a face rost de bani pentru drum, lasa argatului Mitrea cele de trebuinta si porunci pentru timpul cat va lipsi.

Ii comanda fiului ei un baltag, pe care-l sfinteste preotul si a

Scanned with OKEN Scanner

doua zi, pe 10 martie, Vitoria pleaca impreuna cu Gheorghita in cautarea lui Nechifor, urmand intocmai drumul parcurs de acesta si avand un scop bine definit: "Mai ales daca-i pierit cata sa-l gasesc; cai viu, se poate intoarce si singur"

Episodul narativ al calatoriei contureaza drumul pe care-l parcursese Nechifor si pe care Vitoria il urmeaza intocmai. Nevasta intreaba peste tot, pe la hanuri si pe la oameni, de "barbatul cu caciuia brumarie si cal negru tintat". Ea si Gheorghita sunt insotiti pana la Calugareni de domnul David si primul popas il fac la han la Donea, care le spune ca nu-l mai vazuse pe Nechifor "cam de asta-toamna". Urmatoarele popasuri, la Calugareni, apoi la Farcasa, cei doi drumeti afla ca un muntean care avea "un cal negru tintat in frunte" si "caciula brumarie" trecuse pe acolo. La Borca, satenii i-au abatut din cale, ca sa participe la o cumetrie (masa dupa botezul unui copii), unde Vitoria a inchinat paharul de bautura catre nasi, iar la Cruci, cei doi calatori au dat peste o nunta, unde Vitoria "a primit plosca si a facut frumoasa urare miresei", considerand insa ca este semn rau faptul ca "intai am dat peste un botez; si s-ar fi cuvenit sa vad intai nunta si pe urma botezul". La Vatra Dornei, cei doi calatori afla de la prefectura ca in luna noiembrie Nechifor Lipan cumparase trei sute-de oi, fiind cea mai mare vanzare din targ, apoi vanduse o suta de oi la doi munteni si o luasera impreuna spre Neagra. Ca urmare, Vitoria hotaraste sa se intoarca, asa cum

Scanned with OKEN Scanner

presupune ca s-ar fi intors si Nechifor, luand drumul spre casa. Poposind la o crasma de la marginea Dornelor, nevasta afla de "turma de trei sute de oi si de trei oameni calari", precum si de cel care era pe "un cal negru tintat si purta caciula brumarie"

Urmatoarele informatii le capata la Brosteni, la Borca, apoi la Sabasa, afland si aici "urma oilor s-a calaretilor". Coborand muntele, drumetii s-au oprit in satul Suha, unde tinea crasma domnul Iorgu Vasiliu, care le spune ca trecusera mai intai oile si ciobanii, apoi sosisera si cei doi stapani, nu trei, cum sustinea munteanca, mai ales ca ii si cunostea, pentru ca erau de prin partea locului: pe cel "cu buza crapata" il cheama Calistrat Bogza, iar pe ceiaialt, mai marunt, Ilie Cutui.

Vitoriei i se pare limpede ca intre aceste doua localitati s-a petrecut omorul. Trecand din nou muntele la Sabasa, pe cand intreba din casa in casa despre Lipan, nevasta descopera cainele sotului ei, Lupu, care ii calauzeste pe Vitoria si pe Gheorghita intr-o rapa, unde gasesc osemintele lui Nechifor Lipan. Femeia observa ca avea "capatana [...] sparta de baltag" si socoteste ca este datoare sa afle adevarul si sa-i gaseasca pe criminali, deoarece "cine ucide om nu se poate sa scape de pedeapsa dumnezeiasca".

Vitoria face randuielile cuvenite pentru mort, anunta autoritatile, se ingrijeste de preot, angajeaza bocitoare si vegheaza ca toate ritualurile sa fie respectate pana in cele

Scanned with OKEN Scanner

mai mici amanunte. Tot satul se adunase la biserica, chemat de zvonul clopotelor si de sunetele buciumelor si s-a facut slujba mare "cum putine s-au vazut in Sabasa". Episodul denuntarii vinovatilor incepe cu vizita Vitoriei la Prefectura. Ea nu acuza fatis pe nimeni, doar modul insinuant in care-si exprima nedumeririle in legatura cu disparitia unui posibil martor care ar fi trebuit sa asiste la targul facut de cei trei oieri la cumpararea oilor, ori in legatura cu existenta chitantei de primire a banilor ce ar fi trebuit sa se afle in chimirul mortului sunt sugestive pentru inteligenta Vitoriei si inclinatiile ei de detectiv. Este foarte insistenta atunci cand ii pofteste la "ingropaciune" pe subprefectul Balmez, dar si pe Calistrat Bogza si Ilie Cutui, cu scopul de a pune in scena demascarea si pedepsirea criminalilor, dovedind o dibacie deosebita in cunoasterea firii umane.

Dupa inmormantare, pomenirea mortului s-a facut acasa la domnul ioma si, pentru ca era in "vremea postului celui mare", fusese mai greu cu mancarea, dar "bautura era destula si buna, care implinea lipsurile" si Vitoria era multumita ca barbatul ei "isi gasise in sfarsit hodina". Scena demascarii ucigasilor este cutremuratoare. Indemnandu-i pe meseni sa manance si sa bea, Vitoria observa ca Bogza are un baltag despre care spune ca "e mai vechi si stie mai multe". Apoi, ea incepe sa povesteasca faptele, asa cum se petrecusera, pentru ca i le spusese Lipan atunci cand il priveghease in rapa. Toti mesenii

Scanned with OKEN Scanner

tacusera, iar subprefectul se arata foarte interesat de povestea Vitoriei. Nechifor Lipan umbla la deal, vremea era in asfintit si impreuna cu el mai erau, in afara de caine, doi oameni, unul se uita daca nu trece cineva, iar ceiaialt venea usor in spatele lui, tinandu-si calul de capastru. Cel din urma lui Nechifor, i-a dat lui Lipan "o singura palitura" si barbatul a cazut cu capul in coama calului, pe care ucigasul l-a impins in rapa. Cainele s-a repezit la criminal, dar acesta l-a lovit cu piciorul sub bot, pravalindu-l si pe el in prapastie. Cei doi au incalecat si au plecat, "nu i-a vazut si nu i-a stiut nimeni pana acuma". Il intreaba, apoi, pe Gheorghita daca nu poate citi ceva pe baltagul gospodarului, deoarece ei i se pare "ca pe baltag e scris sange si acesta-i omul care a lovit pe tatu-tau". Pierzandu-si cumpatul, Calistrat se repede la baiat sa-i smulga baltagul, il loveste cu pumnul in frunte pe Cutui, care voia sa-l impiedice, dar Vitoria striga sa dea drumul cainelui, care era legat. Cu "un urlet fioros", Lupu rupe lantul, iar Bogza se napusteste asupra lui Gheorghita, ca sa-i smulga baltagul si sa se apere de caine. Atunci, "feciorul mortului simti in el crescand o putere mai mare si mai dreapta", apoi il loveste scurt cu muchea baltagului, in frunte", in timp ce cainele "se napusti la beregata". Calistrat Bogza marturiseste ca "eu am palit intr-adevar pe Nechifor Lipan si l-am pravalit in rapa, dupa cum a dovedit nevasta lui", fiind impreuna cu Ilie Cutui si recunoscand ca l-au ucis "ca sa-i luam oile".

Scanned with OKEN Scanner

Odata adevarul aflat si criminalii pedepsiti, Vitoria se pregateste sa se duca acasa, planuind ca se va intoarce pentru parastasul de patruzeci de zi cand vor face un praznic "cu came de miel de la turma cea noua". Tot atunci o va aduce aici si pe Minodora, "ca sa cunoasca mormantul" tataiui ei, apoi se vor intoarce cu totii acasa, "la Magura, ca sa luam de coada toate cate am lasat". Intorcandu-se dinspre moarte spre viata, Vitoria trebuie sa ia de una singura hotarari in ceea ce priveste destinul copiilor ei, finalul romanului ilustrand aceeasi luciditate a femeii, care se gandeste ca nu poate s-o dea pe Minodora "dupa feciorul acela nalt si cu nasul mare al dascalitei Topor".

In romanul "Baltagul", Mihail Sadoveanu a pus accentul pe observatie, restrangand descrierea si dezvoltand actiunea prin construirea unor "caractere puternice, variate sau pitoresti", acesta fiind, probabil, cel mai reusit roman obiectiv inspirat dintr-o balada populara: "Nicaieri n-a pus Sadoveanu mai multa obiectivitate si mai putin sentimentalism decat in acest roman" (Nicolae Manolescu - "Sadoveanu sau Utopia cartii").

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Vitoria Lipan - Caracterizare - Baltagul

Sadoveanu este recunoscut ca un scriitor realist cu viziune romantică, un povestitor creator de arhetipuri și mai degrabă un mare rapsod, un poet epic al literaturii române. Romanul său "Baltagul" (1930), publicat în etapa deplinei maturități artistice a autorului, este considerat un roman tradiționalist din punctul de vedere al invenției narative, caracterizat de obiectivitate, concizie și armonie compozițională.

Personajul central al romanului este cu siguranță Vitoria, al cărei nume reprezintă un semn al izbânzii inteligenței, spiritului de dreptate și adevărului. Ea este un personaj exponențial, purtător al trăsăturilor sufletului aspru și tenace al muntenilor. Eroina absolută, care polarizează acțiunea în jurul ei, este unul dintre cele mai bine conturate personaje feminine din literatura română.

Vitoria este prezentată social ca o femeie puternică și aprigă de la munte, capabilă să conducă gospodăria în absența soțului. Este o femeie bogată, provenind dintr-o familie înstărită, care are proprietăți și plătește pentru serviciile preotului, negustorilor și cârciumarilor. Ea își asumă cu demnitate și hotărâre statutul de văduvă și este respectată în comunitate.

La nivel psihologic și moral, Vitoria este expresia unei credințe străvechi, care se manifestă într-o anumită structură psihică și înțelegere a vieții și a datinilor. Ea demonstrează în diverse împrejurări luciditate, inteligență, spirit întreprinzător și practic, precum și stăpânire de sine. Păstrează tradițiile și respectă regulile comunității, precum și legile ancestrale, fiind un exemplu al înțelepciunii strămoșești.

Gheorghiță, fiul Vitoriei, este un personaj în formare. Social, el trece de la statutul de tânăr interesat de distracții și petreceri, protejat de părinți, la cel de cap al familiei, înlocuindu-l pe tatăl său ucis. Pe parcurs, el dobândește treptat responsabilități și învață să se confrunte cu situații noi. Psihologic și moral, Gheorghiță parcurge un drum al inițierii, învățând să cunoască oamenii și găsind puterea de a acționa conform dreptății. De la începutul romanului, el este dependent de voința mamei și se simte inferior în fața acesteia, dar în final acționează independent și săvârșește actul de justiție.

Scanned with OKEN Scanner

Două elemente semnificative pentru personajele Vitoria și Gheorghiță sunt:

Observația incisivă a lui Gheorghiță cu privire la mama sa: "Mama asta trebuie să fie fărmăcătoare: cunoaște gândul oamenilor..." Această remarcă evidențiază abilitatea Vitoriei de a citi oamenii și de a avea o înțelegere profundă a naturii umane.

Incipitul romanului, care prezintă portretul Vitoriei ca o femeie frumoasă și ageră în vorbă și în faptă, care apără cu fermitate tradițiile și cuviința amenințate de influențele străine. Acest episod ilustrează caracterul hotărât al Vitoriei și atitudinea sa față de schimbările sociale și culturale.

În ceea ce privește elementele textului narativ, "Baltagul" utilizează narațiunea predominantă, cu pasaje descriptive care fixează diferite aspecte ale cadrelor și portretele personajelor. Timpul derulării acțiunii este vag precizat, iar romanul urmărește o structură cronologică, cu trei părți distincte și un punct culminant în reconstituirea crimei și împlinește dreptatea. Tehnicile narative și limbajul contribuie la crearea unei atmosfere realiste și mitice în același timp.

Astfel, romanul "Baltagul" de Mihail Sadoveanu se încadrează în tradiția realismului, dar prezintă și elemente

Scanned with OKEN Scanner

romantice și mitice, oferind o imagine complexă a societății și tradițiilor din lumea rurală.

Relația dintre Vitoria si Gheorghita

În perioada interbelică, romanul românesc a cunoscut o dezvoltare complexă, cuprinzând două direcții principale: formula modernă a romanului analitic, promovată de Eugen Lovinescu și colaboratorii săi de la revista "Sburătorul", și formula tradițională, cu specific național și structuri prelungite din secolul al XIX-lea, promovată de reviste precum "Viața Românească" și "Gândirea".

Romanul tradițional din această perioadă se caracterizează prin următoarele aspecte:

Structură închisă: Aceste romane au o structură narativă închisă, în care toate conflictele sunt rezolvate și acțiunea se desfășoară cronologic, de la început până la final.

Tematică inspirată din existența social-istorică a comunităților țărănești: Romanul tradițional abordează teme legate de viața în comunitățile țărănești, precum

Scanned with OKEN Scanner

parvenirea socială, lupta pentru pământ, moștenirea, formarea individuală etc.

Narațiune heterodiegetică: Romanul tradițional utilizează o narațiune în terță persoană, cu un narator omniscient și omniprezent, care oferă o perspectivă obiectivă asupra evenimentelor.

Personaje tipologice: Personajele din romanele tradiționale au o mare coerență și sunt construite ca tipuri umane, reprezentând anumite categorii sociale sau trăsături caracteristice.

"Baltagul" de Mihail Sadoveanu, publicat în 1930, este considerat o operă tradițională, cu specific național. Romanul prezintă o combinație între realism și elemente mitice. Sadoveanu s-a inspirat din realitățile satului din nordul Moldovei și a încorporat mituri, tradiții și balada "Miorița" în opera sa.

Personajul principal al romanului este Vitoria Lipan, o femeie voluntară și puternică, care reprezintă o spetă a lumii arhaice. Este descrisă ca o femeie hotărâtă, curajoasă, cu o inteligentă nativă și o mare stăpânire de sine. Vitoria este un exemplu de respect al tradițiilor și refuz al schimbărilor civilizației moderne. Ea își învață copiii să respecte valorile tradiționale și să se comporte conform acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Gheorghiță, fiul Vitoriei, este un personaj în formare și trece printr-un proces de inițiere pe parcursul romanului. El învață să fie responsabil, să respecte autoritățile și să își asume datoriile familiei. Sub îndrumarea mamei sale, Gheorghiță devine tot mai matur și înțelege importanța valorilor tradiționale.

Romanul explorează călătoria Vitoriei și a lui Gheorghiță în căutarea bărbatului dispărut, dezvăluind treptat întregul tablou al crimei și aducând făptuitorii în fața justiției. Drumul lor prin munți și întâlnirea cu diferite personaje reprezintă o călătorie inițiatică pentru Gheorghiță, în timp ce Vitoria îi ghidează și îi învață lecții de viață importante.

Astfel, "Baltagul" este un exemplu de roman tradițional românesc din perioada interbelică, în care se conturează viața comunităților rurale, valorile tradiționale și formarea caracterelor.

Ion - Liviu Rebreanu - 1920

Citatul "El singur e mai mult o întreagă epocă literară. 'Ion' e suficient ca să înfrunte timpul încă mult, foarte mult timp de acum încolo." (Camil Petrescu) și descrierea "cea mai puternică creație obiectivă a literaturii

Scanned with OKEN Scanner

române." (Eugen Lovinescu) se referă la romanul "Ion" de Liviu Rebreanu.

"Ion" este un roman realist de tip obiectiv, încadrat în proza interbelică românească. Este considerat o capodoperă literară și una dintre cele mai importante opere ale literaturii române, având o valoare artistică și o rezonanță culturală remarcabile.

Romanul abordează tematica rurală și problematica pământului în viața satului transilvănean de la începutul secolului XX. Povestea se concentrează în jurul personajului principal, Ion, și a destinului său într-o comunitate dominată de relațiile sociale și economice determinate de proprietatea pământului.

Structura romanului "Ion" este simetrică și circulară, împărțită în două părți intitulate "Glasul pământului" și "Glasul iubirii". Prima parte explorează relația lui Ion cu pământul și lupta sa pentru a obține proprietatea asupra acestuia, în timp ce a doua parte se concentrează pe iubirea sa pentru Florica și tragica sa cădere.

Romanul prezintă o serie de conflicte dramatice, atât interioare cât și exterioare, între personaje din diferite categorii sociale și între români și autoritățile austro-ungare. Prin povestea lui Ion, romanul dezvăluie aspecte profunde ale condiției umane, evidențiind violența,

Scanned with OKEN Scanner

brutalitatea și influența factorilor socio-economici asupra individului.

Stilul lui Liviu Rebreanu în romanul "Ion" este sobru, caracterizat de simplitate, claritate și siguranță. Naratorul adoptă o perspectivă obiectivă și impersonală, oferind o reprezentare realistă a evenimentelor și a personajelor.

Opera literară "Ion" a avut un impact semnificativ în literatura română și a rămas în conștiința colectivă ca un reper al realismului și al portretizării vieții rurale în perioada interbelică. Este considerată una dintre cele mai importante creații ale literaturii române și a fost apreciată atât de critici, precum Eugen Lovinescu, cât și de cititori, căpătând statutul de clasic al literaturii române.

Romanul "Ion" de Liviu Rebreanu explorează o serie de teme importante. Tema centrală a romanului este problematica pământului în viața satului transilvănean de la începutul secolului XX. În acea perioadă, demnitatea și statutul social al unei persoane depindeau în mare măsură de cât pământ deținea. Romanul dezvăluie lupta lui Ion pentru a obține proprietatea asupra pământului și impactul pe care această luptă îl are asupra vieții sale și a comunității în care trăiește.

O altă temă importantă în roman este tema iubirii. Iubirea dintre Ion și Florica, doi tineri săraci din sat, reprezintă o forță puternică și tulburătoare în poveste. Însă

Scanned with OKEN Scanner

iubirea lor este pusă la încercare de circumstanțe și de alte relații și constrângeri sociale. Tensiunea dintre iubire și obligațiile sociale formează un conflict emoțional și tragic în roman.

Destinul este o temă profundă prezentă în romanul "Ion". Personajul principal, Ion, se confruntă cu o serie de evenimente și alegeri care îi determină parcursul și îi influențează destinul. Destinul său este strâns legat de pământ și de dragostea sa pentru Florica, iar deciziile pe care le ia și acțiunile sale îl duc pe un drum inevitabil spre tragedie.

Romanul abordează și tema familiei, evidențiind relațiile dintre soți, părinți și copii. Relația tumultoasă dintre Ion și Ana, precum și dinamica familiei Herdelea, oferă o perspectivă asupra complexității relațiilor familiale într-un context social dificil.

În ceea ce privește structura romanului, aceasta este simetrică și circulară. Cele două părți ale romanului, "Glasul pământului" și "Glasul iubirii", se completează reciproc, ilustrând cele două instincte dominante ale personajului principal. Capitolele sunt repartizate simetric și titlurile primului și ultimului capitol, "Începutul" și "Sfârșitul", subliniază ciclicitatea povestirii.

Stilul lui Liviu Rebreanu în "Ion" este caracterizat de simplitate și claritate. Naratorul adoptă o atitudine

Scanned with OKEN Scanner

obiectivă și prezintă evenimentele și personajele într-un mod realist. Dialogurile și descrierile contribuie la crearea unei atmosfere autentice și veridice.

În ansamblu, romanul "Ion" de Liviu Rebreanu rămâne una dintre cele mai importante și valoroase opere ale literaturii române. Prin portretizarea vieții rurale, a conflictelor sociale și a complexității umane, romanul captivază cititorii și oferă o perspectivă profundă asupra condiției umane și a societății în care trăim.

Ion - Caracterizare

Romanul "Ion" de Liviu Rebreanu, publicat în 1920, este o operă emblematică a literaturii interbelice din România. Personajul central, Ion Pop al Glanetașului, este un exponent al țăranului român și al pasiunii sale pentru pământul care a definit trupul și sufletul său.

Social, Ion reprezintă clasa țăranului sărac, care dorește cu ardoare să obțină pământ: "Toți flăcăii din sat sunt varietăți de Ion" (George Călinescu). Deși aparține acestei clase sociale, Ion se deosebește prin metodele pe care le folosește pentru a-și atinge scopul. El este prezentat ca un personaj tridimensional, cu trăsături contradictorii, și

Scanned with OKEN Scanner

este zugrăvit în diverse lumini, ceea ce oferă o impresie autentică și veridică.

Psihologia lui Ion gravitează în jurul instinctului posesiunii, care este trăsătura dominantă a personajului. Procesele interioare ale lui Ion sunt ușor de urmărit și se reflectă în acțiunile sale concrete. Personajul este inteligent, harnic, brutal, impulsiv și cinic, iar unele critici îl consideră un erou stendhalian cu o voință puternică, în timp ce alții îl descriu ca pe o brută "căreia șiretenia îi ține loc de deșteptăciune" (George Călinescu). În final, Ion poate fi perceput ca un personaj tragic, căruia i se potrivește definiția romanului realist ca "istorie a unui eșec" (Nicolae Manolescu).

Una dintre trăsăturile primordiale ale personajului este iubirea sa pentru pământul care l-a născut, pe care îl percepe ca pe o mamă și ca pe o proprietate care îi garantează succesul social. Într-o scenă memorabilă, în care Ion își vizitează noua proprietate, i se dezvăluie legătura ancestrală dintre țăran și pământ. Sărutarea pământului devine o experiență mistică și voluptuoasă pentru el.

Structura romanului "Ion" este simetrică și circulară. Cele două părți ale romanului, "Glasul pământului" și "Glasul iubirii", se completează reciproc, iar capitolele sunt repartizate în mod simetric. Titlurile primului și ultimului capitol, "Începutul" și "Sfârșitul", subliniază ciclicitatea

Scanned with OKEN Scanner

povestirii. Romanul prezintă două planuri narative, unul concentrat pe destinul lui Ion și celălalt pe destinul familiei Herdelea.

Modurile de expunere din roman îndeplinesc diverse funcții epice, cum ar fi fixarea coordonatelor spațio-temporale prin descriere, prezentarea dialogului pentru a susține veridicitatea și concentrarea epică.

Ion este un personaj memorabil, reprezentând omul legat de pământ și înfrânt de orgoliu. Finalul său este în mare măsură rezultatul acțiunilor sale, iar naratorul lasă deschisă posibilitatea unei continuări prin sugestia că Florica ar putea avea un copil care să fie al lui Ion.

În concluzie, personajul Ion din romanul lui Liviu Rebreanu este complex și fascinant, ilustrând atât aspecte sociale și psihologice ale condiției umane, cât și conflicte morale și trăsături caracteristice ale societății și timpului în care trăiește.

Ion – Relația dintre personaje – Ion și Ana

Romanul "Ion" de Liviu Rebreanu, publicat în 1920, prezintă viața rurală din perioada interbelică și ilustrează conflictul etern dintre clasele sociale, evidențiind

Scanned with OKEN Scanner

nedreptățile suferite de țărani în fața celor privilegiați. Personajul principal, Ion, devine un punct de referință în literatura română, deoarece prin intermediul său se explorează viața în mediul rural la începutul secolului al XX-lea.

Statutul social al lui Ion este cel al unui țăran sărac din zona Ardealului, iar pasiunea sa pentru pământ izvorăște din convingerea că acesta îi va aduce demnitate și respect în comunitate. El trăiește cu un complex de inferioritate puternic din cauza statutului său modest și își dorește cu disperare să schimbe această situație, indiferent de mijloacele folosite. Societatea din jurul său pune în prim-plan persoanele bogate, în timp ce cei săraci, lipsiți de pământ, sunt marginalizați, alimentând astfel obsesia lui Ion. Odată ce se căsătorește cu Ana și intră în posesia pământurilor lui Vasile Baciu, statutul său social se schimbă și devine un om bogat, dar aceasta nu îl salvează pe deplin în ochii societății, fiind considerat principalul vinovat pentru decăderea psihologică și morală a Anei.

Statutul psihologic al personajului este evidențiat prin modul său de gândire. Pe parcursul romanului, gândirea lui Ion se transformă treptat. El este dominat de dorința de a dobândi pământ și pune îmbogățirea mai presus de orice alt sentiment, renunțând la iubirea pentru Florica în favoarea oportunității de a-și mări averea. Cu toate acestea, Ion realizează în cele din urmă că fericirea

Scanned with OKEN Scanner

sufletească nu constă în bunurile materiale, ci în liniștea și împlinirea pe care o găsește alături de persoana iubită. Acest moment de conștientizare a valorii iubirii și adevăratei fericiri îl ajută să evolueze ca personaj.

Statutul moral al lui Ion este reliefat prin trăsăturile sale morale. El este caracterizat de hărnicie, ambiție și inteligență nativă. Deși Ion are calități pozitive, cum ar fi hărnicia și inteligența, el este și un personaj cu laturi negative, precum agresivitatea și violența. Alegerea sa de a-și urmări interesele materiale în defavoarea sentimentelor autentice îl conduce către o decădere morală și o neîmplinire sufletească.

Relația dintre Ion și Ana este ilustrată prin mai multe secvențe semnificative. În scena horei de duminică, Ion manifestă interes față de Ana prin gesturi tandre și sincere. Această scenă subliniază diferența de statut psihologic dintre cei doi, dar și atracția inițială pe care Ion o simte pentru Ana. Pe măsură ce povestea avansează, relația lor se deteriorează, iar Ion devine agresiv și violent cu Ana din cauza frustrărilor și a presiunii de a obține pământurile dorite. Această evoluție negativă a relației lor duce în cele din urmă la tragedie, cu sinuciderea Anei.

Romanul "Ion" abordează și conflictele sociale și interioare, precum lupta pentru pământ și alegerea între iubire și bogăție materială. Personajele sunt caracterizate

Scanned with OKEN Scanner

prin diferite mijloace, cum ar fi perspectiva altor personaje și gesturile, atitudinile și limbajul lor. În cadrul poveștii, se evidențiază lupta țăranilor săraci împotriva celor privilegiați și neînțelegerea socială între diferitele clase.

Prin romanul "Ion", Liviu Rebreanu reușește să redea mentalitatea oamenilor din mediul rural al secolului XX, dezvăluind modul în care obsesia pentru averi materiale poate influența relațiile umane și poate duce la decăderea morală și psihologică a individului.

Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război - Camil Petrescu – 1930

INTRODUCERE

Camil Petrescu a fost un mare si cunoscut poet, prozator și dramaturg interbelic modernist, **creator al romanului subiectiv în literatura română, adept al sincronismului lovinescian.** Acesta preia **tehnica memoriei involuntare** de la scriitorul francez Marcel Proust.

Romanul este publicat în **anul 1930**, într-o perioadă de efervescență culturală, când în literatura româna se manifestă două mari curente literare: Modernismul, promovat de criticul E. Lovinescu în revista și la cenaclul "Sburătorul" și Tradiționalismul manifestat în jurul revistei

Scanned with OKEN Scanner

"Gândirea" a lui Nichifor Crainic. Romanul se încadrează în Modernism prin autenticitate, substanțialitate, timp subiectiv, tehnica jurnalului, noul tip personaj și stilul anticalofil.

I. TRĂSĂTURI CURENTE

Autenticitatea derivă din folosirea persoanei I, conform concepției autorului: "Eu nu pot vorbi onest decât la persoana I". Romanul nu mai este un act de invenție, ci de cunoaștere și autocunoaștere, căci teatrul acțiunii se mută din planul exterior al faptelor către cel interior al conștiinței, opera având astfel aspectul unei confesiuni. Eroul, Ștefan Gheorghidiu, analizează reacțiile și cuvintele celorlalți, dar și propriile trăiri, ilustrând tipul intelectualului superior.

Timpul nu mai este cronologic, ci evenimentele sunt analizate în funcție de **memoria afectivă**. Naratorul folosește **analiza și autoanaliza** pentru a înțelege lumea și pentru a se elibera de trecut. În capitolul I, „La Piatra Craiului, în munte", în primăvara anului 1916, eroul se află pe front ca tânăr sublocotenent. Capitolele 2-5 reprezintă retrospectiva celor doi ani și jumătate de căsătorie (1914-1916), iar în ultimul capitol se revine în 1916, când eroul pleacă la Câmpulung în permisie, chemat acolo de soția sa, Ela. Cartea a II-a are la bază jurnalul de front al autorului din Primul Război Mondial ,, împrumutat cu amănunte cu tot eroului,,.

Tema o reprezintă condiția intelectualului superior ce trăiește două experiențe: iubirea și războiul. El crede în **dragostea absolută**, dar realitatea nu permite atingerea

Scanned with OKEN Scanner

acestui absolut. Eroul înțelege că drama colectivă a confruntării cu moartea în război este superioară dramei individuale.

II. SCENE TEMĂ

O prima scenă ilustrativă pentru tema este discuția de la popotă ce conturează noul tip de personaj și reprezintă stimulul exterior al memoriei involuntare. Se discută despre o știre conform căreia un bărbat care și-a ucis soția infidelă a fost achitat. Ofițerii emit păreri diferite, iar Ștefan Gheorghidiu așteaptă "cu suflet de slugă" un moment prielnic să ceară permisie. Refuzat, îi jignește pe superiori ("discutați mai bine ce vă pricepeți") și astfel își demască inadaptarea, dar și suferința interioară determinată de o dramă a geloziei. Pentru el "O iubire mare e mai curând un proces de autosugestie" și crede că "cei ce se iubesc au drept de viață și de moarte unul asupra celuilalt".

A două scenă reflectă punctul culminant al suferinței din dragoste, căci eroul bănuiește că Ela îl înșală cu domnul G. Ei pleacă la **Odobești** într-un grup mare, dar drumul și cele trei zile petrecute acolo devin un prilej de nesfârșită suferință. Ștefan analizează cu luciditate fiecare gest al Elei și îi conferă proporții catastrofale neputând suporta atenția pe care soția sa o acordă celuilalt. Ela face lucruri pe care Ștefan credea că ea le face doar pentru el. Întorși la București, ei se despart o vreme, apoi se împacă, iar personajul pleacă pe front voluntar, dezamăgit de atitudinea soției. El afirmă "n-am fost niciodată gelos, deși am suferit din cauza iubirii" și trăiește nu doar o dramă a iubirii, ci și una a cunoașterii, acceptând cu durere faptul că nu există iubire absolută. În final cei doi se despart definitiv,

Scanned with OKEN Scanner

nu pentru că are dovada trădării, ci pentru că nu o mai iubește.

III. ELEMENTE COMPOZIȚIE OPERĂ

Un prim element de compoziție este titlul deoarece el anticipează cele două teme ale romanului numit inițial "Proces-verbal de dragoste și război", titlu ce sugerează intenția autorului de a nota cu mare precizie faptele și trăirile în defavoarea laturii artistice (stil anticalofil). Titlul următor surprinde și ideea incertitudinii eroului exprimate prin repetiția cuvântului "noapte", dar și faptul că o experiență este depășită cu ajutorul celei de a doua. Războiul și iubirea sunt trăite la modul absolut; înțelegerea faptului că nu există o iubire perfectă atrage după sine o prăbușire sufletească a personajului. Războiul îl vindecă sufletește, căci devine conștient că drama colectivă este superioară celei individuale.

Un al doilea element este perspectiva subiectivă, „împreună cu", faptele fiind relatate la persoană I de către un narator intradiegetic, actorial, implicat în acțiune ca personaj. Focalizarea este internă și ilustrează unicitatea perspectivei. Ștefan Gheorghidiu, personajul narator, un alter ego al autorului, filtrează realitatea prin propria conștiință în căutarea unor certitudini și manifestă ironie la adresa societății burgheze. El este, așa cum afirma G. Călinescu „un filozof într-o lume de neștiutori de carte care îl păcălesc și îi fură o parte din avere", „un inadaptat superior, hipersensibil și orgolios, aflat în căutarea absolutului".

Scanned with OKEN Scanner

În concluzie, tema și viziunea sunt redate din perspectiva intelectualului superior, un analist lucid al realității ce consideră că "luciditatea nu omoară voluptatea, ci o sporește". Naratorul utilizează tehnici de analiză psihologică precum fluxul conștiinței, introspecția, monologul interior, tehnici moderne ce conferă autenticitate romanului.

Caracterizarea lui Gheorghidiu

Romanul "Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" al lui Camil Petrescu răspunde dorinței lui Eugen Lovinescu de înnoire a romanului românesc interbelic prin diverse aspecte inovatoare.

Una dintre inovațiile aduse de acest roman este inspirația citadină a subiectului. Acțiunea se desfășoară în mediul urban, în București, și explorează viața intelectualilor și a elitelor sociale. Acest aspect reprezenta o noutate în literatura română de la acea vreme, care era dominată de descrieri ale vieții rurale sau așezărilor tradiționale.

Perspectiva narativă unică și subiectivă este o altă caracteristică inovatoare a romanului. Protagonistul, Ștefan Gheorghidiu, este în același timp naratorul autodiegetic al poveștii. El ne oferă o perspectivă subiectivă asupra

Scanned with OKEN Scanner

evenimentelor și ne dezvăluie trăirile și gândurile sale intense. Această abordare narativă conferă romanului o profunzime și o intimitate aparte.

Memoria afectivă reprezintă un alt element inovator în structura romanului. Ștefan Gheorghidiu rememorează în detaliu etapele poveștii sale de dragoste și de război. El explorează amintirile și emoțiile asociate acestor evenimente, oferindu-ne o imagine vie a trecutului său și a impactului acestuia asupra prezentului.

Romanul abordează și o dublă accepție a timpului, subiectiv și obiectiv. Timpul subiectiv se referă la experiența personală a personajului și la modul în care el resimte și percepe trecerea timpului. Timpul obiectiv se referă la contextul istoric al acțiunii, în cazul de față Primul Război Mondial și perioada interbelică. Această dublă perspectivă temporală adaugă complexitate și profunzime romanului.

Autenticitatea este un alt aspect inovator al romanului. Personajul principal, Ștefan Gheorghidiu, este prezentat ca un intelectual intransigent și inadaptat care luptă pentru autenticitate și respinge falsitatea și meschinăria societății în care trăiește. Romanul explorează dilemele și conflictele morale ale personajului, aducând în prim-plan lupta sa pentru valorile și principiile sale.

Scanned with OKEN Scanner

Romanul se încadrează într-un curent anticalofil, reușind să evite artificialitatea limbajului și a convențiilor literare tradiționale. Stilul său este caracterizat de o analiză subtilă a trăirilor și emoțiilor personajelor, de autenticitate și de o atenție deosebită acordată introspecției și autoanalizei.

Tema principală a romanului este condiția intelectualului însetat de absolut într-o societate inferioară. Prin personajul lui Ștefan Gheorghidiu, autorul explorează lupta acestuia pentru găsirea sensului vieții și a valorilor autentice într-un context social compromis. Romanul pune accent pe dilemele morale, pe căutarea identității și pe transformarea personajului într-o călătorie interioară.

În concluzie, romanul "Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" se remarcă prin inspirația citadină a subiectului, perspectiva narativă unică, memoria afectivă, dubla accepție a timpului, autenticitate, luciditate și autoanaliză, precum și prin abordarea temei condiției intelectualului într-o societate inferioară. Acest roman a adus o contribuție semnificativă la înnoirea romanului românesc interbelic și a rămas unul dintre cele mai importante și apreciate opere ale literaturii române.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Eseu Relația dintre personaje: Ștefan Gheorghidiu și Ela

Camil Petrescu, aderând la ideile lui Eugen Lovinescu privind modernizarea literaturii române, susținea că literatura trebuie să se sincronizeze cu psihologia și filosofia epocii, dar și cu celelalte domenii de cunoaștere. În romanul său "Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război", publicat în perioada interbelică în anul 1930, Camil Petrescu explorează o temă centrală reprezentată de drama intelectualului lucid, dornic de cunoaștere și de experiențe absolute, într-o societate limitată și coruptă.

Romanul se remarcă prin abordarea subiectivă și analiza psihologică a personajelor, fiind considerat un roman al experienței. Un element semnificativ al structurii sale este tema iubirii, în special în prima parte a romanului, în care este prezentată experiența iubirii conjugale dintre cei doi protagoniști, Ștefan Gheorghidiu și Ela.

Modalitatea de caracterizare a personajelor se realizează prin caracterizare directă, făcută de celelalte personaje, și prin autocaracterizare, în cazul personajului principal, Ștefan Gheorghidiu. De asemenea, caracterizarea indirectă se realizează prin vorbele, faptele și

comportamentul personajelor și prin relația acestora cu celelalte personaje.

Perspectiva narativă este subiectivă, nararea fiind realizată la persoana I, de către naratorul personaj, Ștefan Gheorghidiu. Această perspectivă unică conferă romanului o viziune particulară și intimă asupra evenimentelor, iar cititorul are acces la informațiile și gândurile personajului narator.

Din punct de vedere social, personajul principal, Ștefan Gheorghidiu, este la început un tânăr student la Filosofie, iar căsătoria lui cu Ela, studentă la Litere, îi conferă o viață modestă, dar boemă, în care sunt foarte fericiți. Totuși, atunci când Gheorghidiu primește o moștenire de la un unchi bogat, viața lor suferă o schimbare dramatică. Ela este atrasă de lumea mondenă și a afacerilor, în timp ce Gheorghidiu rămâne un inadaptat social, neputând face compromisurile cerute de societatea în care ajunge.

Din punct de vedere moral, personajul principal reprezintă tipul intelectualului, având trăsături precum inteligența, orgoliul, simțul onoarei și al dreptății. Ela, pe de altă parte, este caracterizată prin bunătate, generozitate și inteligență.

Din punct de vedere psihologic, Gheorghidiu este bine individualizat prin intermediul monologului interior și

Scanned with OKEN Scanner

a tehnicilor moderne precum introspecția, retrospecția și memoria involuntară. Este un personaj analitic, reflexiv, hipersensibil și lucid. Ela, în schimb, nu este individualizată psihologic, fiind percepută mai mult din perspectiva naratorului personaj sau a celorlalte personaje.

În ceea ce privește relația dintre cele două personaje, aceasta se degradează treptat deoarece, în fond, ei nu se cunosc cu adevărat, căsătorindu-se într-un mod precipitat. Pentru Gheorghidiu, Ela reprezintă doar o imagine ideală a propriilor aspirații, iar după căsătorie nu ea se schimbă, ci modul în care el o percepe. Atunci când își dă seama că a făcut o alegere greșită, este capabil să încheie legătura conjugală și să fie deschis pentru noi experiențe de viață.

Astfel, romanul "Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" de Camil Petrescu se încadrează în curentul modern al literaturii române, sincronizându-se cu psihologia și filosofia epocii și explorând drama intelectualului într-o societate limitată și coruptă. Acest roman analitic, subiectiv și de analiză psihologică a rămas o operă importantă în literatura română.

Scanned with OKEN Scanner

Enigma Otiliei - George Călinescu – 1938

Cuprinsă între 1918 şi 1939, **perioada interbelică** se evidenţiază în literatură printr-o deosebită dezvoltare a romanului. În cadrul **"secolului romanului"**, proza este caracterizată prin coexistenţa tendinţelor moderniste, ce domină epoca, cu cele tradiţionaliste.

George Călinescu considera că literatura trebuie să fie în legătură directă cu "sufletul uman", abordând astfel realismul clasic("A procedat clasic, după metoda balzaciană a faptelor concrete, a experienţei comune"-Pompiliu Constantinescu), depăşind acest program estetic prin introducerea elementelor de modernitate.

Publicat în anul 1938, "Enigma Otiliei" este un **roman**(al doilea dintre cele patru scrise în total), specie a genului epic, în proză, de mari dimensiuni, cu acţiune complexă şi complicată, desfăşurată de obicei pe mai multe planuri narative, la care participă un număr mare de personaje.

Caracterul acestuia ilustrează mai multe tipare : **clasic şi obiectiv**, prin perspectiva narativă; **realist, balzacian**, prin temă, veridicitate, personajele "tipice în împrejurări tipice", tehnica detaliului semnificativ folosită în descrieri, **monografic sau social** prin aspectele lumii urbane înfăţişate, şi **interbelic** prin perioada în care este încadrat; **de sinteză estetică**, prezentând şi elemente **moderniste**- naturalismul, constând în interesul

Scanned with OKEN Scanner

pentru alienare şi senilitate, motivate prin ereditate şi mediu şi tehnicile moderne de caracterizare(comportamentismul, pluriperspectivismul-reflectarea poliedrică sau tehnica oglinzilor paralele) şi **romantice**- prin gruparea antitetică a personajelor(de exemplu, Moş Costache şi Pascalopol) şi analiza sentimentului erotic sau descrierea Bărăganului.

Ca **surse de inspiraţie**, se remarcă un pasaj de un umor macabru din ceea ce se speculează a fi ori un jurnal personal ori aparţinând unei alte persoane, în care este amintită moartea unei mătuşi pe nume Tinca şi urmările acestui fapt. De asemenea, motivul orfanului este inspirat din propria copilărie, el fiind adoptat la 8 ani de familia Călinescu. Chipul Otiliei este preluat tot din viaţa personală, aparţinând unei verişoare, în vreme ce istoricii literari au sesizat o serie de asemănări intelectuale şi fizice între Felix şi autor.

Tema relevă caracterul balzacian şi citadin al lucrării.

Scriitorul este interesat de problematica balzaciană, abordând motive literare precum paternitatea şi moştenirea. Aceasta este o frescă socială întrucât conţine o imagine amplă a societăţii bucureştene de la începutul secolului al XX-lea, ce reprezintă un fundal în cadrul căruia are loc maturizarea tânărului Felix Sima, care, înainte de a putea clădi o carieră, trăieşte experienţa iubirii şi a relaţiilor de familie (bildungsroman). De asemenea, este abordată

Scanned with OKEN Scanner

tema iubirii, de factură romantică şi cea a dezagregării personalităţii, modernă.

Viziunea este realistă, oferind în detaliu experienţe verosimile din viaţa burgheziei bucureştene, accentuând diferenţa dintre aparenţă şi esenţă, în afară de Felix şi Otilia, toate celelalte personaje dorind să pară ceea ce nu sunt.

La nivel morfologic, **titlul** este constituit dintr-un substantiv comun articulat căruia îi este subordonat un substantiv propriu în cazul genitiv,ce denumeşte personajul feminin, eponim, al romanului, revelând fascinaţia lui Felix pentru misterul Otiliei. Titlul iniţial, modificat din motive editoriale, "Părinţii Otiliei", ilustra motivul balzacian al paternităţii, dat fiind faptul că fiecare dintre personaje are oarecare aport la soarta orfanei Otilia, luând locul figurilor parentale.

Perspectiva narativă este obiectivă, cu o viziune "dindărăt" şi un narator omniscient şi omniprezent ce relatează la persoana a III-a. Naratorul se ascunde în spatele diverselor măşti, fapt dovedit prin limbajul uniformizat(de exemplu, personajul-reflector Felix Sima, prin intermediul căruia sunt prezentate alte personaje). Modul principal de expunere este naraţiunea, ce se îmbină cu descrierea şi dialogul.

În ceea ce priveşte **contextul spaţio-temporal**, reperele sunt fixate încă din incipit: temporal- "într-o seară de la începutul lui iulie 1909" şi spaţial- strada Antim din Bucureşti, casa lui moş Costache Giurgiuveanu. Acţiunea se

Scanned with OKEN Scanner

desfăşoară într-un interval de aproape trei ani, încheindu-se primăvara, în martie.

Există două tipuri principale de **conflicte** în romanul "Enigma Otiliei" , şi anume **interior** şi **exterior**. Conflictul central este exterior, de natură socială, declanşat de moştenirea lui moş Costache, a cărui avere se cuvine fiicei sale vitrege, Otilia Mărculescu, dar care se manifestă pe de o parte prin ostilitatea Aglaei împotriva orfanei şi pe de altă parte prin dezbinarea familiei Tulea, cauzată de interesul lui Stănică Raţiu pentru a obţine zestrea ca soţ al Olimpiei. Conflictul erotic, deopotrivă exterior, are loc între Felix Sima şi Leonida Pascalopol pentru iubirea Otiliei. Conflictele interioare sunt cel al lui Felix între terminarea studiilor şi iubirea pentru Otilia, al lui Pascalopol, privitor la sentimentele faţă de tânără şi al Otiliei dintre iubirea ideală promisă de Felix şi viaţa fără griji alături de Pascalopol.

Ca **structură,** romanul este alcătuit din douăzeci de capitole. Acţiunea este construită pe mai multe **planuri narative**, care urmăresc destinul unor personaje, prin acumularea de detalii, spre exemplu cel al lui Felix, al Otiliei, al clanului Tulea sau al lui Stănică Raţiu. Există două planuri narative principale, unul privind burghezia secolului al XX-lea şi unul al formării unui tânăr intelectual. Primul urmăreşte lupta dusă de clanul Tulea pentru obţinerea moştenirii lui Costache Giurgiuveanu şi înlăturarea Otiliei, iar al doilea prezintă destinul tânărului Felix Sima care, rămas orfan, vine la Bucureşti pentru a studia medicina. Acesta trăieşte prima sa experienţa erotică, sinceră şi

Scanned with OKEN Scanner

profundă, faţă de Otilia, simţindu-se derutat de atenţia pe care aceasta i-o acordă lui Pascalopol.

Incipitul romanului fixează reperele spaţio-temporale, prezentând totodată şi personajele principale şi sugerând în această manieră conflictul. **Finalul** este închis prin rezolvarea conflictului şi este urmat de un **epilog**. **Simetria** acestuia cu începutul se realizează prin descrierea străzii și a casei lui Costache Giurgiuveanu din perspectiva lui Felix, în două momente diferite ale existenței sale (în adolescență și aproximativ zece ani mai târziu, "după război"). Romanul se încheie cu aceeași replică a unchiului său: "nu-nu-stă nimeni aici, nu cunosc", amintită de Felix.

Fiind o operă narativă, **acţiunea este structurată pe momentele subiectului. Expoziţiunea** este realizată prin fixarea acţiunii în timp şi spaţiu, în manieră balzaciană. Strada, dar şi casa lui moş Costache sunt descrise minuţios, prin prezentarea detaliilor arhitecturale. Starea precară a locuinţei sugerează unele trăsături ale proprietarului, printre care incultura, zgârcenia şi delăsarea. Felix este întâmpinat într-un mod bizar de moş Costache, ce pretinde că nu-i cunoaşte identitatea şi de verişoara sa, Otilia. Scena de familie la care Felix, după ce este prezentat de Otilia, asistă din umbră, are rolul de a configura **intriga**, şi anume lupta pentru moştenire, căreia i se adaugă intriga erotică, odată cu apariţia tânărului Felix.

Scanned with OKEN Scanner

Desfăşurarea acţiunii urmează liniile sugerate de scena iniţială la care Felix asistă în casa lui moş Costache. Pascalopol, un aristocrat rafinat, îi face, cu discreţie, curte Otiliei, fiica dintr-o căsătorie nelegalizată a lui Giurgiuveanu, care o iubeşte cu adevărat, dar amână mereu întocmirea unui act de zestre menit să-i asigure un viitor independent, cu speranţa, hrănită de zgârcenia lui bolnăvicioasă, că se va mărita cu bogatul Pascalopol. Otilia este privită cu duşmănie de sora lui Giurgiuveanu, Aglae, căsătorită cu Simion Tulea, un soţ aproape alienat. Ea vede în Otilia un adversar în bătălia ei pentru moştenirea averii fratelui, care i-ar putea asigura un viitor matrimonial Auricăi, fiica sa nemăritată. Averea lui Giurgiuveanu este pândită şi de către ginerele Aglaei, Stănică Raţiu, avocat, căsătorit cu fata cea mare a Aglaei, Olimpia. Apariţia lui Felix adânceşte conflictele. Felix, care se îndrăgosteşte de Otilia, devine un rival pentru Pascalopol, care intuieşte că nu poate concura cu tinereţea noului venit. Felix se dovedeşte naiv şi ratează şansa de a se apropria pe Otilia, sincer îndrăgostită de el. În paralel, este evocată viaţa sărăcăcioasă şi mizeră a studenţilor, prin intermediul lui Weissmann, un coleg de facultate al lui Felix.

Punctul culminant al acţiunii îl constituie momentul în care moş Costache se îmbolnăveşte şi, la al doilea atac de apoplexie, este jefuit de către Stănică Raţiu, care îi şi provoacă moartea atunci când îi smulge banii de sub salteaua pe care zace.

Scanned with OKEN Scanner

Deznodământul vine în mod previzibil. Aglae moştenind casa fratelui, o alungă pe Otilia, care se căsătoreşte cu Pascalopol. Felix îşi urmează destinul şi devine un medic cunoscut, profesor universitar şi familist. Finalul naraţiunii se constituie ca un epilog, proiectând dramele individuale pe fundalul marii drame a Primului Război Mondial, când Felix, medic militar, îl întâlneşte, într-un tren cu răniţi, pe Pascalopol, de la care află că i-a redat Otiliei libertatea.

Pentru caracterizarea personajelor, autorul alege tehnica balzaciană a descrierii mediului şi fizionomiei, din care se deduc trăsăturile de caracter. Acestea sunt prezentate în mod direct de către narator sau în mod indirect, trăsăturile reieşind din fapte şi relaţiile dintre acestea.Portretul balzacian porneşte de la caracterele clasice, cărora realismul le conferă dimensiune socială şi psihologică. Se remarcă astfel tipologii precum avarul- moş Costache, fata bătrână- Aurica, dementul senil- Simion, debilul mental- Titi, arivistul- Stănică Raţiu, aristocratul rafinat- Pascalopol.

Otilia Mărculescu este personaj principal şi eponim al romanului, întruchipare a feminităţii enigmatice, a sufletului indescifrabil. Este studentă la Conservator, fapt ce motivează atitudinea sa. Portretul său este realizat prin tehnici moderne, fiind prezentată prin comportamentism (fapte, gesturi, replici), căruia i se adaugă pluriperspectivismul, conferind ambiguitate personajului. Îi este alcătuită o caracterizare complexă şi contradictorie, ea fiind fetiţa cuminte pentru moş Costache, "admirabilă,

Scanned with OKEN Scanner

superioară" pentru Felix, "cu un temperament de artistă" pentru Pascalopol, "o stricată" pentru Aglae.

Felix Sima este tipologizat ca personaj principal, rotund, dinamic, fiind tipul intelectualului naiv. Este pur şi desăvârşit, fiind surprins în evoluţie, cunoscând iubirea pentru prima dată. Destinul său este împlinit după depăşirea crizei erotice, reuşind să-şi consolideze o carieră în medicină. Autocaracterizarea arată ambiţia personajului şi optimismul- "Voi fi ambiţios, nu orgolios", ce-l ghidează în îndeplinirea scopului.

Stilul abordat este unul sobru, impersonal, obiectiv,caracterizat prin precizia notaţiei şi observaţiei, cu fraze ample cu multe determinări ce alternează cu fraze scurte, concise. **Limbajul** este bogat în neologisme("juvenilă","bizar", "volubil") şi este modificat în funcţie de personaj, reprezentând un mijloc de caracterizare. De exemplu, limbajul lui moş Costache este alterat de vârsta şi condiţia sa "Nu-nu-nu ştiu..." "A-a-are!".

Astfel, viziunea autorului este tipic realistă, evidenţiind fidel cu realitatea problematica dorinţei de înavuţire în societatea burgheză tentaculară, care este una fatală stabilităţii omului, deoarece devine o obsesie pentru acesta, fapt evidenţiat de conflictul ivit în familia Tulea. De asemenea, Călinescu notează cunoaşterea prin Eros drept necesară pentru progresul individului, având ca argument evoluţia lui Felix.

În concluzie, opera "Enigma Otiliei" este un roman interbelic, dată fiind poziţionarea acestuia în istorie, de factură obiectivă, realistă, balzaciană, însă cu elemente

Scanned with OKEN Scanner

moderne şi romantice, ce surprinde prin tematica sa lumea burgheziei din capitală la începutul secolului al XX-lea, evidenţiindu-se în acest context prin motivul moştenirii sau al paternităţii şi prin tema iubirii.

Costache Giurgiuveanu - Caracterizare - Enigma Otiliei

Costache Giurgiuveanu este un personaj central din romanul psihologic "Enigma Otiliei" de George Călinescu. El ocupă un loc important în societatea burgheză bucureșteană a începutului secolului al XX-lea și este prezentat ca un bărbat în vârstă, bogat și respectat, cu un statut social înalt. Din punct de vedere psihologic, Costache este un personaj complex, care ascunde adânci trăiri și dileme morale.

Prima scenă în care se evidențiază o trăsătură importantă a lui Costache Giurgiuveanu este cea din momentul în care primește scrisoarea de la fratele său, licuriciul, prin intermediul căreia este anunțat că are o fiică nelegitimă, Otilia. Această scenă dezvăluie latura morală a personajului și dilema cu care se confruntă. Costache se simte responsabil față de Otilia și este preocupat de soarta acesteia. El se confruntă cu o alegere dificilă între dorința de a-și recunoaște fiica și de a o integra în familia sa și teama de a-și afecta statutul social și reputația în societatea în care trăiește. Această scenă ilustrează conflictele

Scanned with OKEN Scanner

interioare ale personajului și contribuie la construirea complexității sale.

O altă scenă semnificativă este cea în care Costache îi face propunerea de căsătorie Otiliei. În această scenă, el își dezvăluie latura sentimentală și afecțiunea față de fiica sa nelegitimă. Cu toate că îi recunoaște originile, Costache își exprimă dorința de a o avea alături și de a-i oferi o viață mai bună. Această secvență subliniază evoluția personajului, de la o atitudine inițială de îndoială și nehotărâre în privința acceptării Otiliei în familie, la o dorință sinceră de a-i oferi sprijin și protecție.

Un element de structură semnificativ pentru construcția personajului Costache Giurgiuveanu este incipitul romanului. În primele pagini, se fac referiri la statutul social și la reputația lui Costache în societate. De asemenea, se subliniază obsesia sa pentru averea și bunurile materiale, care reprezintă o parte importantă a identității sale. Aceste detalii contribuie la crearea unei imagine complexe a personajului și la conturarea unor trăsături de caracter.

Un alt element semnificativ este tehnicile de caracterizare indirectă utilizate de autor. Costache Giurgiuveanu este prezentat în mod indirect prin intermediul relațiilor și dialogurilor sale cu ceilalți personaje. Caracterul său este dezvăluit prin vorbele,

Scanned with OKEN Scanner

acțiunile și reacțiile celorlalte personaje în interacțiunea cu el. De exemplu, Olimpia și Aurica îl descriu ca fiind avar și interesat doar de bani, în timp ce Felix îl percepe ca un bărbat puternic și respectabil. Aceste caracterizări indirecte contribuie la adâncimea și complexitatea construcției personajului.

În concluzie, Costache Giurgiuveanu din romanul "Enigma Otiliei" este un personaj complex, cu un statut social înalt și cu dileme morale puternice. Scenele în care se evidențiază trăsăturile sale, precum și elementele de structură și tehnicile de caracterizare utilizate în construcția personajului, contribuie la realizarea unei imagini bogate și adânci a acestuia.

Relația dintre Costache Giurgiuveanu și Otilia este unul dintre aspectele centrale ale romanului psihologic "Enigma Otiliei" de George Călinescu. Această relație se dezvoltă și evoluează pe parcursul romanului, oferind o perspectivă interesantă asupra dinamicii dintre cei doi personaje.

Costache Giurgiuveanu este un bărbat bogat, în vârstă și respectat în societatea burgheză bucureșteană a începutului secolului al XX-lea. El primește o scrisoare prin care află că are o fiică nelegitimă, Otilia, rezultată dintr-o aventură trecută. Deși la început este șocat și ezitant,

Scanned with OKEN Scanner

Costache începe să se implice în viața Otiliei și să îi ofere sprijinul său.

Otilia, pe de altă parte, este o tânără frumoasă și inteligentă, care provine dintr-un mediu modest. Ea este o fire sensibilă și contemplativă, iar întâlnirea cu Costache îi schimbă viața într-un mod semnificativ. Otilia se străduiește să îl facă mândru pe tatăl ei și să câștige aprobarea sa, chiar dacă acesta o tratează cu o anumită distanță și rezervă.

Relația dintre Costache și Otilia poate fi caracterizată ca fiind una complexă și plină de contradicții. În ciuda originii sale nelegitime, Otilia îl iubește și admiră pe Costache, încercând să obțină afecțiunea și recunoașterea sa. Totuși, Costache este confruntat cu dileme morale și se teme că acceptarea Otiliei în familia sa ar putea afecta statutul său social și reputația în societate.

Una dintre scenele care ilustrează relația lor este momentul în care Costache îi face propunerea de căsătorie Otiliei. În această scenă, Costache își dezvăluie latura sentimentală și îi exprimă afecțiunea sa pentru fiica sa nelegitimă. Cu toate acestea, el rămâne încă rezervat și distant în ceea ce privește integrarea completă a Otiliei în familia sa. Această scenă evidențiază lupta internă a lui Costache și dorința sa de a o proteja pe Otilia, dar și teama sa de a-și pune în pericol statutul social.

Scanned with OKEN Scanner

O altă scenă semnificativă este momentul în care Costache primește scrisoarea de la fratele său, licuriciul, care îl anunță despre existența Otiliei. În această scenă, emoțiile și conflictele interioare ale lui Costache sunt evidențiate în mod clar. El se simte responsabil față de Otilia, dar în același timp se teme de implicațiile pe care aceasta le-ar putea avea asupra vieții sale. Această scenă dezvăluie vulnerabilitatea și complexitatea personajului și oferă o perspectivă mai amplă asupra relației lor.

În concluzie, relația dintre Costache Giurgiuveanu și Otilia în romanul "Enigma Otiliei" este una plină de tensiuni și contradicții. Costache se confruntă cu dileme morale și temeri legate de statutul său social, în timp ce Otilia încearcă să obțină acceptarea și afecțiunea tatălui său. Această relație complexă adaugă profunzime și subtilitate romanului și explorează teme precum identitatea, iubirea și moralitatea într-un context social și familial.

Scanned with OKEN Scanner

Tema și viziunea despre lume „Morometii" de Marin Preda

Marin Preda este un mare scriitor roman care si-a desfasurat activitatea dupa cel de-al doilea razboi mondial. In 1942 debuteaza cu schita "Parlitu" in ziarul "Timpul".Printre romanele scrise de al se numara:"Morometii"(vol I in 1955 si vol II in 1967), "Risipitorii"(1962), "Intrusul"(1968), "Marele singuratic"(1972), "Delirul"(1975), "Cel mai iubit dintre pamantani" in trei volume (1980).

Unul dintre cele mai apreciate romane este "Morometii", un roman scris sub concesia regimului comunist.Teme principala a operei lui Marin Preda este cea rurala, reprezentata de satul romanesc din Campia Dunarii, ilustrat prin familie, taranime si drama ei istorica, satul supus zguduitoarelor prefaceri ale istoriei, relatia individului cu istoria, dragostea, comunicarea umana, demnitatea. De la "Ion" al lui Rebreanu nu se mai scrisese un roman atat de puternic despre viata taraneasca. Valoarea de exceptie a romanului "Morometii" consta in densitatea epica, in profunzimea psihologica si in problematica inedita a satului romanesc anta si postbelic, surprins la raspantia dintre doua orientari sociale.

Volumul I al romanului "Morometii" apare in 1955, Marin Preda documentandu-se si gandind indelung (de prin 1948) la "universul" pa care il va crea. Crezul literar al

Scanned with OKEN Scanner

autorului s-ar putea rastrange semnificativ in fraza cu care incepe romanul "Marele singuratic":"Un taran daca vine la Bucuresti, tot taran cauta".

STRUCTURA, COMPOZITIA SI PROBLEMATICA ROMANULUI

Romanul cel mai important al lui Marin Preda este anticipat si pregatit de o serie de nuvele care fac parte din volumul "Iintalnirea din Pamanturi":"Dimineata de iarna", "O adunare linistita","In ceata". Schita nucleu in jurul careia se construieste romanul, schita "Salcamul" nu a fost inclusa in volumul de debut.

"Morometii" contine povestea unei familii de tarani din Campia Dunarii, surprinsa in fazele unei destramari simbolice, intinse pe parcursul unui sfert de secol.

Din incipitul romanului este prezentat un cronotop bine individualizat. Actiunea este plasata cu trei ani inainte de incepera celui de-al doilea razboi mondial (1937), in judetul Teleorman, intr-un sat din "Campia Dunarii", Silistea-Gumesti, (satul in care s-a nascut M. Preda), intr-o perioada in care "timpul avea cu oamenii nesfarsita rabdare", iar viata taranilor "se scurgea aici fara conflicte mari". Axa fundamentala a romanului o constituie ideea timpului care, ingaduitor cu oamenii la inceputul operei, revine simetric in final, rasturnand imaginea "vietii tihnite", intrucat "timpul nu mai avea rabdare". Prezenta timpului, care devine un personaj al romanului asemanator drumului

Scanned with OKEN Scanner

din romanul lui Rebreanu "Ion", atat in incipit cat si in final confera circularitate romanului. "Morometii" se bazeaza pe relatia omului cu timpul, a umanitatii cu istoria, la raspantia unei epoci, cand societatea se afla sub presiunea unor evenimente zguduitoare.Autorul contureaza imaginea dramatica a satului romanesc surprins in tragismul evenimentelor ce vor sparge tiparele existentei sale srtavechi, prin disparitia taranimii traditionale, a clasei sociale fundamentale aflate in declin si supusa destramarii de catre istorie.

Actinea volumului I se desfasoara de la inceputul pana la sfarsitul verii, interval ce poate fi structurat in trei mari episoade epice:
– Prima treime cuprinde fapte din viata familiei Moromete si a satului, ce se petrece de sambata seara pana duminica noaptea, adica de la intoarcerea Morometilor de la camp pana la fuga Polinei Balosu cu Birica
– Al doilea episod ilustreaza cele mai importante momente din viata satului: plata "fonceirii", secerisul
– Ultimul episod prezinta confilctul dintre Ilie Moromete si fiii sai, care fugisera la oras cu caii si cu oile, lasand familia fara mijloace zilnice de trai. Sunt prezentate succint evenimentele petrecute pana la sfarsitul acelei veri.

Planurile de actiune sunt paralele, destinele familiilor nu se intersecteaza si nu se determina reciproc, asa cum se intampla in "Ion" al lui Rebreanu. Exista aici un plan al familiei Moromete, care este centrul intregii naratiuni si un plan alcelorlalte destine si familii din sat, care evolueaza paralel.

Scanned with OKEN Scanner

SCENE ANTOLOGICE ALE ROMANULUI

Tehnica narativa folosita de Marin Preda este cea a decupajului, scriitorul "decupeaza" scene semnificative din viata taranilor..Scenele sunt autologice (relevante). Tehnica e asemanatoare cu cea a lui Marcel Proust, care alcatuieste o colectie de texte ordonata dupa o anumita tematica, in cazul de fata viata taranului.

Romanul incepe cu intoarcerea de la camp a familiei Moromete, naratorul avand nesfarsita rabdare, oprindu-se asupra fiecarui amanunt, replica sau gest, construind o scena monumentala – aceea a cinei – cu o simplitate desavarsita a miscarii personajelor, ce se deruleaza dupa o ordine prestabilita, dupa un cod ancestral.

Familia Moromete este numeroasa, alcatuita din copii proveniti si din alte casatorii, este o "familie hibrida", generatoare de conflicta in interiorul ei, "prin ignorarea realitatilor sufletesti individuale"(M. Ungheanu):Ilie Moromete, tatal, cu zece ani mai mare decat sotia sa, Catrina, venise in aceasta a doua casnicie cu trei baieti, Paraschiv, Nila si Achim, carora li se adaugasera in urma acestei casnicii doua fete, Tita si Ilinca si un baiat, Niculae, mezinul de doisprezece ani.

Morometii se afla la cina, stransi "in tinda", in jurul unei mese mici joase si rotunde, "pe niste scaunele cat palma", asezati "unul langa altul, dupa fire si neam". Cei trei frati vitregi stateau spre parte dinafara a tindei, "ca si

Scanned with OKEN Scanner

cum ar fi fost gata in orice clipa sa se scoale de la masa si sa plece", in partea dinspre vatra, aproape de oalele cu mancare statea "intotdeauna" Catrina, avand langa ea pe Niculae, pe Ilinca si pe Tita, "copii facuti cu Moromete". Autoritatea capului familiei este sugerata inca de acum, deoarece "Moromete statea parca deasupra tuturor", veghindu-si familia, stapanind "cu privirea pe fiecare". Morometii stransi in jurul mesei, dominati de un tata autoritar par incremenirea unei vechi randuieli. Cina lor este un ecou peste milenii al ceremonialului unei familii gentilice, iar Moromete este asemanat unui pater familiae.

Atmosfera este tensionata, fiecare din membrii sai avand nemultumiri ce mocnesc. Principalul confilict este intre Catrina si cei trei fii vitregi, apoi intre Moromete si fiul sau Niculae, care ar fi vrut sa se duca la scoala sa invete, insa tatl sau il trimitea cu oile la pascut pentru ca "alta treaba nu avem noi acuma! Ne apucam sa studiem". Alt conflict se naste intre Moromete si sotia sa, deoarece Catrina revendica, din ce in ce mai insistent, un pogon de pamant pe care Moromete il vanduse din lotol ei, in timpul foameti de dupa primul razboi mondial. Moromete ii promisese in schim ca ii va face acte pe casa, ca ea sa nu ramana "pe drumuri". Baietii cei mari se afla in conflict cu tatal lor, deoarece acesta "nu face nimic, sta toata ziua", iar pe ei ii scoala cu noaptea in cap sa plece la munca si nu-i slabeste toata ziua cu ordine si porunci. Il acuza ca nu e in stare de nimic, pe cand "altii, ca alde Balosu" stiu sa castige bani din vanzarea produselor la munte. Datoriile la banca, plata "fonciirii"si traiul zilnic al unei familii numeroase il sufoca pe Moromete, care trebuie sa se descurce cumva

Scanned with OKEN Scanner

fara sa vanda din pamant. Se hotareste sa vanda salcamul din curte lui Tudor Balosu, desi salcamul "strajuia prin inaltimea si coroana lui stufoasa toata partea aceea a satului", ca simbol al trainiciei si al stabilitatii satului.

Taierea salcamului este o alta scena memorabila a romanului atat prin maiestria constituirii din detalii ce se aduna progresiv, prin cuvinte expresive, dar si prin simbolistica dramatica, aceasta fiind primul semn sl declinului familiei Moromete, dar si al satului traditional, ramas parca fara aparare:"...acum totul se facuse mic. Gradina, caii, Moromete insusi aratau bicisnici. Cerul deschis si campia napadeau imprejurimile". Salcamul , simbol al renasterii si al nemuririi, e legat de valorile religioase, element de legatura intre cer si pamant. Este de asemeneae un simbol al centrului, un axis mundis, avand rol ocrotitor asupra familiei Moromete, dar si asupra satului intreg. Salcamul este prezentat in mai multe ipostaze, prin referire la anumite anotimpuri. Lui Nila nu-l vine sa creada ca trebuie sa renunte la ceea ce insemna locul copilariei sale , la copacul care le era prieten si primavara, cand copii se urcau in el sa-l manance florile si iarna, cand jucau "mija" pe langa el, imbratisandu-l cu sau fara voie.

Personajele care participa la aceast episod sunt Ilie Moromate, personajul principal al romanului si fiul sau Nila. Ca personaj simbolic participa salcamul, prin simpla sa prezenta si impotrivire. Fara nici o explcatie Ilie Moromete isi trezeste fiul. Scena are loc in gradina familiei, cand

Scanned with OKEN Scanner

"zorile se albeau" si nu era "nici dimineata, nici noapte", pe fundalul bocetelor din cimitir.

Salcamul taiat facea parte din viata familiei, dar si din existenta satului, "toata lumea cunostea acest salcam", simbolizand elementul pastrator al traditiilor si credintelor stramosesti, al stabilitatii taranesti. Scena taierii salcamului este o scena maieotica, in care gasirea unui raspuns are loc in urma unei serii de intrebari si raspunsuri. Intrebarea este : de ce trebuie sa taie salcamul?

Taierea salcamului reprezinta o jertfa adusa de Moromete timpului sau. Taierea semnifica inceperea declinului familiei Moromete si al satului romanesc traditional. Ciorile din final reprezinta primejdiile care se vor face, de acum simtite, in lipsa salcamului protector si vor invada incetul cu incetul aceasta lume.

Inima adevarata a satului era Poiana lui Iocan, locul unde se aduna gospodarii, cei care sunt "nici saraci, nici bogati", intre care Moromete, Cocosila si Dumitru al lui Nae, citesc ziarul si comenteaza politica ironic si cu umor, dupa legi anume,numai de ei stiute. In fata fierariei lui Iocan "se afla o poiana mare", unde, in fiecare duminica, aveau loc "adunarile cele mai zgomotoase", dar "daca de la ele lipseau Moromete si Cocosila, nu erau prea reusite". Moromete era abonat la "Miscarea", Iocan la "Curentul", iar Cocosila la "Dimineata", dar daca ei veneau fara ziare, insemna ca erau suparati "si nu aveau chef sa discute politica".

Scanned with OKEN Scanner

Poiana era plina de oameni, "toti galagiosi si parca nerabdatori", intampinandu-l "de departe parca cu exclamatii" entuziaste pe Moromete, care se mira, ca in fiecare duminica:"Ce e,ma, de v-ati adunat aicea?"el citeste apoi ziarul "cu glas schimbat si necunoscut,(...)cu grosimi si subtirimi ciudate, cu opriri care scormoneau intelesuri nematurisite (...) care trebuiau sa zdrobeasca de convingere pe cei care ascultau" concluzionand fara drept de apel:"trei chestiuni se desprind de fapt din aceasta situatie". Aceste sedinte fac trimitere la gradina lui Academos, loc unde se intalneau invatatii vremii si dezbateau anumite teme.

Plata darilor catre stat constitie principalul motiv de ingrijorare pentru Moromete, desi avea acum "vreo sase pogoane de pamant si-si facuse o casa frumoasa", insa nu avea suficienti bani pentru a plati taxele pentru pamant si ratele imprumutului luat de la banca. Chemat sa vina acasa de la fierarie, Moromete vazu pe prispa casei doi oameni care-l asteptau. Unul dintre ei era Jupuitu, imbracat oraseneste, dar slab de parca "manca numai miercurea si vinerea", agent de urmarire, care venise dupa "fonceirea pamantului", taxa restanta in valoare de 2863 de lei.

Moromete "joaca" scena "fonceirii" cu o gama inepuizabila de tertipuri, incercand sa scape si de data aceasta. Gesturile, vorbele rastite, agitatia lui fara rost construiesc un moment unic in literatura. Desi era singur acasa, Moromete striga la toti ai casei:"Catrino, ia, fa, secerile astea", "Paraschive, (...)nu vezi ca furca aia sta acolo langa gard de cinci saptamani!" pentru a parea un om ocupat, care are de rezolvat probleme mult mai importante

Scanned with OKEN Scanner

decat cele pentru care venisera cei doi, pa care-i ignora cu desavarsire, apoi se intoarse brusc "pe calcaie si striga:-N-am!". Moromete ii aduce pe cei doi in stare sa-i ia din casa "toalele", sa-i taie chitanta pentru trei mii de lei, sa se-mpinga si sa se certe cu Catrina si cu Paraschiv, apoi, impaciuitor, ii da o mie de lei, urmand sa-i mai plateasca "ceva peste o saptamana, doua". Dupa ce ii dusese la exasperare pe cei doi agenti, se lauda lui Balosu:"I-am pacalit cu doua sute de lei!", bucurandu-se nespus ca nu le daduse toti banii pe care ii luase de pe salcam de la vecinul sau, care-l priveste buimac:"Glumea Moromete? Isi batea joc de el?".

Scena secerisului prezinta aspecte din viata satului traditional, constituindu-se intr-o adevarata monografie a obiceiurilor si ritualurilor statornicite aici din timpuri stravechi. Secerisul este trait de intregul sat la fel, in acelasi ritm ancestral:" Carutele incep sa iasa din sat inainte ca luceafarul sa fi pierit de pe cer. Oamenii se inderapta spre camp intrezarind islazul pe nuneroase drumuri si carari." Culegerea roadelor pamantului este un moment de bucurie, de consonanta deplina a omului cu ritmurile naturii. Taranul este Omul care se reintoarce in natura pentru a incheia un ciclu al evolutiei vegetale. Secerisul are reguli precise: cel mai vrednic dintre copii este cel care, simbolic, porneste recoltarea granelor, masurand cu pasul "statiile", partile de loc pe care fiecare secerator va trebui sa le duca la capat, apoi "incepe sa taie spicele si sa arunce manunchiurile in urma", iar tatl leaga snopii si-l aseaza in clai. Femeile se ocupa de mancare pentru seceratori. Anul acela recolta era foarte buna, iar Catrina lauda pe Cel de

Scanned with OKEN Scanner

Sus pentru "mana cereasca", cum ii spunea ea graului, "cu care ii milostivise Dumnezeu".

Monografia satului este completata, in afara celor relevate, prin ilustrarea catorva datini si obiceiuri populare:jocul baietilor cu bobicul, aldamasul baut dupa vinderea salcamului, chemarea fetelor la poarta prin fluieratul flacailor, jocul calusarilor din curtea lui Balosu. Acestea realizeaza o imagine sugestiva a spiritualitatii taranesti, a satului interbelic din Campia Dunarii. Viata oamenilor este legata direct de cea a animalelor, care devin adevarate personaje in roman, avnd nume si participand la intamplari: oaia Bisisica il enerveaza peste masura pe Nuiulae, cainele Dutulache fura branza pusa pe masa pentru cina familiei, caii sunt ingrijiti cu drag de baietii ami mari, iar restul orataniilor sunt meru prin preajma oamenilor prin zgomote specifice.

Celelalte planuri de actiune sunt reprezentate de destinele altor familii, aflate si ele in proces de destramare, care nu se impletesc cu destinul familiei Moromete si nu se infulenteaza reciproc. Destinul fiecareia dintre ele este urmarit prin raportare la atitudinea lor fata de valorile fundamentale ale lumii rurale: traditia, familia si pamantul.

Un destin priveste conflictul dintre Tudor Balosu si fiica lui, Polina, pentru ca aceasta "fuge" cu un baiat sarac din sat, Birica. Fata este apriga, nu renunta si-l sileste pe Birica sa secere graul de pe pamantul care I se cuvenea ca

Scanned with OKEN Scanner

zestre, apoi da foc casei parintesti, iscanduse o bataie intre Birica si tatal si fratele Polinei.

Vasile Botoghina se cearta cu Anghelina, sotia sa, deoarece el este bolnav de plamani si ar vrea sa vanda un lot de pamant pentru a avea bani sa mearga la sanatoriu sa se trateze,

Drama familiei Tugurlan este ca facusera sapte copii in treisprezece ani si in fiecare an puneau o cruce "proaspata" la stalpul portii. Tragedia il face pe Tugurlan agresiv in viata, certaret (se bate cu fiul primarului, cu seful de post si ajunge si la inchisoare).

VOLUMUL II

Al doilea volum din romanul "Morometii" a aparut la o distanta de doisprezece ani fata de primul, in anul 1967, reluand personajele principale, adaugand altele noi, urmarindu-le evolutia pana in deceniul al saselea.

Marin Preda a reusit, totusi, sa de acelor doua volume o unitate de reconstituire a imaginii taranului roman inainte si dupa al doilea razboi mondial.

Actiunea primului volum se sfarseste inainte cu trei ani de inceperea razboiului, cand "timpul nu mai avea rabdare" cu oamenii, iar Moromete se schimbase, asa cum naratorul prevazuse in prezentarea personajului principal, ca "numai nenorociri sau bucurii mari mai pot schimba firea

Scanned with OKEN Scanner

cuiva". Din Moromete cel cunoscut de ceilalti ramasese "doar capul lui de huma arsa", nu mai era vazut stand ore intregi pe stanoaga de la drum, nici "nu mai fu auzit raspunzand cu multe cuvinte la salut".

Naratorul incepe volumul al doilea cu o intrebare, la care n-are cine sa-l raspunda:"In bine sau in rau se schimbase Moromete?". Dar totit ceilalti tarani isi schimbasera atitudinea, "cei care il dusmaneau (...) se potolira". Todor Balosu deveni "chiar binevoitor fata de vecinul sau", iar Guica amutise, "nu I se mai auzea deloc gura prin fata casei", iar cand mure, Ilie Moromete nu se duse la inmormantarea ei, "dar asta nu mira pe nimeni".

Moromete se apucase de negot, castigase bani buni, "poli galbeni ii umpleau buzunarele", dar pe Niculae nu-l mai lasa la scoala. Avea acum un alt cuvant:"beneficiu", pe care-l folosi si cand ii raspunse baiatului:"Si ce beneficiu o sa am eu, ma, de pe urma ta, daca te las sa te duci mai departe la scoala?"

Marin Preda semnaleaza prin Niculae schimbarile ce se produsesera cu tatal sau, "spuneai una si el asculta si ai fi zis ca intelegea, ca sa te pomenesti pe urma ca raspunsurile pe care ti le da veneau din alta parte". Moromete era ingandurat, , baietii care fugisera la Bucuresti cu oile si cu caii nu se alesese nimic, pierdusera tot si isi gasisera de lucru la "ucebe", considerat de tata un loc "unde ajugeau in cele din urma cei care cadeau jos".

Scanned with OKEN Scanner

Morometii primira o scrisoare de la baietii mai mari, care acum dadeau pentru prima oara detalii despre viata lor in Capitala si pusesera si o fotografie, din care, mama si fetele incercau sa ghiceasca si "ceea ce in scrisoare nu spunea". Paraschiv lucra acum ca sudor la tramvaie, Nila era portar la un bloc numit "Bloc-Algiu", Achim era singurul care "reusise totusi in comert" si avea un mic magazin de "Consum alimentar".

Ilie Moromete pleaca la Bucuresti sa-si vada feciorii, cu intentia de a-l aduce inapoi acasa, deoarece acum pusese la loc pogoanele vandute si ar avea pamant de muncit pentru fiecare dintre copii si visa ca si copii sai sa devina tarani adevarati si sa continue traditia. Le vorbeste cu acelasi glas autoritar de altadata celor trei, adunati in odaita lui Nila, insalubra si plina de sobolani, sa-l asculte pentru ca o sa le spuna "o singura data" si le propone sa uite cu totii de greselile pe care fiecare dintre ei le-au facut, rugandu-i sa se intoarca acasa. Dupa un moment de tacere semnificativa din partea celor trei flacai, care nu observara ca pe chipul incordat "ca de lemn" al tatalui "se rostogolira broboane de sudoare". Ilie Moromete le striga "cu un glas inalt":"Mi-am luat mana de pe voi. Mana mea asupra voastra nu mai exista".

Era in anul in care incepuse razboiul. Incercarea nereusita a lui Moromete de a-si aduce copii acasa izvora din dorinta lui de a-si implini idealul, de a avea o familie traditionala, deorece familia insemna tot rostul lui in viata, iar ideea ca casa lui e risipita il umplea de durere.

Scanned with OKEN Scanner

Destramarea familiei continua cu moartea lui Nila in razboi, in lupta de la Cotul Donului, anuntata de scrisoarea neagra:"Moromete ramase nemiscat in pridvor, cu hartia in mana, paralizat parca de miscarea nevazuta a aripilor mortii care se oprisera si deasupra casei lui", precum si cu sfarsitul tragic al lui Paraschiv, din cauza tuberculozei.

Autoritatea lui Ilie Moromete scade atat in familia sa, cat si in sat.Catrina il ameninta ca il paraseste si ca se va duce la "ailalta in vale", nemultumita ca Moromete nu trecuse casa pe numele ei si nici nu-l daduse inapoi pogonul de pamant pe care i-l datora. Cu prietenii vechi rupsese legatura, cu Cocosila "nu se mai impacase nici pana azi", cu Dumitru lui Nae si cu Iocan nu mai vorbise de multa vreme, iar Niculae observa ca oamenii nu-l mai asculta ca altadata:"il vezi cum ii ia altul vorba din gura, fara nici un respect si el lasa fruntea in jos si nu zice nimic".

Anii 50 aduc in viata satului schimbari profunde, provocate de evenimenta "pline de viclenie" si Silistea-Gumesti era "o groapa fara fund din care nu mai incetau sa mai iasa atatia necunoscuti". Personajele nou introduse de narator intruchipeaza prostia, ambitia celor obscuri de a veni la putere si de a schimba lumea. Venetici si oameni pripasiti in sat, prezentati cu ironie si numiti numai cu poreclele, ocupa acum locurile importante:Bila – reprezentantul A.R.L.U.S., moldoveanul Mantarosie ("nenorocitul ala"), lipoveanul Adam Fantana, Zdroncan – secretarul sfatului si unul ditre cei treisprezece copii ai lui Traian Pisica, Plotoaga – presedintele consiliului popular ("mai prost decat ceilalti"), Isosica, Vasile al Moasei – cel

Scanned with OKEN Scanner

care, o data ajuns la putere, isi pedepseste rudele, Ouabei. Intre noile personalitati ale satului se da o lupta acerba pentru putere, pentru functii, fiind promovati de ratiuni politice. Ei nu sunt taranii autentici, ci formeaza o lume fals-rurala, lipsita de codul spiritual al taranului adevarat, insusit prin traditie.

Niculae Moromete ajunge activist de partid si crede acum intr-o "noua religie a binelui si a raului", vorbeste o limba "noua" despre "umanism", despre cautarea "eului" sau, pe care Moromete o asculta, dar nu o pricepe. Trimis cu sarcina de la "judeteana" ca sa supravegheze strangerea cotelor si predarea lor catre stat, buna functionare a primelor forme colective de munca, Niculae se orienteaza cu dificultate in tesatura de intrigi pusa la cale de oportunistii de profesie, ca Gae, care ameninta cu o bata "ascutirea luptei de clasa". Confilctele sunt numeroase si greu de aplanat: pe aria de la Cotigeoaia se isca o agitatie agresiva pentru ca s-a zis ca "baza de receptie" nu primeste grau cu"corpuri straine"(neghina), Nae Cismaru instiga oamenii sa fuga de pe arie, Bila il loveste cu "goga" pe nae Marinescu, in timp ce acesta descarca din caruta graul netreierat, taranul Gheorghe, speriat de amenintarile celor veniti sa stranga cotele, se arunca in rau si se ineaca. Toate aceste intamplari atrag dupa sine destituirea activistului Nicolae Moromete, care "se da la fund", isi continua studiile si ajunge inginer horticultor. Se va insura cu marioara lui Adam Fantana, care nu mai este nici ea taranca, ci asistenta medicala.

Scanned with OKEN Scanner

Ultimele pagini reprezinta cele mai frumoase pagini din literatura romana care ilustreaza moartea unui taran, fara zbucium, fara dramatism, o moarte lenta, venita ca un firesc al vietii:"batranul nu sufera de vreo boala, dar I s-a scurs viata...", zice doctorul.

Moromete avea aproape 80 de ani, chipul lui era aureolat de o lumina, dupa spusele Ilincai. Imputinat la trup, "avea slabiciunae asta, ca nu-l venea neam sa stea acasa,(...)o lua cu ciomagul in mana pe langa garduri". Ultima oara a fost adus acasa cu roaba, nu se mai putea tine pe picioare," mergea el, de, asa, doi, trei pasi, dar pe urma chiar daca il tineai se facea greu ca un pietroi si se lasa in jos".

Cazut la pat, el isi exprima crezul sau de viata, spunandu-i doctorului, parca cu o profunda intelegere a propriei existente:"Domnule, eu totdeauna am dus o viata independenta!". Insa intr-o noapte, "a inceput sa traga, rasufla rau de tot, si din ziua aia nu a mai cunoscut deloc pe nimeni...si alaltaieri dimineata, inainte sa se lumineze, a murit...".

In volumul al doilea, Marin Preda pierde din coerenta narativa, epicul este dispersat, fragmentat si sinuos, el nu creeaza o lume noua, ci o comenteaza, o dezbate. Problema timpului, rabdator sau nu cu oamenii, nu mai este esenta epicului, deoarece acum importanta este ideea, discursul despre destramarea satului traditional, fata de care naratorul, ca si Moromete, se simte strain.

Scanned with OKEN Scanner

PARTICULARITATI STILISTICE

Particularitatile stilistice se contureaza din stilul narativ lent si rabdator, cu accente pe amanunte descriptive, pe detaliile sugestive ale gesturilor si mimicii personajelor. Taranii lui M. Preda au independenta de miscare, de gandire si de exprimare, naratorul nefiind prezent in determinarea reactiilor acestora, de aceea eroii sunt personaje-reflector.

In romanul "Morometii" vocea auctoriala isi face simtita prezenta in text, chiar este dominanta, insa se implteste cu existenta unui narator – personaj (de exemplu:Moromete in urma drumului facut la munte isi povesteste experienta– vol I) sau a unui narator – martor (de exemplu:Parizianu` relateaza intalnirea dintre Ilie Moromete si fiii sai la Bucuresti – vol II). "In general, opera lui Marin Preda este aceea a unui analist care recurge la mijloacele prozei obiective. Tehnica lui e a naratiunii indirecte libere, care reproduce viziunea subiectiva a unui fapt, asa cum se reflecta in constiinta personajului respectiv." (Ov.S. Crohmalniceanu, in vol."Literatura si contemporaneitate")

Prozatorul utilizeaza intreaga gama narativa si psihologica, de la dialog la monolog si monolog interior, introspectie, conferind romanului virtuti ale prozei de creatie si ale prozei de analiza psihologica.

Scanned with OKEN Scanner

Natura inconjuratoare ofera cadrul propice starii reflexive a personajului principal, Ilie Moromete reflectand asupra conditiei taranului in lume, asupra vietii in general, fie in fundul gradinii, fie pe lotul lui de pamant, cautandu-si linistea in singuratatea familiara a peisajului rural.

Stilul exceleaza prin oralitate, ironia subtila sau ascutita creand uneori o atmosfera tragi-comica, iar expresivitatea verbelor actualizeaza intamplarile, desi timpul, privit in relatie cu omul si cu istoria, ameninta linistea interioara a lui Moromete si zguduie din temelii traditiile milenare ale satului romanesc.O prima trasatura stilistica a romanului este naturaletea. Naratorul perlucreaza elemente ale limbajului oral, pe care il diferenteaza in functie de cerintele povestirii moderne. A doua calitate este precizia. Totul este numit si identificat, chiar gandurile personajului sunt prezentate intr-un mod realist. Privirea panoramica a naratorului il obliga sa esentializeze realitatea inconjuratoare si sa-l gaseasca specificul.

"Morometii" lui Marin Preda este un roman realist, caruia stilul anticalofil, asemenea scriitorilor interbelici ii confera precizie, claritate si concizie."Prin 'Morometii', Marin Preda dovedeste ca taranimea nu e stapanita, cum se credea, doar de instinct, ca, dimpotriva, e capabila de reactii sufletesti nebanuite".(Al. Piru)

Scanned with OKEN Scanner

Caracterizare de personaj. Ilie Moromete

Romanul "Morometii" de Marin Preda este o capodoperă a literaturii române postbelice, un roman realist cu tematică rurală, care explorează viața unei familii într-un context social și istoric complex. Unul dintre aspectele remarcabile ale acestui roman este construcția profundă a personajelor, care ilustrează o varietate de trăsături și particularități umane. În acest eseu, ne vom concentra asupra particularităților de construcție a unui personaj important din roman, evidențiind statutul său social, trăsăturile sale morale și principala sa caracteristică.

Personajul ales pentru analiză este Ilie Moromete, figura centrală a romanului. El este un țăran înstărit, patriarhul unei familii numeroase și respectate în comunitatea rurală. Statutul său social îi conferă o autoritate naturală și respect din partea celor din jur. Ilie Moromete este un om integru, respectuos și preocupat de bunăstarea familiei sale. În ciuda resurselor materiale de care dispune, el rămâne modest și nu se desparte de valorile tradiționale ale țăranului român.

Un aspect definitoriu al construcției personajului lui Ilie Moromete este trăsătura sa morală remarcabilă - bunătatea. El este un om înțelept și blând, preocupat de

Scanned with OKEN Scanner

binele celorlalți și de armonia familială. Acest aspect este ilustrat de numeroase situații din roman, în care Moromete se implică activ în rezolvarea problemelor și conflictelor dintre membrii familiei sale. De exemplu, în momentele de tensiune între fiul său, Niculae, și soția acestuia, Catrina, Moromete intervine ca un mediator și încearcă să aducă pacea în familie. El își folosește înțelepciunea și experiența pentru a-i ghida pe cei din jur către înțelegere și iubire reciprocă.

De asemenea, Ilie Moromete este un personaj care reflectă o perspectivă morală și critică asupra societății și valorilor sale. Prin intermediul personajului său, autorul explorează relațiile de putere, inegalitatea socială și corupția prezentă în societatea rurală. Ilie Moromete este un observator perspicace și analizează cu luciditate aceste aspecte, fără a se compromite și fără a se abate de la principiile sale morale. El devine astfel un simbol al rezistenței și integrității în fața unui sistem corupt și nepotrivit.

În concluzie, construcția personajului lui Ilie Moromete din romanul "Morometii" de Marin Preda este complexă și captivantă. Prin intermediul trăsăturilor sale morale și a perspectivelor critice, acest personaj se transformă într-un simbol al integrității și luptei pentru valorile autentice într-o societate coruptă. Construcția sa profundă și credibilă contribuie la înțelegerea și aprecierea

Scanned with OKEN Scanner

romanului ca o frescă realistă și autentică a vieții rurale în perioada postbelică din România.

Relația complexă între doua personaje din romanul "Morometii" de Marin Preda

Introducere: Romanul "Morometii" de Marin Preda este o lucrare literară remarcabilă, care surprinde viața unei familii din mediul rural în perioada interbelică. În cadrul acestei opere, se conturează o multitudine de relații interumane, printre care se evidențiază și relația complexă dintre doi personaje cheie: Ilie Moromete și fiul său, Niculae. Această relație este una dinamica, plină de conflicte și tensiuni, dar și de afecțiune și înțelegere reciprocă.

Dezvoltare: Relația dintre Ilie Moromete și Niculae este caracterizată de o serie de conflicte generționale și diferențe de viziune asupra vieții. Niculae, fiul rebel și înflăcărat al lui Moromete, reprezintă tineretul care se confruntă cu schimbările sociale și politice ale vremii, în timp ce Ilie Moromete rămâne ancorat în valorile tradiționale și în lumea rurală.

Unul dintre punctele de conflict între cei doi este reprezentat de educația. Niculae este atras de nou și de

Scanned with OKEN Scanner

posibilitatea de a se îmbunătăți condiția socială prin educație și oportunități noi. În schimb, Moromete, în calitate de părinte, este reticent în a-i permite lui Niculae să urmeze această cale, preferând ca acesta să rămână în sat și să continue tradiția familială. Această discrepanță de viziuni creează tensiuni și neînțelegeri între cei doi.

Cu toate acestea, în ciuda diferențelor și a conflictelor, relația dintre Moromete și Niculae are și momente de apropiere și înțelegere reciprocă. De exemplu, într-o scenă emoționantă, Niculae se întoarce acasă după o perioadă petrecută la București și este primit cu brațele deschise de Moromete. În acele momente, se poate observa că dragostea și respectul părintesc depășesc diferențele de opinii și viziuni.

Relația dintre Moromete și Niculae este construită pe o bază complexă de afecțiune, respect și responsabilitate familială. Chiar dacă există conflicte și neînțelegeri, acestea sunt adesea generate de diferențele generționale și de schimbările socio-culturale din epocă. Ambele personaje își doresc binele celuilalt, dar modurile lor diferite de a-l atinge creează tensiuni în relația lor.

Concluzie: Relația dintre Ilie Moromete și Niculae în romanul "Morometii" de Marin Preda este o relație complexă, plină de conflicte și împăcări. Diferențele generționale, valorile tradiționale și schimbările socio-

Scanned with OKEN Scanner

culturale reprezintă principalele surse de tensiune între cei doi. Cu toate acestea, dragostea, respectul și afecțiunea părintească nu sunt niciodată compromise complet. Relația lor, în ciuda dificultăților, aduce în prim-plan complexitatea și dinamica relațiilor familiale într-un context social și istoric particular.

Iona – Marin Sorescu

Iona a fost **publicata** in 1968 alaturi de "Paracliserul" si "Matca",dintr-o trilogiedramatica,intitulata sugestiv"Setea muntelui de sare".

Titlul trilogiei este o metafora care sugereaza setea de Absolut a omului superior,iar **cele trei drame** care o compun sunt **mediatii-parabole,realizate prin ironie.** Ilustrand **titlul** trilogiei, dramele "Iona" , "Paracliserul" si "Matca" sunt parabole pe tema destinului uman,parafrazand trei mituri fndamentale: mitul biblic(Iona), mitul mesterului Manole(Paracliserul) si potopului (Matca)

Drama "Iona" are la origine cunoscutul mit biblic al lui Iona, fiul lui Amitai.Iona este insarcinat sa propavaduiasaca cuvantul Domnului in cetatea Ninive,caci pacatele omenirii ajunsesera pana la cer.Iona primeste misiunea,dar se razgandeste si se ascunde pe o corabie cu

Scanned with OKEN Scanner

care fuge la Tarsis.Dumnezeu il pedepseste pentru nesupunere trimitand un vant puternic care provoaca o furtuna pe mare. Corabierii banuiesc faptul ca Iona este cel care a atras mania cereasca,asa il arunca in valuri. Din porunca divina ,Iona este inghitit de un monstru marin si dupa trei zile si trei nopti petrecute in burta pestelui in pocainta,"Domnul a poruncit pestelui s ipestele a varsat pe Iona pe uscat ".

Subiectul acestei fabule biblice se intalneste in piesa lui Marin Sorescu numai ca pretext,personajul deosebindu-se de biblicul **Iona** prin aceea ca acesta din urma este inghitit de chit pentru ca voia sa fuga de o misiune,pe cand eroul lui Sorescu nu savarseste nici un pacat,se afla inca de la inceput"in gura pestelui" si nici nu are posibilitatea eliberarii de fapt .

Tema ilustreaza stigatul tragic al individului insingurat, care face eforturi disperate de a-si regasi identitatea, neputinta eroului de a inainta pe calea libertatii si a asumarii propriului destin,raportul dintre individ si societate,dintre libertate s inecesitate,dintre sens si nonsens, ca problematica filozofica existentiala.

Iona este pescar, este omul aflat in fata intinderii immense de apa, marea, care sugereaza libertate,aspiratie,iluzie si chiar deschidere spre un orizont nelimitat.

Iona, pescar pasionat,semnifica omul ce aspira spre libertate,aspiratie si iluzie,idealuri simbolizate de marea care-l fascineaza.El incearca sa-si controleze destinul , sa-l refaca.Fiindca nu-si poate implini idealul,prinderea miticului peste,el este inghitit de un peste urias,intrand astfel intr-un spatiu inchis la infinit,care este si unica

Scanned with OKEN Scanner

ratiune de a lupta pentru existenta,unde mereu pestele cel mare il inghite pe cel mic.Lumea este simbolizata de acest univers piscicol,in care pestii se inghit unii pe altii,Iona insusi fiind un abdomen de peste.*Incercand sa se elibereze,*el spinteca peretii pantecelor mistuitori ai sirului nesfarsit de pesti,intr-o succesiune concentrica,sugerand ca eliberarea dintr-un cerc a lexistentei este posibila numai prin inchiderea in altul,iesirea din limitele vechi inseamna intrarea in limite noi

Metafora pestelui este viziunea centrala a piesei: in pantecele chitului,Iona se descopera pe sine,ca ins captiv intr-un labirint in care omul este vanat si vanator,condamnat la eterna conditie de prizonier.**Iona este constrans la un exil fortat in spatiul singuratatii absolute** si cauta mereu comunicarea cu ceilalti,solidaritatea umana,identitatea sinelui in setea sa pentru libertatea de exprimare si de actiune.Imbatranit , Iona iese la lumina dupa ce spiteca ultimul peste,pe o plaja pustie,dar orizontul care i se arta il inspaimanta,pentru ca si acesta este alcatuit dintr-un alt sir nesfarsit de burti de peste,desi crezuse ca e liber.Intelege ca vinovat este"drumul,el a gresit-o" si gandeste o cale inversa petru a "iesi la lumina" . Isi sriga numele si, in loc de a mai taia burti de peste,in speranta unei libertati iluzorii,isi spinteca propriul abdomen,cu sentimentul de a fi gasit,nu in afara,ci in sine,deplina libertate:"Razbim noi cumva la lumina".

Gestul sinuciderii si simbolul luminii din final sunt o incercare de impacare intre omul singur si omenirea intreaga,o salvare prin cunoasterea de sine, ca forta purificatoare a spiritului,ca o primire sufleteasca.

Scanned with OKEN Scanner

Piesa de debut a autorului , Iona (1968) reprezinta capodopera sa dramatica si unul dintre evenimentele vietii noastre teatrale. In ea , autorul a simbolizat drama ontologica a omului modern (si a omului ca fiinta) aflat sub puterea destinului orb.

Inspirata din mitul biblic al omului inghitit de un peste , opera nu prezinta o drama individuala , ci una general umana , nascuta din framantarile si nelinistile fiintei pamantene in fata propriului destin. De-a lungul celor patru tablouri , Iona da nastere la interogatii existentiale grave , privitoare la viata , moarte , singuratate , destin; prin aceasta trasatura , ea se incadreaza inteatrul de idei devenind un adevarat poem dramatic al nelinistiimetafizice.

Drama "Iona" are la origine cunoscutul mit biblic al lui Iona, fiul lui Amitai. Iona este insarcinat sa propavaduiasaca cuvantul Domnului in cetatea Ninive,caci pacatele omenirii ajunsesera pana la cer.Iona primeste misiunea,dar se razgandeste si se ascunde pe o corabie cu care fuge la Tarsis.Dumnezeu il pedepseste pentru nesupunere trimitand un vant puternic care provoaca o furtuna pe mare. Corabierii banuiesc faptul ca Iona este cel care a atras mania cereasca,asa il arunca in valuri. Din porunca divina ,Iona este inghitit de un monstru marin si dupa trei zile si trei nopti petrecute in burta pestelui in pocainta,"Domnul a poruncit pestelui s ipestele a varsat pe Iona pe uscat ". Subiectul acestei fabule biblice se intalneste in piesa lui Marin Sorescu numai ca pretext,personajul deosebindu-se de biblicul Iona prin aceea ca acesta din urma este inghitit de chit pentru ca voia sa fuga de o misiune,pe cand eroul lui Sorescu nu

Scanned with OKEN Scanner

savarseste nici un pacat,se afla inca de la inceput"in gura pestelui" si nici nu are posibilitatea eliberarii de fapt .

Rezumatul operei literare

Personajul Iona este un pescar supus legilor destinului ce in cazul sau nu a fost prea darnic de aici puternicul pesimism ce il cuprinde ajungand chiar pana a pescui intr un acvariu pe care il ia mereu cu el pentru zilele negre cand nu prinde nimic.Intriga are ca punct de plecare mitul lui Iona unde un chit ii va fi pe post de casa timp de cateva zile.Aici are loc marea schimbare ce este cuprinsa in desfasurarea actiunii

Tabloul II se petrece in „interiorul pestelui I" in intuneric , ceea ce il determina pe Iona sa constate ca „incepe sa fie tarziu in mine. Uite , s-a facut intuneric in mana dreapta si-n salcamul din fata casei"(simte ca se apropie sfarsitul). Iona vorbeste mult , logosul fiind expresia supravietuirii , „si-am lasat vorba in amintirea mea , macar la soroace mai mari ca universul intreg sa fie dat lumii de pomana."

Monologul continua cu cele mai variate idei existentiale , „De ce trebuie sa se culce toti oamenii la sfarsitul vietii?" ori cugetari , „de ce oamenii isi pierd timpul cu lucruri ce nu le folosesc dupa moarte?". Iona doreste sa se simta liber , incearca sa dovedeasca ca omul este liber sa-si faca propriul sau drum in viata „pot sa merg unde vreau , fac ce vreau , vorbesc. Sa vedm daca pot sa si tac. Sa-mi tin gura. Nu mi-e frica" , dar intarind ideea de mai sus(logosul este expresia supravieturii) el continua sa vorbeasca.

Scanned with OKEN Scanner

Eroul isi aminteste povestea chitului dar nu il intereseaza decat in masura in care ar fi ancorata in real pentru ca nu cunoaste solutia iesirii din situatia limita , reprezentata de „vesnica mistuire" a pantecului de peste. Iona gaseste un cutit , semn al libertatii de actiune si constata lipsa de vigilenta a chitului , si recomanda ca „artrebui sa se puna un gratar la intrarea in orice suflet" de unde reiese ideea de necesara selectie lucida a lucrurilor importante din viata. El isi pune intrebarea „daca ma sinucid?" si intelege imprudenta care e tanar , „fara experienta" cutitul exprimand o cale de iesire din aceasta situatie anormala , „sunt primul pescar pescuit pescuit de el".In finalul tabloului , Iona devine visator si este ispitit sa construiasca „o banca de lemn in mijlocul marii" pe care sa se odihneasca „pescarusii mai lasi" si vantul. Singurul lucru bun pe care l-ar fi facut in viata lui ar fi „aceasta banca de lemn" avand „de jur-imprejur marea" comparabila cu„un lacas de stat cu capul in maini in mijlocul sufletului".

Drama continua „in interiorul pestelui II" , care l-a inghitit pe primul peste. In acest peste se afla „o mica moara de vant" , simbol al zadarniciei.Iona mediteaza asupra vietii , conditiei umane , si la ciclicitatea vietii cu moartea: „daca intr-adevar sunt mort si acum se pune problema sa vin iar pe lume ?". Oamenii uita ca sunt semeni si sunt supusi aceleiasi conditii de muritori , „neglijezi azi , neglijezi maine , ajungi sa nu-ti mai vezi fratele".

Punctul culminant este subliniat prin aparitia celor doi figuranti cu barne in spate care „nu scot nici un cuvant" surzi si chiar muti , acestia simbolizand oamenii ce-si duc povara data de destin , dar care nici nu se framanta

Scanned with OKEN Scanner

sa gaseasca o motivatie. ca apoi sa continue im burta celui de al treilea peste unde Iona are o ultima confruntare cu propria constiinta .

Deznodamantul desi socant are in esenta ideea de libertate din nebunia proprie precum si ciclicitatea vietii stagnante la un nivel inferior al unor consecutive reincarnari pe care Iona incearca sa o inteleaga ca apoi sa i se conformeze.

Scanned with OKEN Scanner

Leoaica tanara, iubirea – Nichita Stanescu

Poezia **"Leoaica tanara, iubirea"** face parte din volumui "O viziune a sentimentelor" din 1964, in care Nichita Stanescu (1933 -1983), prin cuvantul poetic esential, vizualizeaza iubirea ca sentiment, ca stare extatica a eului poetic, reflectand lirismul subiectiv.

Este considerata o capodopera a liricii erotice romanesti, individualizandu-se prin transparenta imaginilor si proiectia cosmica, prin originalitatea metaforelor si simetria compozitiei.

"Leoaica tanara, iubirea
mi-a sarit in fata.
Ma pandise-n incordare
mai demult.
Coltii albi mi i-a infipt in fata,
m-a muscat, leoaica, azi de fata.

Si deodata-n jurul meu, natura
se facu un cere, de-a-dura,
cand mai larg, cand mai aproape,
ca o strangere de ape.

Scanned with OKEN Scanner

Si privirea-n sus tasni,
curcubeu taiat in doua,
si auzul o-ntalni
tocmai langa ciocarlii.

Mi-am dus mana la spranceana,
la tampla si la barbie,
dar mana nu le mai stie.
si aluneca-n nestire
pe-un desert in stralucire
peste care trece-alene
o leoaica aramie
cu miscarile viclene,
inca-o vreme,
si-nca-o vreme..."

Definitie: *Conceptul de arta poetica exprima un ansamblu de trasaturi care compun viziunea despre lume si viata a unui autor, despre menirea lui in univers si despre misiunea artei sale, intr-un limbaj literar care-l particularizeaza.*

Scanned with OKEN Scanner

Tema o constituie consecintele pe care iubirea, navalind ca un animal de prada in spatiul sensibilitatii poetice, le are asupra raportului eului poetic cu lumea exterioara si cu sinele totodata

Poezia "Leoaica tanara, iubirea" este o confesiune lirica a lui Nichita Stanescu, o arta poetica erotica, in care eul liric este puternic marcat de intensitatea si forta celui mai uman sentiment, iubirea.

Titlul este exprimat printr-o metafora in care transparenta imaginii sugereaza extazul poetic la aparitia neasteptata a iubirii, vazute sub forma unui animal de prada agresiv, "leoaica tanara", explicitata chiar de poet prin apozitia "iubirea".

Structura, compozitie, limbaj poetic

Poezia este structurata chiar de catre Nichita in trei secvente lirice, corespunzatoare celor trei strofe.

Prima strofa exprima vizualizarea sentimentului de iubire, sub forma unei tinere leoaice agresive, care ii sare "in fata" eului liric, avand efecte devoratoare asupra identitatii sinelui, infigandu-si "coltii albi [...] in fata" si muscandu-l "de fata". Pronumele la persoana I, "mi", "ma", "mi", "m", potenteaza confesiunea eului poetic in sensul ca el era constient de eventualitatea ivirii sentimentului de dragoste, care-l "pandise-n incordare/ mai demult", dar nu se astepta ca acesta sa fie atat de puternic, sa aiba atata forta devastatoare "mi-a sarit in fata", "mi i-a infipt in fata", "m-a muscat [...]defata"

Strofa a doua accentueaza efectul psihologic al acestei neasteptate intalniri cu un sentiment nou, necunoscut - iubirea, care degaja asupra sensibilitatii eului poetic o energie omnipotenta, extinsa asupra intregului univers: "Si

Scanned with OKEN Scanner

deodata-n jurul meu, natura". Forta agresiva si fascinanta a iubirii reordoneaza lumea dupa legile ei proprii, intr-un joc al cercurilor concentrice, ca simbol al perfectiunii: "se facu un cerc de-a dura,/ cand mai larg cand mai aproape,/ ca o strangere de ape". Eul liric se simte in acest nou univers un adevarat "centrum mundi", un nucleu existential, care poate reorganiza totul in jurul sau, dupa alte perceptii, cu o forta impresionanta.

Privirea, ca si auzul, pot fi simboluri al perspectivei sinelui, se inalta "tocmai langa ciocarlii", sugerand faptul ca aparitia iubirii este o manifestare superioara a bucuriei supreme, a fericirii, care este perceputa cu toate simturile, mai ales ca se spune ca ciocarlia este pasarea care zboara cel mai sus si are un viers cu totul aparte. Eul liric este extaziat de noul sentiment neasteptat, care-l copleseste, "Si privirea-n sus tasni,/ curcubeu taiat in doua", curcubeul, ca simbol al unei fericiri nesperate, poate semnifica un fenomen rar si fascinant, ca si iubirea, sau poate fi un adevarat arc de triumf, de izbanda cereasca, reflectat in sufletul prea plin al eului poetic.

Strofa a treia revine la momentul initial, "leoaica aramie/ cu miscarile viclene" fiind metafora iubirii agresive, insinuante, devoratoare pentru eul liric. Sinele poetic isi pierde concretetea si contururile sub puterea devastatoare a iubirii, simturile se estompeaza: "Mi-am dus mana la spranceana,/ la tampla si la barbie,/ dar mana nu le mai stie", poetul nu se mai recunoaste, simtindu-se confuz si bulversat de "atacul" surprinzator al unui sentiment extrem de puternic. Eul liric identifica sentimentul, nu mai este o "leoaica tanara" oarecare, ci "aramie", stie ca iubirea este perfida, are "miscarile viclene", dar fericirea traita acum

Scanned with OKEN Scanner

vine dupa o perioada terna a vietii, "un desert", care capata brusc "stralucire". Iubirea, ca forma a spiritului, invinge timpul, dand energie si profunzime vietii "inc-o vreme,/si-nca-o vreme...". Sau poate, temator, eul liric este nesigur, nu poate sti cat timp iubirea il va ferici.

Poezia este o romanta cantabila a iubirii, sentiment materializat, vizualizat de Nichita Stanescu, stare sufleteasca ce capata puteri demiurgice asupra sensibilitatii eului poetic, inaltandu-l in centrul lumii care, la randul ei, se reordoneaza sub forta miraculoasa a celui mai uman sentiment.

Imaginile poetice se individualizeaza prin transparenta, dinamism si sugestie semnificativa pentru "obiectul" iubire, intreaga poezie concentrandu-se intr-o unica metafora.

Scanned with OKEN Scanner

MODEL DE REZOLVARE, EXERCITII REZOLVATE, BACALAUREAT 2023

SUBIECTUL I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Venind întunericul, m-am oprit la Norsingen, un sat pe drumul spre Freiburg, într-un moment când ploaia contenise și îmi recăpătasem destul optimismul ca să mă pot bucura de odihnă. Un han modest în mijlocul satului, numit „Bören"; nu mai încape îndoială, sunt de-a binelea în Germania! [...]

Ultimul gând înainte de a stinge lampa: ca lumea să fie frumoasă, ar trebui să aparțină numai oamenilor frumoși. Iar dacă are să mi se spună că nu sunt destui oameni frumoși pentru câte lucruri frumoase se fac, am să răspund că frumusețea omului se poate și ea face, așa cum se fac lucrurile frumoase.

M-am culcat la ora opt și jumătate, pe o ploaie demoralizantă. Oare n-ar fi fost mai bine dacă treceam în Franța?

Schimb planul, pe neașteptate: în loc să merg drept la Rin, voi lua-o spre Stuttgart [...].

Am plecat la opt dimineața, fără entuziasm și negru la față. Deși ploua, m-am simțit îmbărbătat în mașină, cu caloriferul puțin deschis, cu spații înainte. Să fi vrut, puteam să merg fără oprire până la Hamburg. Și mai departe. Îmi era bine la drum, îmi trecuseră toate îndoielile, toate temerile [...]. Deși indicatoarele de drum erau bune, de câteva ori am luat direcții greșite, poate fiindcă ținta etapei nu mi se părea convingătoare; parcă eram pornit să mă rătăcesc. M-am întors din drum fără să-mi fac inimă rea pentru ocolurile inutile. Toată ziua va fi inutilă.

Am ajuns la Donaueschingen prin inspirație și abia acolo mi-am adus aminte și mi-am dat seama că mă aflam la izvoarele Dunării. Nu putea să fie fără emoție, și astfel, dintr-odată, ziua căpătă un sens din cele mai bogate.

Ploaia contenise pentru un timp, și-am mers în liniște în curtea palatului, cunoscut din fotografii, unde s-a hotărât că izvorăște Dunărea. Am descoperit locul, cunoscut și el din fotografii, un bazin circular, betonat, de vreo opt metri în diametru, cu pietriș pe fund, colorat în tonuri verzui, cenușii, brune și albastre. Sub ele se ascunde izvorul a cărui apă, desăvârșit de clară, pare colorată într-o nuanță născută din toate. De-aici sunt două mii opt sute patruzeci de kilometri până la Sulina și pe această distanță Dunărea coboară șase sute șaptezeci și opt de metri. Cifrele, cunoscute din copilărie, acum mă emoționau, fiindcă mă legau de tot ce înseamnă viața mea lăsată în urmă. Dunărea face parte din mine.

Am aruncat un ban în bazinul cu apă limpede și mi-am pus în gând ca vara viitoare să merg la Sulina, măcar pentru o oră, ca să mă regăsesc la nivelul mării, punctul meu principal de referire.

Accept cu ușurință simbolurile; avem nevoie de ele. Izvoarele Dunării sunt multe, și la mari depărtări de bazinul care le simbolizează pe toate. La o sută de metri curge o Dunăre gata formată. Am aruncat un trandafir în apă, întrebându-mă cât timp va face până la Marea Neagră.

Radu Tudoran, *Acea fată frumoasă*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fără oprire*. **6 puncte**
2. Menționează localitatea aflată la cea mai mică altitudine de pe cursul Dunării, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează semnificația banului aruncat în bazinul din Donaueschingen, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care ziua de călătorie a dobândit sens. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, concepția autorului despre frumusețea lumii, așa cum se desprinde din paragraful al doilea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

1)Sensul din text al secvenței "fără oprire" este că autorul putea să meargă continuu în călătoria sa, fără a opri sau a face opriri frecvente, având energia și dorința de a merge mai departe.

2)Localitatea aflată la cea mai mică altitudine de pe cursul Dunării este Sulina, menționată de autor ca punctul său principal de referire la nivelul mării. Textul nu furnizează informații despre altitudinea exactă a Sulinei, dar se subînțelege că este la cel mai mic nivel, deoarece autorul se raportează la Sulina ca un punct de referire la nivelul mării.

3)Banul aruncat în bazinul din Donaueschingen are semnificația unei dorințe sau a unui angajament personal. Autorul își dorește să revină în acea zonă și să ajungă la Sulina, la Marea Neagră, în vara următoare. Actul de a arunca un ban în bazin poate fi interpretat ca o formă de închinare, de promisiune sau de exprimare a dorinței de a se întoarce acolo în viitor. Aceasta este susținută de fraza din text: "Am aruncat un ban în bazinul cu apă limpede și mi-am pus în gând ca vara viitoare să merg la Sulina, măcar pentru o oră, ca să mă regăsesc la nivelul mării, punctul meu principal de referire."

4)Ziua de călătorie a dobândit sens din cauza descoperirii izvoarelor Dunării la Donaueschingen. Autorul este emoționat și impresionat de acest moment, deoarece Dunărea are o semnificație personală pentru el și este

Scanned with OKEN Scanner

legată de viața sa lăsată în urmă. Acest eveniment marchează un moment de realizare și de conexiune cu propria sa viață și identitate.

5)Concepția autorului despre frumusețea lumii, așa cum se desprinde din paragraful al doilea, este că pentru ca lumea să fie frumoasă, ar trebui să aparțină numai oamenilor frumoși. Autorul susține că frumusețea nu este doar o trăsătură a lucrurilor și obiectelor, ci poate fi și o trăsătură a oamenilor. El crede că frumusețea omului poate fi creată și cultivată la fel cum se pot crea și face lucruri frumoase. În această concepție, autorul subliniază importanța frumuseții umane și nevoia de a o dezvolta în lume.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă un loc vizitat poate sau nu să schimbe starea emoțională a călătorului, raportându-te atât la fragmentul extras din textul *Acea fată frumoasă* de Radu Tudoran, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

In opinia mea, este incontestabil faptul că un loc vizitat poate avea un impact profund asupra stării emoționale a unui călător. În "Acea fată frumoasă", Radu Tudoran ne oferă o reprezentare vividă a acestui fenomen, în care detaliile mediului înconjurător își lasă amprenta pe personajele sale.

Primul argument care susține această teză se bazează pe modul în care oamenii reacționează la stimulii ambientali. Cu siguranță, ne putem raporta la un moment din viața noastră în care o priveliște deosebită ne-a lăsat fără suflare sau ne-a calmat. În textul lui Radu Tudoran, personajele interacționează cu mediul înconjurător într-un mod similar, captivate de frumusețea și misterul acestuia. Fie că este vorba de o peisagistică pitorească, o arhitectură unică sau un amestec vibrant de culturi, locurile pe care le

Scanned with OKEN Scanner

vizităm ne pot influența emoțiile și, în consecință, starea noastră de spirit

Al doilea argument este legat de legătura dintre experiențele de călătorie și auto-descoperire. Călătoriile, în special cele în locuri noi, ne permit să ne confruntăm cu noi experiențe, idei și perspective. Prin aceasta, ne este dată ocazia de a ne reevalua valorile și convingerile, ceea ce poate duce la schimbări semnificative în starea noastră emoțională. În "Acea fată frumoasă", personajele sunt profund afectate de călătoriile lor, fiecare experiență aducând cu sine o transformare emoțională. În concluzie, un loc vizitat are puterea de a schimba starea emoțională a unui călător, fie prin reacția la frumusețea și unicitatea acestuia, fie prin oportunitățile pe care le oferă pentru auto-descoperire și reflectare. Fiecare loc pe care îl vizităm ne îmbogățește cu o experiență nouă și ne oferă o nouă perspectivă asupra lumii și, prin extensie, asupra noastră. Așadar, nu este doar despre a vedea locuri noi, ci despre a simți și a experimenta emoții noi.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului în fragmentul de mai jos.

Actul III

O odăiță, acasă la sora lui Mitică. [...] Două ferestre aproape lipite dau peste o boltă de viță ruginită. Ghivece cu mușcate în fereastră, gutui puse să se coacă, perdele albe și figuri geometrice brodate deschise și prinse într-o parte și alta a ferestrei. În mijloc, o masă cu un picior, pe care e așternută o față de masă lucrată de mână: verde, roșu și culoarea nisipului. [...] Pe pereți portrete de familie, făcute după fotografii. O fotografie îl arată pe Mitică militar, cu raniță și arma pe umăr. Altă fotografie reprezintă un grup de absolvenți. Sub fereastră e ca un soi de laviță pe care se pot pune hainele. În jurul mesei se află, în dreapta, un fotoliu scund, cu brațe groase de tot, așa că se poate sta comod pe ele. E acoperit cu o velință. În partea cealaltă e un fotoliu din altă garnitură. Mai e un scaun obișnuit de restaurant pe care stă Mitică acum, când se bărbierește. Tot mobilierul e vechi, ruinat destul, dar foarte curat. Străbate, aruncând pete luminoase pe dușumea, ici și colo, prin bolta de viță, un soare anemic de noiembrie.*

Scena 1

MITICĂ, NEPOTUL, apoi ANA[...]

ANA *(femeie ca de treizeci de ani, foarte frumoasă, dar cu fața obosită de griji și necazuri, gospodină harnică, muncită de nevoi, intră cu un braț de lemne)*: Mitică, parcă te-ai duce la nuntă, frate.

Camil Petrescu, *Mitică Popescu*

Notațiile autorului în fragmentul dat au rolul de a crea o imagine detaliată a decorului și a obiectelor din încăpere. Acestea oferă informații despre elementele vizuale, cum ar fi ferestrele, boltă de viță ruginită, ghivece cu mușcate, gutui, perdele, figuri geometrice brodate, masă cu un picior, față de masă lucrată de mână, portrete de familie, fotografii etc. Autorul utilizează notațiile pentru a transmite

Scanned with OKEN Scanner

cititorului o imagine vie și concretă a camerei și a obiectelor care o înconjoară. Prin aceste detalii, se creează o atmosferă specifică, în acest caz, o cameră modestă, dar curată și plină de obiecte vechi. Notațiile contribuie la crearea unei imagini mai complete și ajută la înțelegerea contextului în care se desfășoară acțiunea.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Și azi... minunată îmi apare în memorie mahalaua copilăriei...

Din curtea noastră lungă și plină de flori alese, cu pomi roditori și boltă bogată de viță, se auzea vara vocea duioasă și cristalină a mamei:... „Dă fuga, Emilică, până în Capul Podului, că îmi trebuie o... lămâie!" Și cât ai clipi din ochi eram înapoi.

Deși încă de pe vremea copilăriei mele era oficial înlocuită cu aceea de Piața Victoriei, denumirea veche de Capul Podului era încă pe buzele tuturor, chiar și ale copiilor: „Ce tramvai (cu cal, bineînțeles) trebuie să iau să ajung la Capul Podului?" sau: „Birjar! Vrei să mă duci până la Capul Podului?". Îmi amintesc bine, la numai câteva case de aceea a părinților, curtea enormă cu fântână mare la mijloc, cu grajduri adăpostind cai frumoși trăpași*, ce-i înhămau la trăsuri elegante cu roți de cauciuc sau la cupeuri scumpe; iar în timpul iernii, la sănii, îmbrăcați în valtrapuri* dantelate și împodobite cu zurgălăi, care alunecau pe luciul zăpezii pe tot întinsul Șoselei Kiseleff, într-o goană nebună, ce făcea să te crezi într-o lume de basm... Basmul acesta ținea cam cinci luni, căci pe atunci numai soarele primăverii topea zăpada. [...]

Odată cu începerea zilelor frumoase ale primăverii anului 1910 *m*-am asociat și eu cu băieții care iubeau gimnastica și sportul, cutreierând împreună Șoseaua Kiseleff în lung și lat, cale de trei kilometri, de la Capul Podului până la Hipodrom (sau cum s-ar spune azi: din Piața Victoriei la Casa Scânteii).

În *Amintiri* am arătat pe larg că nu m-am bucurat în copilărie de o sănătate de invidiat, ba dimpotrivă. Slab la trup și bolnăvicios, mai toate bolile s-au ținut lanț de capul meu... până într-o zi, când am luat singur hotărârea să devin sănătos, voinic, ager, curajos, lat în spate și cu mușchii armonios dezvoltați.

Primul sport ce l-am practicat de copil a fost înotul. Pentru aceasta, mergeam la Băneasa, la locul numit „Pânzărese" – așa i se spunea atunci porțiunii cu apă curată – unde puteai înota [...].

De mare prestigiu se bucura pe vremea când eram copil frumosul joc al oinei. Sfârșitul fiecărui an școlar era sărbătorit cu un mare concurs între toate liceele țării. El se desfășura tot pe Șoseaua Kiseleff, pe terenul unde se găsește astăzi Institutul de geofizică aplicată. În anii următori, concursul se ținea în Parcul național, chiar la intrarea unde se află astăzi Expoziția. Jocul nu era brutal, fiind mai degrabă folositor tinerilor. Le dezvolta abilitatea de apărare, fuga, agilitatea și forța de a bate și de a arunca mingea, care era foarte tare, fiind plină cu păr de cal. De mărime potrivită, puteai să o ții în palmă și să o arunci spre a nimeri pe adversar, care trebuia să se ferească de lovitură sau să o prindă. Întreaga acrobație a apărării declanșa entuziasmul mulțimii ce asista la joc. Mâinile scrântite și degetele umflate și întoarse constituiau însă riscul de care nu scăpa niciunul dintre jucători. Am practicat cu plăcere acest sport.

Emil Marinescu, *La Capul Podului – La început de veac...*, în vol. *Portrete și siluete din lumea operei*

*trăpaș – (la plural) nume generic dat raselor de cai specializați pentru o mare viteză la trap
*valtrap – pătură, împodobită cu diverse cusături, care se pune pe spinarea calului, sub șa

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *cât ai clipi din ochi*. **6 puncte**
2. Menționează vechea denumire a Pieței Victoriei, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează modul în care era marcat sfârșitul de an școlar în copilăria autorului, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care autorul a început să facă sport. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, imaginea iernii păstrate în memoria autorului, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

1)Sensul din text al secvenței "cât ai clipi din ochi" este acela că Emilică se întoarce foarte rapid de la Capul Podului, într-un timp foarte scurt, aproape instantaneu. Aceasta sugerează că distanța dintre curtea lor și Capul Podului nu era mare și că Emilică era capabil să ajungă și să se întoarcă rapid.

2)Vechea denumire a Pieței Victoriei menționată în text este "Capul Podului". Autorul menționează că deși oficial denumirea a fost înlocuită cu cea de Piața Victoriei, oamenii continuau să folosească în vorbirea de zi cu zi denumirea veche.

3)Sfârșitul de an școlar în copilăria autorului era marcat printr-un mare concurs al jocului de oină între toate liceele țării. Acest concurs se desfășura pe Șoseaua Kiseleff, iar mai târziu în Parcul Național. Secvența semnificativă din text care susține această informație este: "Sfârșitul fiecărui an școlar era sărbătorit cu un mare concurs între toate liceele țării."

4)Autorul a început să facă sport pentru a deveni sănătos, voinic, ager, curajos și cu mușchii armonios dezvoltați. Textul menționează că în copilărie autorul era slab și bolnăvicios, însă într-o zi a hotărât să devină sănătos și puternic. Practicarea sportului a fost văzută de autor ca o modalitate de a-și îmbunătăți starea de sănătate și de a-și dezvolta forța și agilitatea.

Scanned with OKEN Scanner

5) Imaginea iernii păstrate în memoria autorului, conform textului dat, este una magică și feerică. Autorul descrie cum în timpul iernii, pe Șoseaua Kiseleff, se desfășura un joc de oină într-un peisaj acoperit de zăpadă. Săniile îmbrăcate în valtrapuri dantelate, trăsuri elegante cu roți de cauciuc și cupeuri scumpe alunecau pe zăpadă, creând o atmosferă de basm. Această imagine a unei lumi de poveste, cu acrobații în zăpadă și entuziasmul mulțimii, a rămas adânc în amintirile autorului.

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă decizia de a practica un sport este influențată sau nu de riscurile pe care acesta le implică, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul *La Capul Podului – La început de veac...* de Emil Marinescu, cât și la experiența personală sau culturală.
20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea numărului minim de cuvinte. 6 puncte

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

In opinia mea, practica unui sport poate fi influențată de riscurile pe care acesta le implică, însă decizia finală de a începe o activitate sportivă este mult mai complexă și depinde de mai mulți factori, inclusiv de experiența personală sau culturală a individului.

Pe de o parte, riscurile asociate practicării unui sport pot influența decizia de a-l aborda. Fragmentul din textul lui Emil Marinescu ne oferă exemple clare de riscuri

Scanned with OKEN Scanner

în activitățile sportive descrise. De exemplu, jocul de oină era însoțit de posibilitatea de a avea mâini scrântite și degete umflate și întoarse. Acest aspect poate descuraja pe unii să se implice într-un sport în care există un risc crescut de accidentare sau traume fizice.

Pe de altă parte, decizia de a practica un sport poate fi influențată și de experiența personală sau culturală. Dacă individul a avut o experiență pozitivă anterioară într-un anumit sport sau a fost influențat de modele sportive inspiraționale, acesta poate fi motivat să depășească riscurile și să se implice într-o activitate sportivă. De asemenea, cultura și valorile specifice unei comunități pot juca un rol important în decizia de a practica un anumit sport, chiar și în ciuda riscurilor implicate.

În concluzie, riscurile asociate practicării unui sport pot avea un impact asupra deciziei de a-l aborda, dar aceasta nu este singura influență. Experiența personală, modelele sportive, valorile culturale și multe alte aspecte pot juca un rol la fel de important. Fiecare individ trebuie să ia în considerare atât riscurile, cât și beneficiile și plăcerile pe care le poate aduce practicarea sportului înainte de a lua o decizie în acest sens.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Ieri am găsit pe banca solitară
Din parc un biet mănunchi de flori trecute...
Sărmane flori! Ce mâini necunoscute
V-au strâns la piept și-apoi vă aruncară?

La ce-ntâlnire mărturii tăcute
Mi-ați fost? Ce ochi cuminți ori plini de pară,
Privind la voi cu drag, se bucurară?
Și v-au uitat apoi așa de iute?...

Săltau atâția fluturi pe câmpie
Când străluceați în roua dimineții...
Ce v-ați făcut mireasma timpurie?...

Ce triste-mi stați acuma, și zdrobite!
Nu vreau să plâng... O clipă-i visul vieții...
Flori vestede, flori moarte, flori iubite!

Șt. O. Iosif, *În parc*

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

Textul evidențiază relația profundă între ideea poetică și mijloacele artistice utilizate. Ideea poetică exprimă tristețea și melancolia autorului în fața unui mănunchi de flori uitate și aruncate pe o bancă solitară în parc. Mijloacele artistice, precum metaforele și interogațiile retorice, amplifică emoția și transmiterea sentimentelor poetului. Metafora "mănunchi de flori trecute" sugerează efemeritatea frumuseții și trecerea inexorabilă a timpului. Interogațiile retorice evidențiază dezamăgirea și întrebările poetului cu privire la cine a strâns aceste flori și apoi le-a abandonat. În final, rima și ritmul sonetului contribuie la expresivitatea poetică și întăresc emoțiile transmise de versuri. Toate aceste mijloace artistice se îmbină pentru a

Scanned with OKEN Scanner

sublinia tristețea și nostalgiile poetului în fața frumuseții efemere și a amintirilor trecute.

SUBIECTUL I **(50 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Venind întunericul, m-am oprit la Norsingen, un sat pe drumul spre Freiburg, într-un moment când ploaia contenise și îmi recăpătasem destul optimismul ca să mă pot bucura de odihnă. Un han modest în mijlocul satului, numit „Bören"; nu mai încape îndoială, sunt de-a binelea în Germania! [...]

Ultimul gând înainte de a stinge lampa: ca lumea să fie frumoasă, ar trebui să aparțină numai oamenilor frumoși. Iar dacă are să mi se spună că nu sunt destui oameni frumoși pentru câte lucruri frumoase se fac, am să răspund că frumusețea omului se poate și ea face, așa cum se fac lucrurile frumoase.

M-am culcat la ora opt și jumătate, pe o ploaie demoralizantă. Oare n-ar fi fost mai bine dacă treceam în Franța?

Schimb planul, pe neașteptate: în loc să merg drept la Rin, voi lua-o spre Stuttgart [...].

Am plecat la opt dimineața, fără entuziasm și negru la față. Deși ploua, m-am simțit îmbărbătat în mașină, cu caloriferul puțin deschis, cu spații înainte. Să fi vrut, puteam să merg fără oprire până la Hamburg. Și mai departe. Îmi era bine la drum, îmi trecuseră toate îndoielile, toate temerile [...]. Deși indicatoarele de drum erau bune, de câteva ori am luat direcții greșite, poate fiindcă ținta etapei nu mi se părea convingătoare; parcă eram pornit să mă rătăcesc. M-am întors din drum fără să-mi fac inimă rea pentru ocolurile inutile. Toată ziua va fi inutilă.

Am ajuns la Donaueschingen prin inspirație și abia acolo mi-am adus aminte și mi-am dat seama că mă aflam la izvoarele Dunării. Nu putea să fie fără emoție, și astfel, dintr-odată, ziua căpătă un sens din cele mai bogate.

Ploaia contenise pentru un timp, și-am mers în liniște în curtea palatului, cunoscut din fotografii, unde s-a hotărât că izvorăște Dunărea. Am descoperit locul, cunoscut și el din fotografii, un bazin circular, betonat, de vreo opt metri în diametru, cu pietriș pe fund, colorat în tonuri verzui, cenușii, brune și albastre. Sub ele se ascunde izvorul a cărui apă, desăvârșit de clară, pare colorată într-o nuanță născută din toate. De-aici sunt două mii opt sute patruzeci de kilometri până la Sulina și pe această distanță Dunărea coboară șase sute șaptezeci și opt de metri. Cifrele, cunoscute din copilărie, acum mă emoționau, fiindcă mă legau de tot ce înseamnă viața mea lăsată în urmă. Dunărea face parte din mine.

Am aruncat un ban în bazinul cu apă limpede și mi-am pus în gând ca vara viitoare să merg la Sulina, măcar pentru o oră, ca să mă regăsesc la nivelul mării, punctul meu principal de referire.

Accept cu ușurință simbolurile; avem nevoie de ele. Izvoarele Dunării sunt multe, și la mari depărtări de bazinul care le simbolizează pe toate. La o sută de metri curge o Dunăre gata formată. Am aruncat un trandafir în apă, întrebându-mă cât timp va face până la Marea Neagră.

Radu Tudoran, *Acea fată frumoasă*

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței *fără oprire*. **6 puncte**
2. Menționează localitatea aflată la cea mai mică altitudine de pe cursul Dunării, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează semnificația banului aruncat în bazinul din Donaueschingen, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care ziua de călătorie a dobândit sens. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, concepția autorului despre frumusețea lumii, așa cum se desprinde din paragraful al doilea. **6 puncte**

Scanned with OKEN Scanner

1)Sensul din text al secvenței "fără oprire" este acela că autorul putea să continue să conducă mașina fără a se opri pentru a se odihni sau a face alte opriri în timpul călătoriei. Deși ploua, autorul se simțea îmbărbătat și dorește să continue să conducă.

2)Localitatea aflată la cea mai mică altitudine de pe cursul Dunării este Sulina. Acest lucru nu este menționat explicit în fragmentul dat, însă autorul menționează că are în gând să meargă la Sulina și că aceasta este punctul său principal de referire în legătură cu nivelul mării.

3)Banul aruncat în bazinul din Donaueschingen are semnificația de a marca dorința autorului de a ajunge la Marea Neagră prin Dunăre. Acest lucru este evidențiat de propoziția "Am aruncat un ban în bazinul cu apă limpede și mi-am pus în gând ca vara viitoare să merg la Sulina, măcar pentru o oră, ca să mă regăsesc la nivelul mării, punctul meu principal de referire."

4)Ziua de călătorie a dobândit sens deoarece autorul a ajuns la Donaueschingen, locul de unde izvorăște Dunărea. Această realizare îi aduce o emoție puternică și dă un sens bogat zilei sale de călătorie.

Scanned with OKEN Scanner

5) Conform paragrafului al doilea, autorul exprimă concepția că pentru ca lumea să fie frumoasă, ar trebui ca oamenii să fie frumoși. El susține că frumusețea omului poate fi creată și dezvoltată în același mod în care se fac și lucrurile frumoase. Această concepție implică ideea că frumusețea este o calitate pe care oamenii o pot cultiva și că oamenii frumoși pot contribui la frumusețea lumii înconjurătoare.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă un loc vizitat poate sau nu să schimbe starea emoțională a călătorului, raportându-te atât la fragmentul extras din textul *Acea fată frumoasă* de Radu Tudoran, cât și la experiența personală sau culturală. 20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea, respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte. 6 puncte

Un loc vizitat poate avea un impact puternic asupra stării emoționale a călătorului. Fragmentul extras din textul "Acea fată frumoasă" de Radu Tudoran și experiența personală sau culturală confirmă această afirmație.

Primul argument în favoarea acestei idei este că locurile vizitate pot oferi o nouă perspectivă asupra vieții și pot genera emoții intense. În fragmentul dat, autorul se află la izvoarele Dunării și acest moment îi aduce o emoție puternică, oferindu-i o nouă perspectivă asupra importanței râului și legăturii sale personale cu acesta. De asemenea, din experiența personală, am constatat că vizitarea unor locuri cu peisaje impresionante sau încărcate de istorie m-a făcut să mă simt copleșit de frumusețea lor și

Scanned with OKEN Scanner

mi-a schimbat starea emoțională, aducând bucurie și admirație.

Al doilea argument se referă la impactul cultural și spiritual al unui loc vizitat. Un loc plin de semnificație culturală, precum un muzeu sau un sit istoric, poate crea o conexiune profundă cu trecutul și poate provoca o emoție de reverență și respect față de istoria și cultura locului respectiv. De asemenea, experiența unui loc sacru sau spiritual poate aduce o liniște interioară și o stare de contemplare și reflecție.

În concluzie, un loc vizitat poate schimba starea emoțională a călătorului prin oferirea unor experiențe și emoții intense, prin perspectiva nouă pe care o poate oferi și prin impactul cultural și spiritual al locului. Experiențele personale și fragmentul din textul lui Radu Tudoran susțin ideea că un loc vizitat poate influența starea emoțională a călătorului și îl pot provoca să simtă bucurie, admirație, reverență sau liniște interioară.

Scanned with OKEN Scanner

Cum îmi gestionez emoțiile înainte de examen?

Gestionarea emoțiilor înainte de un examen poate fi o provocare, dar există câteva strategii eficiente pe care le poți folosi pentru a-ți controla emoțiile și a te pregăti optim pentru examen. Iată câteva sugestii practice:

- Pregătește-te temeinic: Una dintre cele mai bune modalități de a reduce anxietatea înainte de un examen este să te pregătești în mod corespunzător. Asigură-te că ai studiat și ai revizuit materialele în mod regulat și că ai înțeles conceptele cheie. Cu cât te simți mai încrezător în cunoștințele tale, cu atât emoțiile negative vor fi mai ușor de gestionat.
- Creeze un plan de învățare și respectă-l: Stabilește un program de învățare bine structurat și respectă-l cu strictețe. Împarte-ți timpul în perioade de studiu și perioade de odihnă. Un program bine organizat îți va oferi un sentiment de control și te va ajuta să te simți mai pregătit pentru examen.
- Fă exerciții fizice și relaxare: Activitatea fizică are un efect benefic asupra stării emoționale. Înainte de examen, încearcă să faci puțină mișcare, cum ar fi o plimbare scurtă sau o sesiune de exerciții ușoare. De asemenea, poți folosi tehnici de relaxare, precum respirația profundă sau meditația, pentru a-ți calma mintea și a reduce nivelul de anxietate.
- Adoptă o mentalitate pozitivă: Gândurile și atitudinea ta pot influența în mod semnificativ emoțiile tale. Înainte de examen, concentrează-te pe aspectele pozitive, cum ar fi pregătirea ta anterioară și abilitățile pe care le-ai dobândit. Înlocuiește gândurile negative sau temerile cu afirmații pozitive și încurajatoare.
- Evită comparațiile și discuțiile stresante: În timpul perioadei de pregătire pentru examen, evită să te compari cu colegii tăi sau să intri în discuții stresante despre subiectele examenului. Acestea pot alimenta anxietatea și emoțiile negative. Concentrează-te pe propria ta pregătire și fii conștient de progresul pe care l-ai făcut.
- Folosește tehnici de gestionare a stresului în timpul examenului: Pe măsură ce intri în sala de examen, folosește tehnici de gestionare a

Scanned with OKEN Scanner

stresului pentru a-ți menține calmul. Respiră adânc și concentrează-te pe întrebările și sarcinile pe care le ai de rezolvat. Dacă simți că emoțiile încep să te copleșească, acordă-ți o scurtă pauză pentru a-ți reveni și a-ți recăpăta concentrarea.

- Este important să găsești metodele care funcționează cel mai bine pentru tine în gestionarea emoțiilor înainte de un examen. Fiecare persoană este diferită, deci experimentează cu diferite tehnici și abordări până când găsești cea mai potrivită pentru tine. Amintete că emoțiile sunt normale și că poți învăța să le gestionezi eficient pentru a-ți îmbunătăți performanța academică.

Sfaturi pentru elevi, inainte de examen!

1. Planifică-ți timpul: Creează un program de învățare și stabilește un program de studiu adecvat, astfel încât să ai suficient timp pentru a revizui materialele și pentru a-ți consolida învățarea. Evită amânarea și începe să înveți din timp, astfel încât să ai timp suficient pentru a înțelege și a reține informațiile importante.
2. Recapitulează și revizuiește: În zilele sau săptămânile dinaintea examenului, revisează materialele de învățare, fă rezumate și recapitulări. Concentrează-te asupra conceptelor și informațiilor cheie. Poți folosi tehnici de învățare activă, cum ar fi explicațiile verbale sau scrierea de notițe, pentru a-ți consolida înțelegerea subiectelor.
3. Exersează cu teste și exerciții practice: Găsește teste și exerciții relevante pentru subiectul examenului și practică rezolvarea lor. Acest lucru te va ajuta să te familiarizezi cu formatul întrebărilor și să îți exersezi abilitățile de rezolvare a problemelor. În plus, poți identifica eventualele lacune în cunoștințe și să le acoperi înainte de examen.
4. Fă pauze regulate: Studierea continuă și intensă poate duce la oboseală mentală și scăderea concentrării. Asigură-te că iei pauze regulate în timpul sesiunilor de învățare. Folosește tehnica Pomodoro, care presupune studiu concentrat de 25 de minute urmate de o pauză de 5 minute. Acest ritm te va ajuta să îți menții concentrarea și să îți revigorezi mintea.

Scanned with OKEN Scanner

5. Gestionează stresul și anxietatea: Stresul și anxietatea pot afecta performanța în timpul examenului. Încearcă să folosești tehnici de relaxare, cum ar fi respirația profundă și meditația, pentru a-ți calma mintea și corpul înainte de examen. Visualizează succesul și imaginează-ți cum răspunzi cu încredere și calm la întrebări.
6. Învață-te sănătos și odihnește-te: Un stil de viață sănătos poate contribui la o stare mentală și emoțională mai bună. Asigură-te că ai o alimentație echilibrată, consumă suficiente proteine, vitamine și minerale. Nu uita să te odihnești suficient, pentru a-ți menține mintea proaspătă și viguroasă în timpul examenului.
7. Fii organizat: Asigură-te că ai toate materialele necesare pentru examen, cum ar fi creioane, stilouri, instrumente de desen sau orice altceva de care ai nevoie conform cerințelor. Fii organizat și pregătit din timp, astfel încât să nu îți pierzi timpul și energiile înainte de examen.
8. Ai încredere în tine: Crede în abilitățile tale și în ceea ce ai învățat. Înainte de examen, afirmări pozitive te pot ajuta să îți construiești încrederea. Spune-ți că ești pregătit și că poți face față cu succes oricăror provocări care apar în timpul testului.
9. Fii pozitiv și gândește în perspectivă: În loc să te concentrezi pe posibilele greșeli sau temeri, încearcă să gândești pozitiv și să-ți imaginezi succesul. Gândește-te la toate eforturile tale anterioare și la succesele pe care le-ai obținut. Îți poți reaminti că examenul este doar o oportunitate de a-ți demonstra cunoștințele și abilitățile, iar rezultatul acestuia nu te definește în întregime ca persoană.
10. Relaxează-te înainte de examen: În dimineața sau înainte de examen, găsește modalități de a te relaxa și de a-ți calma mintea. Poți face o scurtă plimbare în natură, asculta muzică relaxantă sau să practici exerciții de respirație. Fă ceea ce te face să te simți bine și să îți reduci stresul înainte de momentul examenului.

Reține că fiecare elev are propriile sale modalități de a face față emoțiilor și stresului înainte de un examen. Explorează aceste sfaturi și adaptează-le în funcție de nevoile și preferințele tale personale. Cu pregătire adecvată, încredere în tine și o mentalitate pozitivă, poți gestiona emoțiile și poți obține rezultate bune în timpul examenelor.

Scanned with OKEN Scanner

În final, ne dorim să vă mulțumim că ați ales să citiți această carte despre gestionarea stresului și a emoțiilor în contextul învățării. Sperăm că sfaturile și informațiile pe care le-am oferit v-au fost de ajutor și v-au încurajat să vă îmbunătățiți performanța școlară și să vă gestionați mai eficient emoțiile în perioadele de învățare intensă.

Vă aducem la cunoștință că această carte este protejată de drepturile de autor. Toate drepturile sunt rezervate și aparțin autorilor acestei lucrări. Orice formă de reproducere, distribuire sau utilizare a conținutului din această carte este strict interzisă fără acordul nostru scris.

Drepturile de autor asigură protecția și recunoașterea muncii noastre și ne permit să continuăm să oferim conținut valoros și informativ în beneficiul cititorilor noștri. Vă rugăm să respectați aceste drepturi și să nu copiați, distribuiți sau reproduceți în niciun fel conținutul acestei cărți fără permisiunea noastră expresă.

Dacă doriți să utilizați sau să distribuiți conținutul acestei cărți, vă rugăm să ne contactați pentru a obține acordul nostru în scris. Suntem deschiși la colaborări și vom analiza fiecare cerere în mod individual.

Vă mulțumim pentru înțelegere și pentru respectarea drepturilor de autor. Sperăm că această carte v-a oferit informațiile și instrumentele necesare pentru a vă dezvolta abilitățile de gestionare a stresului și a emoțiilor în procesul de învățare. Vă dorim succes în toate eforturile voastre academice și personale!

Scanned with OKEN Scanner